

T.C.

İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TÜRKİYE'DE GÖRSEL MEDYADA SURİYELİ SİĞİNMACILARIN
TEMSİLİ**

FEYZANUR TURGUT ALMALLAHI

SİYASET BİLİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

DANIŞMAN

Doç.Dr. Abdurrahman BABACAN

İSTANBUL 2022

T.C.

İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TÜRKİYE'DE GÖRSEL MEDYADA SURİYELİ SİĞİNMACILARIN
TEMSİLİ**

FEYZANUR TURGUT ALMALLAHI

SİYASET BİLİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

DANIŞMAN

Doç.Dr. Abdurrahman BABACAN

İSTANBUL 2022

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar tüm safhalarında etik dışı olabilecek bir davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, bu tez çalışması ile elde edilmeyen tüm bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynakçaya aldığımı, yine bu tez çalışmasında ve yazım sırasında patent ve telif haklarımı ihlal edici bir davranışımın olmadığını beyan ederim.

FEYZANUR TURGUT ALMALLAHI

ÖNSÖZ

Bu çalışmada, Suriyeli sığınmacıların Türkiye’de görsel medyada nasıl temsil edildikleri incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda, göç süreci içerisinde Suriyeli sığınmacılara yönelik birtakım sorunlu söylemlerin üretildiği gözlemlenmiştir.

Bu tezin hazırlanma sürecinde katkılarından dolayı tez danışmanım Doç.Dr. Abdurrahman BABACAN’a, tez yazım sürecinde desteklerini benden esirgemeyen eşim Ahmed ALMALLAHI ile tüm aileme teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	i
KISALTMALAR	iii
RESİMLER	iv
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

GÖÇE DAİR KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1 Mülteci, Göçmen, Sığınmacı Kavramları ve Farklar	4
1.2 Türkiye’de Göç Hukuku ve Suriyelilerin Statüsü	6
1.3 Sığınmacılığın Problemleri	8
1.3.1 Aidiyet ve Kimlik	8
1.3.2 Öteki Kavramı	10
1.3.3 Sosyal Uyum ve Adaptasyon	12

İKİNCİ BÖLÜM

MEDYACILIĞIN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ VE SURİYELİ SİĞINMACILAR

2.1 Görsellik/Görsel Medya	16
2.1.1 Aylan Bebek Örneği	16
2.2 Algı Yönetimi	18
2.3 Haber Dilinde Çarpıtma ve Manipülasyon	20
2.4 Medya ve Söylem Üretimi	22
2.5 Medyanın Yeni Formları ve Siyaset	24

2.6 Suriyeli Sığınmacıların Görsel Basındaki Haberlerde Eşleştirildiği Kavramlar	29
2.6.1 Mağdur / Mazlum / Kurban / Dram	30
2.6.2 Misafir / Kardeş / Muhacir	31
2.6.3 Suç / Tehdit / Karmaşa / Çatışma	32
2.6.4 Ekonomik Yük / Ucuz İşgücü	34
2.6.5 Bedavacılık	35
2.6.6 Demografik Değişim	36
2.7 Suriyelilerin Basında Temsili	38
2.7.1 Önyargılı / Olumsuz Temsiller	38
2.7.2 Tektipleştirme / Genelleme	39
2.7.3 Mağdur Olarak Resmetme	40
2.7.4 İnsan Haklarından Yoksunluk	41

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SURİYELİ SİĞİNMACILARIN TELEVİZYON HABERLERİNDE KULLANILAN SÖYLEMLER BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

3.1 Yöntem	44
3.2 Habertürk Haberleri İncelenmesi	46
3.3 Fox TV Haberleri İncelenmesi	67
SONUÇ ve ÖNERİLER	92
KAYNAKÇA	98

KISALTMALAR

akt.	: Aktaran
AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AMNESTY	: Uluslararası Af Örgütü
bs.	: Baskı, basım
BM	: Birleşmiş Milletler
BMMYK	: Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği
IOM	: International Organization For Migration
md.	: Madde
s.	: Sayfa
TUIK	: Türkiye İstatistik Kurumu
TV.	: Televizyon
UN	: United Nations
UNHCR	: United Nations High Commissioner for Refugees

RESİMLER

Resim 1:	Habertürk, 28 Haziran 2016	47
Resim 2:	Habertürk, 31 Ağustos 2017	48
Resim 3:	Habertürk, 30 Kasım 2017	49
Resim 4:	Habertürk, 17 Ocak 2018	51
Resim 5:	Habertürk, 27 Haziran 2018	52
Resim 6:	Habertürk, 29 Haziran 2018	53
Resim 7:	Habertürk, 3 Temmuz 2018	54
Resim 8:	Habertürk, 21 Eylül 2018	55
Resim 9:	Habertürk, 21 Ağustos 2019	56
Resim 10:	Habertürk, 24 Ağustos 2019	57
Resim 11:	Habertürk, 25 Kasım 2019	58
Resim 12:	Habertürk, 25 Kasım 2019	59
Resim 13:	Habertürk, 27 Ocak 2020	60
Resim 14:	Habertürk, 12 Ağustos 2021	61
Resim 15:	Habertürk, 17 Temmuz 2021	63
Resim 16:	Habertürk, 23 Kasım 2021	64
Resim 17:	Habertürk, 27 Kasım 2021	65
Resim 18:	Fox TV, 7 Eylül 2016	68
Resim 19:	Fox TV, 7 Temmuz 2017	69
Resim 20:	Fox TV, 5 Mayıs 2018	70
Resim 21:	Fox TV, 1 Temmuz 2018	72
Resim 22:	Fox TV, 9 Ekim 2018	73
Resim 23:	Fox TV, 22 Ekim 2018	74
Resim 24:	Fox TV, 19 Ocak 2019	76
Resim 25:	Fox TV, 23 Temmuz 2019	77
Resim 26:	Fox TV, 24 Ekim 2019	78
Resim 27:	Fox TV, 23 Aralık 2019	79
Resim 28:	Fox TV, 18 Şubat 2020	80

Resim 29:	Fox TV, 27 Temmuz 2021	81
Resim 30:	Fox TV, 28 Temmuz 2021	82
Resim 32:	Fox TV, 12 Ağustos 2021	84
Resim 33:	Fox TV, 2 Eylül 2021	85
Resim 34:	Fox TV, 31 Temmuz 2021	86
Resim 35:	Fox TV, 25 Ağustos 2021	87
Resim 36:	Fox TV, 3 Eylül 2021	88
Resim 37:	Fox TV, 9 Eylül 2021	90

ÖZET

Çok yönlü bir kavram olan göç, her geçen gün daha global bir boyut kazanarak daha fazla ülkeyi etkiler hale gelmektedir. 2011 yılında başlayan, Arap Baharı olarak adlandırılan halk ayaklanmaları ile beraber Türkiye'ye milyonlarca Suriyeli sığınmacı göç etmiştir. Suriyeli sığınmacılar konusu televizyon haberlerinde hemen hemen her gün gündemin üst sıralarında yer almaktadır. Medya, hiç şüphesiz toplumsal algıların şekillenmesinde ve söylem üretiminde düşüncelerimize yön vermektedir. Sığınmacılar, medyada pek çok kavramla eşleştirilmekte, bu kavramlar üzerinden çeşitli söylemler inşa edilmektedir. Bu söylemler üzerinden edinilen zihinsel kodlamalar gerçekliğin anlamlandırılmasında önemli bir rol üstlenmektedir.

Bu çalışmada, 18 Mart 2016 tarihli Avrupa Birliği ve Türkiye arasındaki geri kabul anlaşmasından sonraki süreç temel alınarak, Türkiye'de yayın yapan iki farklı çizgideki Habertürk ve Fox Tv kanallarının, Suriyeli sığınmacılarla ilgili haber aktarımı yaparken kullandıkları temsil biçimleri incelenmiştir. Bu bağlamda, mevcut çalışmada Suriyeli mülteciler hakkındaki söylemler arasında karşılaştırma yapılarak anlamlı bağlar kurulmaya çalışılmış, çıkan veriler sonuç ve öneriler kısmında değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Suriyeli Sığınmacı, Mülteci, Göçmen, Algı Yönetimi, Öteki Kavramı, Basın Temsili, Söylem Analizi

ABSTRACT

Migration, which is a multifaceted concept, affects more countries as it gains a more global dimension. With the uprisings called the Arab Spring that started in 2011, millions of Syrian asylum seekers migrated to Turkey. The issue of Syrian asylum seekers is at the top of the agenda in television news almost every day. There is no doubt that the media directs our thoughts in the formation of social perceptions and the production of discourse. Asylum seekers are matched with many concepts in the media, and various discourses are built on these concepts. The mental encodings acquired through these discourses play an important role in making sense of reality.

In this study, the forms of representation used by Habertürk and Fox TV channels, which broadcast in Turkey in two different orientations, while conveying news about Syrian asylum seekers were examined, based on the process after the readmission agreement between the European Union and Turkey on 18 March 2016. Concordantly, meaningful connections were tried to establish by comparing the discourses about Syrian refugees, and the achieved data evaluated in the conclusion and recommendations sections.

Keywords: Syrian Refugees, Refugees, Migrants, Perception Management, Concept of the Other, Press Representation, Discourse Analysis

GİRİŞ

Son yıllarda sürekli olarak artış eğiliminde olan çatışmalar, terör, savaş, iç savaş gibi şiddet hareketleriyle birlikte, dünya belki de hiç olmadığı kadar mülteci gündemiyle meşgul olmaktadır. Önü alınamaz bir şekilde yükselen mülteci sayısı ve daha da karmaşık hale gelen siyasi ve insani krizler, ABD, AB ülkeleri gibi gelişmiş ülkeler başta olmak üzere Türkiye gibi gelişme ivmesi yükselişte olan ve göç rotası üzerinde bulunan ülkelerin de ilk gündem başlıklarından biri haline gelmiştir.

Tarih boyunca pek çok sosyal grup kendi yaşam alanlarını bırakarak başka coğrafyalara göç etmek zorunda kalmıştır. Bunun en temel gerekçeleri arasında başta güvenlik ve daha iyi şartlarda bir yaşama sahip olma isteği gelmektedir.

Yakın tarihte Orta Doğu coğrafyasında büyük göç olaylarına sebebiyet veren olaylar, 2011'de Tunuslu bir seyyar satıcı gencin kötü ekonomik şartları protesto etmek amacıyla kendini yakmasıyla patlak verdi. Yerel ve uluslararası TV kanallarının yakından takip ettiği Arap Baharı diye adlandırılan Orta Doğu'daki bu halk ayaklanmaları tüm dünya basınında geniş yankı uyandırdı.

Bu kitlesel halk ayaklanmalarının başlamasının ardından, Suriye diğer Arap Baharı ülkelerinden daha farklı bir yola girdi. Rejim ve muhalifler arasında günden güne sertleşen çatışmalar binlerce cana mal oldu. Başta güvenlik endişesi, ekonomik çöküş, hastalıklar, temel ihtiyaçlara erişimin kısıtlanması gibi tehditler, Suriye halkını vatanlarını terketmeye zorladı. Dünya, yakın tarihinin en büyük insani trajedilerine Suriye'de tanıklık etmekteyken, ülkesinden ayrılmak zorunda kalan milyonlarca Suriyeli vatandaşı, dünyanın pek çok bölgesine yayıldı.

İlkokul yıllarındaki eğitim müfredatında sıkça zikredilen, Türkiye'nin coğrafi konumu hakkında kullanılan jeopolitik kavramı, hemen yanibaşımızda bulunana komşu ülkede alevlenen Suriye'deki iç savaştan kaçıp gelen mültecilerin, topraklarımıza ilk adımı atmaya başlamasıyla daha anlaşılır hale geldi. Bölgede tansiyonun artmasıyla beraber giderek şiddetlenen terör olayları, Suriyelileri yeni yaşam alanları aramaya itti. Bu durumdan hiç şüphesiz en çok etkilenen ülkelerden biri Türkiye oldu. Hem geçiş bölgesi, hem de hedef ülke olması sebebiyle, Türkiye 2011'den itibaren yoğun bir sığınmacı akınıyla karşı karşıya kaldı. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin ver-

ilerin göre yaklaşık 3.6 milyon(BM Mülteciler Yüksek Komiserliği, 30 Haziran 2021 itibariyle) Suriyeli sığınmacıya ev sahipliği yapan Türkiye, dünyadaki en fazla göçmen bulunduran ülkedir.

Suriyeli sığınmacılar Türkiye'ye ilk geldikleri yıllarda Türk halkının konukseverliği ve diğerkamılığı sayesinde sempatiyle karşılanmış, mazluma merhamet etme duygusuyla toplumsal kabul oldukça hızla gerçekleşmiştir. Ancak Suriye iç savaşının giderek daha da kötüleşmesiyle, Suriyeli sığınmacılar artık misafir olma statüsünden çıkıp, toplumun bir parçası haline gelip daha fazla görünür olmaya başladıkça yerel halkın endişesi büyümüştür.

Göç, bir dönüşüm sürecini ifade eder. Bu dönüşüm yalnızca göçmen için değil, aynı zamanda göç ettiği ülkedeki vatandaşlar için de geçerlidir. Göçün kanıksanması ve kültürel etkileşimin tamamlanması ile toplum yeni bir boyut kazanır. Yerinden edilmiş, vatansız bırakılmış, göçe zorlanmış masum sivillerin ülkelerinden kaçarak başka ülkelere sığınması dünya için yeni bir durum değildir. Bugünkü Türkiye'nin ve Anadolu coğrafyasının şekillenmesinde de, son yüzyıllarda yaşanan büyük kitlesel göçler, önemli bir rol oynamıştır. Bu büyük göç dalgalarına ev sahipliği yapmış Türkiye'nin göçmenlik ve mülteciler hakkında ürettiği kavramlaştırma ve politika üretiminin geliştirilmesi bir gereklilik halini almıştır.

Türkiye'nin uyguladığı açık kapı politikasıyla ülkemize göç eden Suriyeli sığınmacıların sayısı arttıkça, toplumdaki görünürlükleri de daha belirgin hale geldi. Bu durum, gündem oluşturucu güce sahip medya organlarında Suriyelilerle ilgili yayınlara/paylaşımlara sıkça rastlar hale gelmemize neden oldu. Son yılların en büyük insani krizinde hem siyasi, hem askeri, hem de insani olarak pek çok alanda etkisi bulunan Türkiye'de, basın bu konuyu değerlendirme şekli, derinlemesine çalışılmayı hakeden önemli bir araştırma konusudur. Nitekim medya, kamuoyunun algılarının şekillenmesinde başlıca rol oynamaktadır.

Çalışmanın birinci bölümünde göç kavramı irdelenecek, göçe dair kavramlar açıklanacaktır. Göç ve göçmenlikle ilgili kullanılan ifadeler ve aralarındaki farklar, bu konuyla ilgili kafa karışıklığının giderilmesi için detaylıca incelenecektir. Zaman zaman birbirinin yerine kullanılan bu kavramlar, uluslararası kuruluşların herkesçe kabul gören tanımlamaları üzerinden açıklanacaktır. Daha sonra milyonlarca Suriyeli sığınmacıya ev

sahipliği yapan Türkiye'nin, sığınmacılarla ilgili ürettiği politikalar, göç hukuku ve Suriyelilerin statüleriyle ilgili bilgilere yer verilecektir. Bu bilgiler anlatılırken, Türkiye'nin göçmenlerle ilgili dahil olduğu uluslararası anlaşmalar ve bu anlaşmaların şartları aktarılacak, Türkiye'nin sığınmacılara yönelik yaptığı düzenlemeler ve resmi kuruluşların bilgilerine yer verilecektir. Son olarak zorunlu göçün bir sonucu olarak, sığınmacı olmanın getirdiği birtakım problemlere değinilecek, sığınmacıların göç ettiklerin toplumda yaşadığı problemlere değinilecektir.

İkinci bölümde, medyacılıkla ilgili kavramsal çerçeve açıklanacak, medya organlarının haber üretimi sırasında başvurdukları bazı yöntemler ile gerçeklik algısına nasıl etki edebileceğine yer verilecektir. Bununla beraber medya-siyaset ilişkisine değinilecek, medyanın yeni formlarından biri olan sosyal iletişim ağlarının etkisine yer verilecektir. En sonunda ise Suriyeli sığınmacıların haber dilinde eşleştirildiği kavramlar, kategorize edilerek açıklanacak, temsil biçimleri ortaya konacaktır.

Çalışmanın son bölümü olan üçüncü bölümde ise, Habertürk ve Fox Tv kanallarının, Suriyeli sığınmacılarla ilgili yaptığı bazı haber örnekleri seçilerek analiz edilmiştir. Bu analiz sırasında yöntem olarak van Dijk'in eleştirel söylem analizinden yararlanılmıştır. van Dijk'in haber çözümlemesinde kullandığı modelin detaylarına da bu bölümde değinilmiştir. Haberler çözümlenirken bir kodlama cetveli oluşturulmuş, buna bağlı olarak haberlerin eşit ve kurallı bir şekilde incelenmesi sağlanmıştır. Tüm bu bilgiler ışığında elde edilen bulgular, sonuç ve öneriler kısmında belirtilmiştir.

Bu çalışmanın amacı, hatırı sayılır bir izleyici kitlesi olan, çoğunlukla ideolojik duruşları farklılık gösterse de, zaman zaman paralel düşüncelerin de paylaşıldığı, bu ana akım iki TV kanalının Suriyeli sığınmacılarla ilgili kullandıkları kavramlaştırılmalarının incelenmesi ve burdan yola çıkarak görsel medya mecralarında sığınmacıların nasıl temsil edildiğinin ve konumlandırıldığının analizini yapmaktır. Medyanın konuyla ilgili takındığı tavır ile, toplumsal kanaati şekillendirme ve kamusal bilincin inşasına olan etkileri araştırılıp, servis edilen haberlerdeki söylemler üzerinden bir karşılaştırma çalışması yapılacaktır. Böylece mevcut konjonktürün anlamlandırılıp, bu konuyla ilgili stratejiler geliştirilirken yeni bir perspektif sunmak hedeflenmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

GÖÇE DAİR KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1 Mülteci, Göçmen, Sığınmacı Kavramları ve Farklar

Göç yalnızca fiziksel olarak bir yerden bir yere gitmek veya yer değiştirmek hareketi değildir. Göçmen gittiği ülkeye kendi kültürünü, değerlerini, fikirlerini, ideallerini ve daha bir çok şeyi taşır.

Göç konusu sosyal yaşamı bütünüyle ilgilendiren bir konudur. Büyük kitlesel göçlerin hedef ülkesine haline gelen Türk medyasında, göçle ilgili ifadelerin doğru kullanılması gerekir.

Suriyelilerin medyadaki temsili sırasında hukuki statüleriyle alakalı tanımlamalar yapılırken hangi kavramın kullanılacağı konusunda kafa karışıklığı yaşanmış, çoğu zaman bu kavramlar birbirlerinin yerine kullanılmıştır. Her ne kadar bu tanımlamalar arasındaki farklar belirsizleşmeye başlamışsa da, bu kadar kırılğan yapıdaki göçmen gruplarının hukuki statülerinin net bir şekilde bilinmesi hayati önem arz etmektedir. Bu kavramlarla ilgili, uluslararası kuruluşların tanımlamalarını ve aralarındaki farkları bilmek üzerinde durulması gereken bir konudur.

İlk Suriyeli gruplar ülkemize geldiği andan itibaren, onları tanımlamak için sıkça kullanılan terimlerin başında “mülteci” gelir. Arapça kökenli bir kelime olan mülteci, “iltica” kökünden türemiş olup, sözlük anlamıyla aslında sığınmacı anlamına gelir. Ancak uluslararası literatürdeki kullanımı açısından mülteci ile sığınmacı kelimelerini birbirinin yerine kullanmak doğru olmaz. Bu iki kelime hukuki anlamda birbirinden ayrılmış olup, farklı hak ve hürriyetleri ihtiva eder. 1951 Sözleşmesi’nin 1A maddesinin Mültecilerin Statüsüne istinaden, mülteci: “ırkı, dini, uyruğu, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri nedeniyle zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve o ülkenin korumasından yararlanamayan, ya da söz konusu korku nedeniyle yararlanmak istemeyen; yahut uyruğu yoksa ve bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu zulüm korkusu nedeniyle dönmek istemeyen kişilerdir.” (UN IOM, International Migration Law Glossary on Migration, 2019: 171).

Türkiye'nin Suriyelilerle ilgili edindiği tecrübe ile beraber, daha dikkatli ve titiz çalışma yapan kuruluşların son yıllarda Suriyelilerle ilgili kullandığı terim "sığınmacı" olmuştur. Sığınmacı, Birleşmiş Milletler'in tanımına göre, uluslararası koruma arayan herhangi bir kişi için genel bir terimdir. Bazı ülkelerde, mülteci statüsü veya tamamlayıcı bir uluslararası koruma statüsü için başvuruda bulunan ve talebi hakkında henüz nihai bir karar almamış bir kişi için de kullanılabilen yasal bir terimdir. Henüz bir başvuruda bulunmamış ancak bunu yapmaya niyetli veya uluslararası korumaya ihtiyacı olabilecek bir kişi için de kullanılabilir. Her sığınmacı nihayetinde mülteci olarak tanınmayacaktır, ancak her mülteci başlangıçta bir sığınmacıdır. Bununla birlikte, bir sığınmacı, sığınma talepleri adil bir usulde incelenene ve statülerinin belirlenmesine kadar belirli asgari muamele standartlarına hak kazanana kadar menşe ülkelerine geri gönderilemez (United Nations High Commissioner for Refugees, Master Glossary of Terms (2006)).

"Uluslararası literatürde sığınmacılık mültecilikten önceki kategoriye işaret etmekte; bir diğer ifadeyle sığınmacı, aday mülteci konumunda bulunmaktadır. Mülteci olma şartlarını taşıyıp taşımadığının belirlenmesi sırasında geçen sürede kişiye sığınmacı statüsü verilir ve bu kişiler ülkeden ülkeye değişmesine rağmen mültecilerle aşağı yukarı aynı haklara sahip olurlar" (Başak, 2011, akt; Pandır, Efe, Paksoy, 2015: 4).

Türkiye, BM Genel Kurulu'nun, 28 Temmuz 1951 tarihinde Cenevre'de, Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Sözleşmesi'ni kabul eden yirmi altı taraf ülkeden biridir. Bu sözleşmeyle birlikte mültecilik statüsüne önemli sınırlamalar getirilmiş, mülteciliğin sınırları daha net bir şekilde çizilmiştir. Bu sınırlamalar belirlenirken, "Avrupa'da gerçekleşen olaylar" veya "Avrupa veya başka bir yerde gerçekleşen olaylar" şeklinde ibareler (1951 Sözleşmesi md. 1/B(1)-a,b) kullanılarak çeşitli coğrafi sınırlamalar da getirilmiştir. Ancak zamanla gelişen olaylar ve sığınma ihtiyacı olan kişilerin sayısının artmasıyla beraber bu madde tekrar gözden geçirilmiş ve 1967 Protokolü, mülteci statüsünün, herhangi bir coğrafi sınırlama olmaksızın herkesi kapsaması gerekliliğinden doğmuştur (Ergüven, Özturanlı, 2013: 11). Bu kapsamda 1951 sözleşmesine taraf olan pek çok ülke coğrafya sınırlamasını kaldırırken Türkiye, söz konusu alandaki sınırlamayı kendisi açısından devam ettirmiştir (Odman, 1995: 169, akt, Ergüven, Özturanlı, 2013: 12). Türkiye'nin bu tavrı, göç güzergahında bulunan bir ülke olarak, büyük kitlesel göç

hareketlerinden kaçınmak istemesi ile açıklanabilir. Buna göre Cenevre Sözleşmesi gereğince, Suriye'den ülkemize göç etmiş kişiler için, uluslararası hukuk dilinde mülteci tanımını kullanmak doğru olmaz. Suriyeliler göç ettikleri bölge ve hukuki statüleri bakımından sığınmacı olarak değerlendirilmeye daha uygundurlar.

Tüm bu tanımlamalarında yanında, uluslararası ölçekte, evrensel olarak kabul edilmiş bir göçmen tanımı bulunmamaktadır. Göçmen terimi genellikle, bir ülke içinde veya uluslararası bir sınırın ötesinde, geçici veya kalıcı olarak, çeşitli nedenlere bağlı olarak, asıl ikamet yerinden uzaklaşan kişi manasına gelmektedir. Terim, göçmen işçiler, kaçak göçmenler gibi belirli hareket türleri yasal olarak tanımlanmış kişiler için kullanılabilir gibi, uluslararası öğrenciler gibi statüleri veya hareket araçları uluslararası hukukta özel olarak tanımlanmamış kişiler için de kullanılabilir (UN IOM, International Migration Law Glossary on Migration, 2019: 132). Mevcut tanım, BM Uluslararası Göç Örgütü tarafından kendi amaçları için geliştirilmiştir ve herhangi bir yasal kategoriye ima etmesi veya oluşturması amaçlanmamıştır.

Türk medyası birbirine benzeyen ancak siyaset ve uluslararası ilişkiler literatüründe farklı manalara gelen göçmen, sığınmacı, mülteci gibi kavramları çoğu zaman birbirinin yerine kullanmaktadır. Bu da medyanın konuyu ele alış ve işleyişinde yeterince titiz ve özenli bir çalışma içinde bulunmadığının bir göstergesidir (Erdoğan, Kavukçuer, Çetinkaya, 2017: 10-13). Suriyelilerin haber dilinde hukuki statülerine açıklık getirilmesi, Suriyelilerle ilgili süregelen dezenformasyonun giderilmesi ve konunun insan hakları çerçevesinde değerlendirilmesi için elzemdir.

1.2 Türkiye'de Göç Hukuku ve Suriyelilerin Statüsü

Göç hiçbir zaman eskimeyen ve insanlık tarihinde daima güncelliğini koruyan bir konudur. Her insan kendisi göç etmemiş olsa da öyle yada böyle göçün sebep veya sonuçlarına maruz kalmıştır. Kolukırık'ın (2109: 2), da ifade ettiği gibi, göç insan toplumlarının sürekli karakteridir.

Her ne kadar hedef ülkenin siyasetçileri göçü engellemeye veya azaltmaya çalışmış olsa da, kendi ülkelerinde artık yaşayamayacak hale gelen insan akınları durdurulamamaktadır (Tanrıku, 2018: 2600). Zaman kazanmaya ve göz boyamaya yönelik, etkisiz kararlar, maalesef sorunun gerçek birer çözümü olamamaktadırlar.

Türkiye ve özellikle de Anadolu coğrafyası tarih boyunca göçmenlerin sıkça uğradığı noktalardan biri olmuş, Doğu-Batı arasındaki bağlantıyı sağlayan bir geçiş güzergahı görevi görmüştür. Bu yüzden Türkiye'nin coğrafi konumu dolayısıyla hem bir geçiş noktası veya hem de bir göç merkezi olması oldukça olağan bir durum haline gelmiştir (Türk, 2019: 21).

Türkiye, son yıllarda, Suriyeli sığınmacılar ülkemize giriş yapmasına kadar Avrupa ülkelerine geçişte transit bölge konumundaydı. Ancak çeşitli sebeplerle Türkiye'ye göç eden ve burada kalmayı tercih eden Suriyeli sığınmacılar Türkiye'yi tekrar göç alan ülke konumuna soktu. Çeşitli zaman dilimlerinde, yine savaş ve çatışmaların yaşandığı komşu ülkelerden (Irak-İran savaşı, Irak-Kuveyt savaşı vs..) göç alan Türkiye, bu kadar büyük ölçekte bir kalıcı göçe hazırlıksız yakalandı.

Türkiye'de ve uluslararası düzeyde uygulamada olan mülteci, göçmen yada sığınmacı hukuku, özellikle son yıllarda artan savaşlar ve çatışmalar yüzünden tüm dünyayı yakından ilgilendirmektedir. Birleşmiş Milletler'in 2020 yılı verilerine göre bugün hala dört milyon mülteciyi ağırlayarak, dünyada en çok mülteciyi barındıran ülke Türkiye'dir (UNHCR Flagship Reports/Forced Displacement, 2020). Bu anlamda, ülkemizde bulunan milyonlarca mültecinin hukuki statülerinin bilinmesi bir zorunluluk haline gelmiştir.

Ülkelerinden belirli sebepler yüzünden kaçmak zorunda kalan kişilerin sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Tüm dünyayı 2019 yılından beri etkisi altına alan Covid-19 salgınına rağmen büyük kitlesel zorunlu göçler yükselen ivmesini kaybetmemiştir. 2020 yılında hem ülke içinde, hem ülke dışında zorunlu göçe maruz kalan kişi sayısı 82.4 milyondur (UNHCR Flagship Reports/Forced Displacement, 2020).

2011 yılının Mart ayında başlayan kanlı çatışmalar yüzünden ülkelerinden göç etmek zorunda kalan 6.8 milyon Suriyeli dünyanın pek çok yerine dağılmışlardır. Türkiye, Suriye iç savaşı başladığından beri, bölgeden gelecek olanlar için açık kapı politikası uygulamış, herhangi bir ayırım yapılmaksızın tüm Suriyelilere ülkeye giriş izni vermiştir. 2020 verilerine göre yaklaşık 3.7 milyon Suriyeli sığınmacı Türkiye'de yaşamaktadır (BM Mülteciler Yüksek Komiserliği, 30 Haziran 2021).

Türkiye, önüne geçemediği büyük göç dalgasıyla ilgili bazı düzenlemeler yapmak zorunda kalmıştır. Bu anlamda hayata geçirilen en önemli yasal düzenleme Türkiye'nin 2013 yılında Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'dur. Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından da kabul edilen kanun 2014 yılında resmen yürürlüğe girmiştir. Buna bağlı olarak, Türkiye'de bulunan tüm yabancıların statülerinin ve haklarının daha net belirlenmesi, bununla ilgili uygulamalar, pratikler ve politikalar geliştirilmesi, uluslararası standartlara uygun ulusal bir sığınma sisteminin oluşturulması gibi sebeplerle, İçişleri Bakanlığı'na bağlı, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü kurulmuştur.

2013 yılında çıkarılan Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'na göre, Avrupa dışından gelen kişiler için "geçici koruma" kavramıyla yeni bir hukuki statü düzenlendi. Buna göre, "ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen yabancılara geçici koruma sağlanabileceği" belirlendi (Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, 2013: md. 91). Böylelikle Suriye'den gelen ve sığınmaya muhtaç kimseler bu kapsam altına alındı. Geçici Koruma Kanunu'nun bu maddesine göre, bilinenin aksine, Suriyeliler hukuki olarak mülteci statüsüne girmemektedirler.

1.3 Sığınmacılığın Problemleri

1.3.1 Aidiyet ve Kimlik

Bir insanın hayatını devam ettirebilmesi için kendini bir topluluğa ait hissetmesi gerekir. Bir kitleye ait olmayan yada en azından bu aidiyeti hissetmeyen kişi mental olarak zora düşer. Mülteciler, hiç bilmedikleri bir ülkeye yerleşmek zorunda kaldıklarında, ruhi bir boşluğun içine düşerler. Çünkü ait olduklarını hissettikleri tüm ortak değer ve duyguların artık geride kaldığını hissederler. Mültecilerin çoğu, göç etmek zorunda kaldıkları ülkelerde, toplumun dışlayıcı tavrının etkisiyle, yeniden bir kimlik arayışlarına girerler. Geldiği yer ile göç ettiği ülke arasında kültürel anlamda sıkışmış bazı göçmenler, özellikle de genç göçmenler, kimi zaman buldukları ortama uyum sağlama içgüdüleriyle kendi kültürlerini dışlama ya da inkar etme eğilimine girebilirler.

Kimlik, bireyi oluşturan düşünce kalıpları, yaşam tarzı, kültürel öğeler gibi kavramların toplamını ifade eder. Kimlik bireyde yaşadığı toplum içinde şekillenir ve varlığını devam ettirir (Türk, 2019: 19). Temelde tüm insanlar aynıdır ve eşit haklara sahiptir.

Doğuştan herhangi bir kimliğe veya kültüre ait değillerdir. Bu kodlar hayat boyu zamanla kişiye kodlanır, kişi bunu benimser ve zamanla onlardan birine dönüşerek toplumun bir parçası olur. Aslında tüm farklılıklar öğrenilmiştir.

Türkiye açık kapı politikasını, Suriye iç savaşının yakında biteceği öngörüsüne dayanarak yürütmüştür. Halkın karşısında da Suriyeli mültecilerin ülkede geçici olduğunu sık sık dile getiren devlet, bu söylemiyle aslında mültecileri de bir belirsizlik deryası içinde bırakmaktadır. Böylece kendi ülkelerine dönme umudu zamanla iyice azalan Suriyeli sığınmacılar (özellikle ilk nesil Suriyeliler), aidiyet ve kimlik problemleriyle baş başa kalmaktadır (Ayvazoğlu, Kunuroğlu, Yağmur, 2021: 100).

Sarıkaya (2019: 98), göçmenlerin göç ettikleri ülkede geçicilik sıfatları ile anılmalarının, bulunduğu ülkeyle kurması muhtemel olumlu ilişkiyi örselediğini belirtmiştir. Suriyelilerle ilgili siyaset dilinde sık sık kullanılan, ülkelere geri gönderme söylemleri göçmenleri korkutmakta ve onların toplumun bir parçası kabul edilme ihtimalini baştan engellemektedir. Bununla beraber, Türkiye'deki medyada Suriyeli sığınmacıların temsili konusunda bir arada kalmışlık durumu vardır. Sığınmacılar bir yanda mağdur ve muhtaç olarak tanımlanıp kucak açılırken, bir yanda tehdit ve istenmeyen olarak tanımlanıp dışlanabilmektedir. Mülteci/göçmen/sığınmacı, sadece belli sıfatlara sıkıştırılmış ve yalnızca bu sıfatlara ait olan bir grup insan olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda mülteci, göçmen veya sığınmacıya bakış bazı tanımlamalarla sınırlı kalmakta ve şahsiyet özellikleri ile kimliği görmezden gelinmektedir. Adeta göçmen/sığınmacı/mülteci olmak diğer bütün alt kimliklerinin üzerine serilen bir örtü gibidir (Pandır, Efe, Paksoy, 2105: 21). İnsanları belli bir gruba indirgeyerek tanımlama yapmak, toplumda empatinin yitirilmesine yol açabilir. Her insan öyle yada böyle bir gruba dahil olacağı için, kendisi gibi olmayan herkes veya kendi grubundan olmayan herkes ona yabancı ve öteki kalacaktır (Doğankaya, Yücel, 2017: 2).

Göç etmek, sadece coğrafi anlamda yer değiştirmek, bir yerden başka bir yere taşınmak, anavatanından başka bir yeri yerleşim ve yaşam yeri olarak kabul etmenin dışında, hem göç edeni hem de göç edilen ülkeyi bir dönüşüm sürecine sokar. Hatta fiziki bir değişiklik içermesinin ötesinde mental olarak pek çok içsel dönüşümü ifade eder (Sayın, Usanmaz, Aslangiri, 2016: 2).

Göçmenler, daima tedirgin ve endişe halindedirler. Onlar için hiç bilmedikleri bir ülkedeki sosyal hayat pek çok tehdit içerir. Sistematik olarak ayrımcılığa maruz kalan, kendini toplumun bir parçası olarak hissetmeyen ve azınlık olan gruplar kendilerini toplumdan uzaklaştırır, izole eder ve böylece farklılaşmaya ve aşırılığa yatkın hale gelebilir. Bu anlamda göçün marjinalleşmeyi de beraberinde taşıdığını söylemek yanlış olmaz. Bu anlamda, çok kültürlülük fikrinin insanlar arasında yaygınlaştırılması, farklı kültürlerle birlikte barış ve saygının hakim olduğu bir yaşam kültürünün oluşturulması için önemlidir.

1.3.2 “Öteki” Kavramı

İnsan, doğası gereği kendisi gibi olmayanı ya da kendinden farklı olanı öteki kabul eder ve ötekinin yanında kendisini risk altında hissetmeye meyillidir.

Birey kendisiyle benzer özellikleri paylaştığı, ortak kültürel paydalarda bulunduğu gruba kendisini ait hissettiğinde diğerleri onun gözünde öteki yani farklı olmaya başlar. Bu anlayış, diğer grubu aşağılamayı, kendinden daha alçak bir seviyede görme durumunu beraberinde getirir (Türk, 2019: 19-20). “Bauman (2009: 52) kimlik inşasında iyi özelliklerden oluşan bizin dışında kalan her grubun, kötü özelliklerle tanımlanan onları oluşturduğunu söyler.”(akt: Gölcü, Dağlı, 2017: 16).

Kavram olarak yabancı ifadesi ilk anlamda olumlu çağırışlar yapmaz.Hatta ayrımcı bir söylem olduğu söylenebilir. Bu kavram zihinlerde direkt olarak iki grup, yani biz ve diğerleri olarak algılanır.

Tarih boyunca mülteciler/göçmenler/sığınmacılar, göç alan ülkeler tarafından kaygı ve endişeyle karşılanmış ve şikayet unsuru olmuşlardır. Bu öğretiler, zamanla halkın nezdinde bütün sorunların kaynağının mülteciler olduğu havasını yaratır.Sosyal düzensizlikler, günah keçisi olarak mültecilerin omuzlarına yüklenir.

Şen (2017: 39), mültecilere ilişkin ötekiliği kurgulayan en önemli mekanizmalardan birinin medya olduğunu belirtmektedir. Medya organları aracılığıyla Suriyeliler hakkında ayrıştırmacı söylemler gelişmiş, Suriyeli kimliği suçla bağdaştırılarak, Suriyelilerin toplum nezdindeki imajı zedelenmektedir.

Ev sahibi ülkedeki medya organlarında mülteciler için olumsuz algılar yaratıldığında, öteki kavramı da kendiliğinden ortaya çıkar. Mülteciler hakkında dile getirilen tehdit söylemleri bu ötekileşmeyi besler ve sürdürür.

Medya “normal” ve “normal olmayan” ı belli kalıpların içine sokarak insanların zihinlerine bazı kodlarla tanımlar. Böylece toplumlar da bu kodlar üzerinden düşünce ve davranış geliştirirler. Böylece medya, mülteciler nezdinde (eğer amacı buysa) ötekileştirme ve yabancılaştırma sürecini pekiştirmiş olur.

Uluç (2009: 124), medyanın biz ve ötekiler formülü ile ulusal topluluklarda kimin içeride kimin de dışarıda olduğunu belirtirken toplumun sınırlarını belirleyen bir “sosyal harita” oluşumuna da yardımcı olduğunu belirtir. Buna göre, toplumda sınıfsal bir hiyerarşi kurulmuş olur.

Medyanın bazı çalışmaları ötekileştirmeyi beslerken, kendini biz diye tanımlayan yerli halk kendinde olan özellikleri güzellerken, kendinden olmayan öteki grubu da kötüler. Böylece birlik duygusu perçinlenmiş olur, kimlik duygusu yeniden tanımlanır. Bu durumda öteki grubunda kalanlar otomatik düşmanlaştırılabilir.

Medya organları tarafsız ve adil olarak, gerçek olayları yansıtmak yerine kimi ideolojilerin çıkarlarına hizmet ederek, mülteciler hakkında toplum bilincinde olumsuz algılar oluşturur hale gelmişlerdir.

Haberin öznesi olan kişiyi tanımlarken onu etnik kökenine göre ayırt etmek, ayrımcılığı, onlar ve bizler söylemlerini beraberinde getirir. Bu da ötekileştirmeyi üretmek demektir (Elmas, Paksoy, 2020: 203). Buna bir örnek olarak ülkemizdeki medya organlarında yayınlanan bazı günlük haberlerde, Suriyeliler tarafından işlenen bir haber servis edilirken, haber içeriğinde, suça götüren sebeplerin görünmez hale getirilmesi, bunun yerine, suçu işleyen kimliği, yani Suriye uyruklu, Suriyeli kadın vs. gibi söylemler ile Suriyeli olduğu bilgisinin ön plana çıkarılma çabası dikkat çekicidir. Bir Türk vatandaşı tarafından işlenen herhangi bir suç, bir haberde aktarılırken kişinin etnik kökeniyle ilgili, yani Türk olduğuyla ilgili genellikle bir vurgu yapılmaz, ki habercilik prensiplerine de uygun olan budur. Suçluluk ya da masumiyet evrenseldir. Kişinin suç ya da masumiyeti uyuğuna göre şekillenmez. Bu bağlamda suç işleyen bir Suriyelinin kimliğinin altının çizilmesi Suriyelilerin hedef gösterilmesine sebebiyet verebilir.

Bazı çalışmalar göstermiştir ki, Suriyelilerin gerçekten de mağdur, mazlum ve muhtaç durumda olduğu toplum tarafından kabul edilmekle birlikte, biz kapsamına sokulmamışlardır. Kötü olan özellikler bize değil, ötekine atfedilmektedir (Hof, Bakır ve Birol, 2018: 27).

Haber dilinde Suriyeliler için kullanılan mülteci, sığınmacı, misafir, veya yalnızca Suriyeli gibi egemen söylemler, sıfatlar ve yakıştırmalar, ve etnik köken temelli yapılan tanımlama veya etiketlemeler Suriyeli sığınmacıların öncelikle birer insan olma özelliğini ikinci plana atmaktadır. Çünkü sığındıkları ülkelerde, psikolojik şiddet, baskı ve ötekileştirmeye sık sık maruz kalan bu insanlarda, yaşadıkları savaş travmasının üstüne ek olarak bir de yerli halkın ön yargılı yaklaşımıyla karşılaştıklarında, ruhi bunalımlar eklenmektedir.

Medya dili, kavramları yaratır. Medya organlarının kendi yayın prensipleri kapsamında bu kavram üretme sorumluluğunun ve bilincinin farkında olması gerekmektedir. Nitekim bu kavramlar toplumsal bilinci oluşturmada etkili unsurlardır.

1.3.3 Sosyal Uyum ve Adaptasyon

Göç süreci nedensellik ve sonuçsallık açısından oldukça komplike bir kavramdır. Göç, tek taraflı bir etkiye sahip değildir. Göçmen gibi, göç edilen hedef ülkedeki vatandaşlar da bu süreçten etkilenir.

Göç deneyimleri sancılıdır. Artık kendi ülkelerinde yaşayamayacak hale gelen insanlar veya bunu tercih edenler ülkelerini terk ettiğinde süreç başlamış olur. Elbette zorla yerinden edilen mülteciler, göç etmek zorunda kalan grupların başında gelir. Mülteciler, her şeylerini geride bırakıp yol çıktığında, yeni bir hayata başlamanın zorlukları da kendilerini takip eder. Arkasında pek çok zorluğu ve sıkıntıyı bırakan, ancak pek çok tramvayı da göç etmek zorunda olduğu yeni coğrafyaya getiren göçmen yeni hayatında sosyalleşme ihtiyacı hisseder. Bu karşı konulamaz bir insani iç güdüdür. Ancak çoğunlukla göçmenler gittikleri ülkelerde yerli toplum tarafından hoş karşılanmazlar ve pek çok sosyal problemin kaynağı olarak görülürler. Bu da mültecilerin yerli halkla organik bağlar kurmasını engelleyen bir faktördür.

Mülteciler göç etmek zorunda oldukları ülkelerde otomatik olarak problem olarak etiketlenmeye müsait gruplardır. Çoğu zaman, sosyal sorunların bir numaralı günah keçisi

ilan edilirler. Çünkü kendileri toplumun en zayıf ve korunmasız halkasını oluştururlar. Kendilerini ifade etme yolları kısıtlıdır (Göker, Keskin, 2015: 254). Sosyal ve siyasi statüsünden emin olmayan, haklarını bilmeyen, kendilerini savunamayan mülteciler bu iş için oldukça elverişlidir.

Suriyeli sığınmacıların geçici olmaktan kalıcılığa evrilme sürecinde Türk toplumu Suriyelilere karşı daha sert ve olumsuz tepkiler vermeye başlamıştır. Toplumun huzursuzluğuna gerekçe olarak Suriyeli sığınmacılar gösterilmektedir (Türk, 2019: 24). Bu durum bir anlamda mültecilerin kaderidir.

Sığınmacıların göç ettikleri ülkelerde uyum sürecini etkileyen pek çok faktör olabilir. “Castles ve Miller’a (1998: 13, akt: Hof, Bakır ve Birol, 2018: 26) göre hükümet politikaları ne olursa olsun bir ülkenin dışardan göç alması toplumun belli kesimlerinin sert tepkisine neden olmaktadır.” Bu durum nisbeten insani bir tepki olarak karşılanabilir, ancak bu konuyla ilgili düşmanca söylemlerde bulunmak yada bu durumu kriz havasına büründürmek için gerekçe sayılamaz. Bu tarz davranışlar da toplumda kargaşa, endişe ve kaos ortamı yaratabilmektedir.

Göç edilen ülkedeki halkın mültecilere verdiği tepkiler, mültecinin ülkeye adaptasyon sürecine olumlu veya olumsuz olarak etki eder. Göçmenin ev sahibi ülkede kendini rahat, özgür ve bu ülkeye ait hissetmesi ev sahibi ülkenin vatandaşlarıyla kurduğu iletişim/etkileşim sonucu toplumda kendine yer edinmesiyle başlar. Çünkü insan sosyal bir varlıktır ve diğerlerinin varlığında anlam bulur. İnsanın sosyal hayatı ise, diğer insanlarla kurduğu günlük iletişimle başlar.

Göçmenin, göç ettiği ülkedeki günlük hayatı anlaması ve anlamlandırması gerekir. Her ülkenin kendi mantalitesi dahilinde yaşadığı bir hayat tarzı vardır. Göçmenin de gündelik hayatta sığındığı kültürel kodların yanında, göç ettiği ülkedeki hayat koşullarını iyi tespit edip bunlara ayak uydurması gerekir. Bu elbette zaman alan bir süreç olabilir. Ancak bu anlamlandırma süreci ne kadar kısa olursa, göçmenin de yaşadığı yere adapte olma süreci o kadar kısaldır (Sarıkaya, 2019: 13).

İnsan çevreyi keşfetmeye başladığı andan itibaren iletişime ihtiyaç duyar. İletişim ne kadar artarsa farkındalık ve bilinç düzeyi de o kadar artar. Kültür ve medeniyet birimleri de insan gruplarının birbiriyle iletişimi sonucunda inşa edilir (Önder, Çokuludağ, Yüce, 2108: 1-3). Bazı çalışmalar göstermiştir ki, zorunlu göçü deneyimleyen toplumlar,

genelde göç öncesi temasa geçilmiş, iletişimin daha önceden de var olduğu ve karşılıklı kültürel alışverişin yaşandığı ev sahibi ülkelere göç etmeyi tercih etmişlerdir (Ayvazoğlu, Kunuroğlu, Yağmur, 2021: 100).

Ülkemizde günden güne artan Suriyeli düşmanlığı, sığınmacıların sosyal hayata adaptasyonunu zor bir sürece sokmaktadır. Suriyelilerin Türk toplumu ile aynı alanları paylaşması, aynı/benzer haklara sahip olması, toplumda görünürlüklerinin artması gibi durumlar yerel halkta rahatsızlık uyandırmaktadır (Türk, 2019: 27). Bu durum üzerinde medyanın etkisi büyüktür. Bazen basın organlarında, Suriyeli mülteciler hakkında manipülatif kurgular yapıldığı kolaylıkla göze çarpmaktadır. Bunun sonucunda ise toplumsal gerilim artmaktadır (Göker, Keskin, 2015: 250). Hal böyle olunca, Suriyeli sığınmacıların sosyal kabulü gerçekleşmemektedir.

İrkçı söylemler, biz ve diğerleri gibi kavramlar günlük hayatta, sıradan bir Türk vatandaşından üst düzey bir politikacıya kadar herkesin sıklıkla kullandığı ayrımcı söylemler haline dönüşmektedir. Günden güne yayılan bu nefret dili, ülkelerindeki fiziksel şiddetten kaçan Suriyeli sığınmacıları, bu sefer de psikolojik şiddetle mücadele etmeye zorlamaktadır. Bu durum elbette toplumda huzursuzluğu getirmekte ve muhtemel çatışmaları beslemektedir (Bolat, Subay, Ulutürk, 2018: 136).

Kültürel şiddet de şiddetin bir türüdür. Suriyeli mültecilerin, dünyanın pek çok ülkesinde yaşadığı baskı ve dayatmalar bu şiddet türünden sayılabilir (Sayın, Usanmaz, Aslangiri, 2016:3). Her bir bireyin, yaşadığı ortamda sosyal kimliğiyle var olma hakkı vardır. Göçmenler kendi kimliklerini, yaşadıkları toplumun kimliğine rağmen ön plana çıkarmaya ve pekiştirmeye çalıştıklarında bazı toplumsal çatışmalar ortaya çıkabilir. Kendi kültür birikimleri içinde yaşam isteği en temel insani haklardan biri olmakla beraber, mülteciler pek çok zaman bu fırsatı bulamayabilir (Sarıkaya, 2019: 106).

Entegrasyon veya adaptasyon, asimilasyon demek değildir. Kültürlerin özlerinin yaşatılıp, diğer kültürleri de kabullenme ve hoşgörü sosyal uyumun bir göstergesidir. Asimilasyon politikalarını bazı ülkeler benimsiyor olsa da, bu durum uzun vadeli bir çözüm sunmaz. Asimile etme çalışmaları, bir toplumun nefretini kazanmakla sonuçlanabilir. Bu ise, göç edilen hedef ülkenin istememesi gereken ve gelecekte sorunlara yol açabilecek bir sonuçtur (Sarıkaya, 2019: 61).

İki toplum arası etkileşimi artırmak hayati bir önem arz etmektedir. Her iki tarafın da birbirini anlaması ve empatinin kurulması birlikte yaşamayı kolaylaştıran bir yöntemdir. Bu etkileşim bireyler arasında olabileceği gibi ev sahibi ülkenin medyasındaki genel tutum da bu etkileşimin bir parçasıdır. Pandır'a (2020: 111) göre, medyanın görevlerinden biri de, topluma, uyum içinde yaşamayı kolaylaştırıcı perspektifler sunmaktır. TV veya sosyal medya araçları vasıtasıyla göçmenlik ve mülteciler hakkında olumsuz yargıların oluşması bu etkileşimi yaralamaktadır. Böylece ev sahibi ülke vatandaşlarının olumsuz algı ve tutumlarına yoğun bir şekilde maruz kalan mültecilerin kendilerini tehdit altında hissetmesi ve gettolaşma süreci hızlanabilmektedir. Bunun tersi bir şekilde temas düzeyi arttıkça, topluma katılım oranı yükseldikçe uyum ve adaptasyon kolaylaşabilmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

MEDYACILIĞIN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ VE SURİYELİ SİĞİNMACILAR

2.1 Görsellik/Görsel Medya

Herhangi bir olgunun bir insan tarafından algılanabilmesi, duyu organlarından birinin uyarılmasıyla gerçekleşir. Birden çok duyu organımıza hitap eden bir objeyi daha iyi kavrayabilir ve anlamlandırabiliriz.

İçinde bulunduğumuz dönem görsel bir dönüşüm süreci içindedir. Neredeyse her şey görsel imgelerle tanımlanır hale gelmiştir. Öyle ki görsel boyutu olmayan bir şey artık ilgimizi çekmez hale gelmiştir. Bu dönüşümden medya sektörü de nasibini almıştır. Teknolojinin hızla gelişmesi ve internet kullanımının tüm dünyada hızla artmasıyla beraber artık geleneksel anlamda bir medyacılıktan ziyade, görsel zenginliği ve çeşitliliği önemseyen, boyutlu medyacılık gelişmiştir. Görsel içeriklerin sunumu, diğer iletişim çeşitlerinin önüne geçmiştir. Elbette bunun pek çok sebebi vardır. Görsel içerik, merak uyandırması, hızla dikkat çekmesi, görsel hafızaya işlenerek kolay unutulmaması gibi özellikleri sayesinde, hem kişisel kullanıcıların, hem marka sahiplerinin, hem de medya kuruluşlarının başvurduğu başlıca bir içerik türü haline gelmiştir.

Hız çağı pek çok alışkanlığımızı değiştirmiştir. Artık çoğu zaman bir haber takipçisi, haberin alt metni veya vermek istediği asıl mesajla ilgilenmeden veya buna vakit ayırmadan, yalnızca görsel materyalin verdiği mesajla yetinmektedir.

2.1.1 Aylan Bebek Örneği

Tek bir cümle, tek bir görüntü, tek bir video yalnızca dakikalar içinde kitle iletişim araçları sayesinde dünyanın her köşesine yayılabilmektedir. Anlık paylaşılan bu içerikler, bazen tüm dünya için bir dönüm noktası özelliği haline gelebilmektedir. Aylan bebeğin görüntüsü bunun en bilinen örneklerindedir. Bir bebeğin sahile uzanmış cansız bedeni bir anda herkesin ilgisini çekmiş, vicdanları yaralamış ve daha önceden adeta farkında olunmayan insani krizin boyutlarını açıkça ortaya koymuştur. Bu görüntü bilinen ama görmezden gelinden bu krizin çözümünde dünyanın başarısızlığının bir sembolü olmuştur (Sunata, 2018: S147).

2015 yılının Eylül ayında ailesi ile birlikte Muğla'nın Bodrum ilçesinden Yunanistan'ın adalarına şişme botla geçmeye çalışırken boğularak hayatını kaybeden üç yaşındaki Suriyeli çocuğun sahile vuran naaşının görüntüsüyle tüm dünya adeta şoka uğradı. Oysa ki Aylan bebek 2012'den beri Suriye'de devam eden insani trajedinin kurbanlarından sadece biriydi. Ancak Aylan bebeğin, yazılı ve görsel yayın organlarında yayınlanan sahile uzanmış minicik gövdesinin görüntüsü tüm insanlığın suratına vurulmuş bir tokat etkisi yarattı ve Suriyeli mültecilerin dramını tekrar gündeme getirdi. Bu şok edici görüntü tüm toplumların vicdanını derinden yaralamış olup, Aylan bebek özelinde tüm Suriyeliler için bir merhamet duygusu geliştirse de, bir kolektif aksiyon üretilmedi. Kimi zaman, şiddet ve acı görüntülerine çokça maruz kalmak duygusal körlüğe neden olabilmektedir. Bu durum da dayanışma ruhunu pasif ve işlevsiz kılabilmiştir.

Aylan bebeğin sahile vurmuş cansız bedeninin medyada yer almasının ardından, tüm dünyada Suriyeli mültecilerle ilgili bir uyanış meydana gelmiştir. Haber dilinde kullanılan kavramlar değişmiş, üslup farklılaşmıştır (Sajir, Aouragh, 2019: 552-558).

Time dergisinde bu anlamda, "Fotoğraf, mülteci krizi üzerine gördüğümüz olağanüstü çalışma. Bu fotoğraf, hareketsiz bir görüntünün ne kadar güçlü bir etki yaratabileceğini hiç olmadığı kadar kanıtlamış oldu" dendi(akt:Önder, Çokuludağ, Yüce, 2018: 15). Böylece Suriyelilerin yaşadığı dram tüm açıklığıyla dünyaya gösterilmiş oluyordu. Aylan bebeğin bu görüntüsü göç konusunda kolektif bilinç inşasını tetikledi, siyasetçileri göç politikalarını bir daha gözden geçirmeye itti. Aylan Kurdi olayından hareketle Suriyeli mültecilerin dramı toplum önderleri tarafından yeniden gündemin üst sıralarına taşınsa da, zamanla kanıksandı ve unutuldu. Aylan Kurdi'nin fotoğrafının eşlik ettiği haber dünyada yüz seksen yedi gazeteye manşet oldu (akt:Önder, Çokuludağ, Yüce, 2018:).

Aylan bebek ve onun gibi binlercesi yeni bir hayat umuduyla çıktığı yolculukta hayatlarını kaybettiler. Ancak masum bir bebeğin cansız vücudunun kıyıya vurmuş görüntüsü dünya kamuoyu vicdanını oldukça derinden etkiledi. Öyle ki, tüm dünyanın gözü önünde yaşanan bu insanlık dramını kendi ifadesiyle dile getirmek isteyen kimi sanatçılar Aylan'ın grafitilerini, karikatürlerini ve çeşitli tasvirlerini yaptılar ve tüm dünyanın basın yayın organları vasıtasıyla şahit olduğu bu olay hafızalarda kalıcı hale geldi. Bunun gibi savaş sürecinde tecrübe edilen ve toplum hafızasına yerleşen travmatik olaylar, uzun süre zihinlerde etkisini koruyabilmektedir.

2.2 Algı Yönetimi

Türk Dil Kurumu Sözlüğü'ne göre, algı, kelime anlamı olarak, "bir şeye dikkati yönelterek o şeyin bilincine varma, idrak" manasına gelir. Buna göre kişilerin olguları anlama ve değerlendirme biçimi, duyu organlarıyla vastasıyla çevresi ile bağ kurması demektir. Algı kişiden kişiye değişebilir, çünkü her bir kişinin sahip olduğu bireysel alt yapı, düşünce mekanizması, zihinsel kodlamaları algıların şekillenmesinde farklılık gösterebilir.

Algı yönetimi, devletlerin yüzyıllar boyunca halklarını yönetmede kullandıkları etkileyici bir yöntem olmuştur. Amaç insanların yönelimlerini değiştirmek, düşüncelerini şekillendirmektir (Özdemir, 2017: 119).

Algı yönetimi sayesinde insanlar kendi yargılarını bir daha gözden geçirip yorumlamaktadır. Bu kimi zaman kişiye yeni ufuklar açıp vizyonunu geliştirse de, kimi zaman kendi değerleri temelinde savunduğu öz fikirlerini kendisine unutturabilir, saptırabilir, hatta bu düşüncelerin karşıtı hale gelebilir.

Günümüzde algı yönetimi sayesinde düşüncelerin en kolay yönlendirildiği mecraların başında ise medya gelir.

Medyanın çift yönlü olarak hem birleştirici hem de ayrıştırıcı gücü yadsınamaz. Medya unsurları hem mevcut problemleri konuyu daha da alevlendirerek sorunun bir parçası, hem de bu problemleri konuya yatıştırıcı bir yaklaşımda bulunarak çözümün bir parçası olabilirler. Suriyelilerin medya yayınlarındaki temsilleri toplumdaki olumlu/olumsuz algılarının hızla yayılmasında oldukça etkilidir (Özdemir, 2017: 118).

Bir kriz veya kaos ortamı yaratılmak istenildiğinde, en kolay provoke edilen konu Suriyeli sığınmacılardır. Ev sahibi ülke nezdinde ortak bir problem olarak görülebilen Suriyeliler meselesi, politik tartışmalara malzeme olmaya en elverişli konuların başında gelir. Bu konu gündeme geldiğinde kamuoyunda kolayca gerginlik yaratabilmekte, istenilen algı toplumun zihninde kolayca oluşturulabilmektedir.

Toplumun sığınmacılar hakkındaki düşünceleri ve onlar hakkındaki algıları, Suriyelilerin geleceğini ve bununla ilgili üretilmesi gereken politikaları oldukça derinden etkilemektedir. Dolayısıyla, medya organlarından servis edilen haberlerin

olumlu/olumsuz verdikleri mesajlar bu algılara doğrudan etki eder (Hof, Bakır ve Birol, 2018: 28).

Düşünülenin aksine, aslında medya Suriyeli sığınmacıların durumunun anlaşılması için en etkili araçlardan biri olabilir. Suriyelilerle ilgili önyargılar ve düşmanlıklar daha da yaygın hale gelmeden önce, kitle iletişim araçları üzerinden yapılan doğru bilgilendirme, huzur ve barış ortamının sağlanmasına katkıda bulunmak için kamuoyu kanaatini yönlendirebilir (Sunata, 2018: S133).

Son zamanlarda göç politikaları genel olarak güvenlik başlığı altında revize edilmektedir. Bu da ister istemez göçmenin tehdit ve tehlike algısıyla eşdeğer tutulmasına sebebiyet verebilmektedir. Bu durum, göçmenlerle ilgili algı oluşumu sürecinde son derece sakıncalı bir durum olarak belirmektedir (Sarıkaya, 2019: 60).

Friedman ve Klein (2018), İngiltere’de mültecilere yönelik kamuoyu algısını değerlendirirken, İngiliz halkının mültecilere karşı önyargılı ve düşmanca tavırlarının ve onları güvenilmez olarak görmesinin en büyük sorumlusu olarak medyayı işaret ederler. Mülteci karşıtı medya kampanyalarında, ülke içindeki mülteci/sığınmacı sayılarını gerçekte olduğundan daha fazla gösterildiğini, devletin mültecilere sunduğu yardımların da abartarak gösterildiğini aktarırlar. Böyle bir çerçevede mülteciler, medya tarafından toplumun kaynaklarını tüketen kimseler olarak yansıtılırlar (akt: Pandır, 2021: 351). Bu algının ülkemizde oldukça benzer özellikler gösterdiği söylenebilir. Mülteciler; özellikle Suriyeliler, ülkenin sınırlı kaynaklarını, gerçek hak sahiplerinden yani vatandaşlardan çalan kimseler olarak değerlendirilirler. Medyanın dolaşıma soktuğu bazı mülteci karşıtı söylemler yüzünden, mültecileri ağırlayan bir toplumun çıkarları, mültecilerin varlığı yüzünden tehdit altındaymış algısı oluşturulmaktadır. Ev sahibi toplumla mülteci grup arasında kim neyi daha fazla hakediyor tartışması, açık bir ırkçılık sorununa dönüşebilmektedir.

Medyanın neredeyse günlük olarak servis ettiği olumlu ya da olumsuz bir habere sürekli maruz kalmak o konuyla ilgili görüşün şekillenmesinde etkili bir rol oynar. Bu noktada medyanın çarpık ya da eksik temsili ve inşa ettiği ayrımcı yaklaşımların toplumun genel tutumunu oluşturduğu söylenebilir. Zira medya dilinde belirli temalar üzerine kurulan belirli temsil kalıpları toplum gerçekliğine dönüşebilir.

2.3 Haber Dilinde Çarpıtma ve Manipülasyon

Medya, aynı anda pek çok duyuya hitap etme imkanı sayesinde insanların fikri ve ruhi dünyasına kolayca etki edebilir, düşüncelerini ve duygularını belirli bir doğrultuda yönlendirilebilir. Kitle iletişim araçlarının insanların tercihlerinde ve düşünce biçimlerinde çok etkili bir unsur olduğu, pek çok çalışmada değinilen bir gerçektir (Hof, Bakır ve Birol, 2018: 24). Bu anlamda medyanın gerçekliği, farklı temsillerle, kendi anlayışı ve ideolojik mantalitesiyle yeniden üretip sunabileceğini iddia etmek mümkündür. Medyanın temel sorumluluğu her ne kadar olayları tarafsızca okuyucuya/izleyiciye aktarmak olsa da, bir fikre inandırıcılığı arttırmak konusundaki ikna gücü de yadsınamaz (Doğankaya, Yücel, 2017: 2).

Medya organları, haber etiği ve ilkeleri çerçevesinde bir olayı haber olarak işlerken, tarafsız, şeffaf ve olduğu gibi, gerçek haliyle izleyiciye ilettiklerini iddia etseler de, medya tarafından topluma verilen bilgiler çoğu zaman gerçeğin çarpıtılmış bir temsildir (Dursun, 2004: 37-65). Medya dili çoğu zaman ideolojiktir. Bazen bu durum temsil biçimlerini doğrudan etkiler. Bu anlamıyla medya organları manipülatif etkiye sahiptir. Manipülasyon, Cambridge sözlüğünde “birini veya bir şeyi kendi yararınıza, genellikle haksız veya dürüst olmayan bir şekilde kontrol etmek” şeklinde tanımlanır.

Haber kurgusu yapılırken nedensellik ilişkisinin irdelenmesi büyük önem taşır. Sosyal bağlamından koparılmış bir haber, sorunun tam olarak özümsemesini ve haber takipçisine doğru bilgi aktarımını engeller. Haber yapım süreci rastgele yapılan bir şey değildir. Servis edilen bir haber, medya kuruluşlarının politikalarına göre şekillenmiş sistemli bir planlamanın sonucudur. Böylelikle medya, takipçisine bakmasını istediği bir perspektif sunar (Simons, 2016: 5).

Haber toplumsal zihin kodlarının oluşumunda önemli bir rol oynar. Ancak haber aktarımı sırasında gerçeğin, her basın organının kendi ideolojik süzgecinden geçtiği yadsınamaz bir gerçektir. Haber bu süzgeçten geçtikten sonra kasıtlı veya kasıtsız olarak yönlendirilmiş olur (Göker, Keskin, 2015: 234). Böyle servis edilmiş haberler, medyanın sunduklarını eleştirel bir bakış açısıyla ele alamayan, gerçeğin değişebilirliğini göz önünde bulundurmeyen kitleler için hazır bilgi niteliği taşır. Kişi, verilen bilgileri kendi birikimiyle değerlendirip analiz edemediği sürece, yönlendirmelerin gölgesinde kalmaya mahkumdur.

Mültecilerin basında temsil edilme biçimi de, çoğu zaman ideolojik yönelimlerin ışığında takipçiye aktarılır. Bu da gerçeği saptırmak veya tam anlamıyla anlatmamak anlamına gelebilir (Efe, 2015: 7). Medyanın, etiket verme işinde kullanılacak en pratik mecralardan biri olduğu göz önüne alındığında, bir kişi veya bir grup hakkında doğrudan veya dolaylı olarak önyargılı fikirler oluşturulabilir. Bu duruma en yatkın grup ise şüphesiz, çoğu zaman kendini savunma imkanı bulamayan göçmen gruplardır. Türkiye'deki medyada sık sık görülen, Suriyeli sığınmacılarla ilgili eksik ya da yanlış temsiller, zaten dezavantajlı bir grup olan bu kitleye karşı duyulan nefretin artmasına, ayrımcılığın ve önyargının yayılmasına sebep olabilir (Boztepe, 2017: 94). Pek çok medya kuruluşu tarafından mültecilerle ilgili haber yapılırken kullanılan dil ve üslupta sıkça popülist ifadeler rastlanır. Mültecilerin yaşadığı sıradan, günlük bir olay abartılıp, dramatize edilebilir. Veya bunun karşısı olarak mültecilerle ilgili kötü ve karanlık senaryolar çizilebilir (Kolukırk, 2019: 10). Bu durum toplumdaki nefret söylemini veya yabancı düşmanlığını besleyebilir. Zamanla bu önyargılar sığınmacı karşısı bir düşmanlığın önünü açar. Keneş'e (2016) göre Suriyeli mültecilere dair zihinsel temsillerin söylemler aracılığıyla metaforlarla kendini görünür kıldığı, formüle edildiği ve meşrulaştırıldığı söylenebilir.

Bazı yayın organları kasıtlı olarak Suriyelilerle ilgili haberlerin sürekli olarak bir kısmını yansıtır. Sistematik bir şekilde sorunlu grup kavramsallaştırmasına maruz kalan toplum bir zaman sonra mülteciler hakkında olumsuz kolektif bir bilinç geliştirir (Efe, 2015: 9). Bu durumun başlıca sebeplerinden biri de sığınmacılarla ilgili haberlerin, çoğu zaman tam anlamıyla analiz edilmemesi ve olayın gelişim sürecinin anlatılmamasıdır. Habere konu olan olayın sadece sonuç kısmı takipçiye sunulurak kıt veya eksik bir habercilik yapıldığı gözlemlenir.

Gerçeği ele alış bakımından, geleneksel medya araçlarının, yeni medya araçlarına göre daha güvenilir olduğu varsayılabilir. Çünkü bilgi akışının bu denli hızlı olduğu çevrimiçi ağlarda, doğruluk ve belgelendirme sağlaması oldukça güçtür. Bunun yanında provokasyon, yönlendirme, saptırma gibi riskleri de yanında taşır. Bir kişi tarafından edinilen bir bilgi herhangi bir denetime tabi olmadan direkt olarak dolaşıma girebilir.

Yani bilginin doğruluğu kişinin kendi öz denetimine bırakılmakta, bir anlamda inisiyatifine teslim edilmiş olur. Bu da doğruluğun sorgulanabilirliğini bir daha gündeme getirir (Önder, Çokuludağ, Yüce, 2018: 9).

Sonuç olarak, medya gündemler belirler, söylemler öğretir. Topluma neyin düşünülüp neyin konuşulacağını gösterir. Bu durum gerçekliğin çarpıtılmasını ve toplumun zihinsel kodlarının provoke edilmesine sebep olabilir. Haber takipçisinin bu hususta uyanık davranıp haberi nedensellik çerçevesiyle takip etmesi ve yapay gündemlerin etkisinde kalmaktan uzak durması gerekir. Simons (2016)'a göre gazetecilik, belirli bir siyasi konu hakkında argümanlar sunan ve olaya daha analitik bir bakış açısı kazandıran nesnel bir mercekle hareket etmelidir. Sunata (2018)'ya göre ise, teoride, medyanın rolü, izleyicilere, insanların kendi fikirlerini geliştirmelerine ve bilinçli kararlar almalarına olanak tanıyan sosyal meselelerin dengeli bir açıklamasını sunar.

Göç konusu sosyal yaşamı şekillendiren bir konudur. Bu denli büyük göç alan Türkiye'nin medyayı okurken doğru filtreler kullanması gerekir. Bu noktada analitik okumalar yapmak ve manipülasyonlara kapılmamak kritik önem arzeder (Sunata, 2018: 132). Haberin takipçisine verdiği bilgiler, mantık ve denge çerçevesinde tartışabileceği bir zemin oluşturmalıdır. Medya kanalları haberi doğru verme mecburiyetinde olmakla beraber, haber içeriğinin yorumunu takipçisine bırakmalıdır.

Medya ürettiği ve halka sunduğu içerikler ile, bir olgu karşısında hem sorunun hem de çözümün bir parçasıdır. Toplumun huzurunu ve uyum içinde yaşamasını önceleyen yayın grupları, servis ettikleri haber ile kişiler ve gruplar arası empatiyi teşvik edebilir (Pandir, 2020: 100-101).

2.4 Medya ve Söylem Üretimi

Suriyeli sığınmacılar Türkiye'ye adım attıkları ilk günden itibaren pek çok sıfatla anıldılar, siyasi ve gündelik konuşmaların içinde çokça yer almaya başladılar. Gün geçtikçe Suriyelileri anlatmakta kullanılan pek çok kavram ve söylem gelişti. Türk televizyonlarındaki Suriyeli sığınmacılarla ilgili üretilen içerik ve söylemler oldukça problemli olmakla beraber, kamuoyunun yumuşak karnı olan bu konuyu çıkmaza sokmuş oldu.

Göker ve Keskin'e (2015: 236), göre söz konusu olan, sadece anlamı aktarmak değil, aktif bir anlam verme sürecidir. Bu anlam ise söylem yoluyla inşa edilir.

Suriyeli sığınmacıların geçici değil de kalıcı olacağı öngörüsüyle beraber medya dilinde kullanılan söylemlerde de dramatik değişimler görülmüştür. Mültecilerle ilgili söylemler, mevcut siyasi iktidarın eğilimleri ile paralel gidebileceği gibi bu eğilimlerle zıtlaşan içerikler de üretilebilir (Şen, 2017: 29).

Medyanın gündem belirleyici oluşu ve toplumsal zihin kodlarını yönlendirmedeki etkisi pek çok kişi tarafından kabul gören bir gerçektir. Bu etki, içerik üretimi sırasında kullanılan kalıp ve kavramların, çeşitli üslupların ve en nihayetinde de ortaya çıkan söylemlerin bir sonucudur. Şen'e (2017: 29) göre haber medyası, haber içeriklerindeki temsil ve söylemler aracılığıyla kamusal söylemi inşa etmektedir.

Medyanın yayınlarda kullandığı dil doğrudan sosyal hayattaki pratik fiillere dönüştüğü için, mülteciler hakkında haber yaparken kullanılan üslup son derece önemlidir (Göker, Keskin, 2015: 231). Medya dilinin kullandığı söylemler ve kavramlar toplumun gerçeklik algısını doğrudan etkiler. Ancak göz önünde bulundurulması gereken diğer bir gerçek, medya kuruluşlarının söylemlerini genellikle siyasi görüş veya ideolojik duruşlarına göre şekillendirdiğidir. Habercilik etiğiyle bağdaşmayan, titizlikle çalışılmamış haber içerikleri, ayrımcı ve ırkçı yaklaşımlar, veya kitlesel nefret uyandırıcı söylemler toplumsal düzenin inşasında negatif bir rol oynayabilir.

Mültecilik kavramı ne olursa olsun her toplumda gerilim oluşturan bir ifadedir (Şen, 2017: 39). Çünkü yerinden edilmiş, oldukları yeri çeşitli sebeplerden dolayı terketmek zorunda kalmış bu kitlesel gruplar belirsizlikleri de beraberinde getirir.

Basın-yayın organlarındaki yayınlar incelendiğinde Suriyeliler yalnızca mülteci, sığınmacı gibi sıfatlarla tanımlanıp, Türkiye toplumuyla paylaşılan ortak değerlerle ilgili söylemlerin yer almadığı anlaşılmaktadır. Bu gibi ifadeler, Suriyelilerin yalnızca ülkemize gelen bir yığın insan grubu olarak nesneleştirildiğinin ve herhangi bir aidiyet atfedilmediğinin açık bir göstergesidir (Paksoy, Şentöregil, 2017: 252-253). Bu durum Suriyeli sığınmacıların indirgemeci bir yaklaşımla ele alınmasının yanında, toplumsal kabulü zorlaştırıcı bir etki yaratır.

Medya dilinde sıkça kullanılan damgalayıcı söylemler de, halk arasında kolayca yaygın hale gelir ve Suriyelilerin dışlanmasında önemli bir etkiye sahiptir. Bu duruma,

Suriyelilerin pis, kaba, tembel, gürültücü vs. olması gibi yaygın söylemler örnek gösterilebilir. Bu gibi söylemler yüzünden sığınmacılar sosyal hayattan izole edilebilir, hatta zaman zaman şiddet olaylarına da dönüşebilir. Medya kuruluşlarının sığınmacılarla ilgili geliştirdiği söylemler, birlikte yaşama fikrini kabullenmeyi kolaylaştırıcı olmalı, toplumsal gerilimi artırıcı temsil ve söylemlerden kaçınılmalıdır.

2.5 Medyanın Yeni Formları ve Siyaset

Bu araştırmanın ana inceleme maddesi televizyon yayınlarındaki temsiller olsa da, modern çağın en gelişmiş ve en popüler hale gelmiş medya aracı hiç şüphesiz sosyal medya araçlarıdır. Bugün televizyon halen daha neredeyse her evde bulunan bir haber alma aracı olsa da, interaktif anlık iletişim ağları denince ilk akla gelen model sosyal medyadır. Her geçen gün kullanıcı sayısı artan bu devasa ağ sistemi, dünya üzerinde neredeyse herkesin günlük hayatlarının bir parçası olarak büyümeye devam etmektedir.

Medya ve kitle iletişim araçları hayatımızın her alanında kendine yer bulmaktadır. Zira sokaktaki vatandaşın günlük kullanımının dışında, siyasi mecralarda da etkili bir araç haline gelmiştir. Öyle ki, günümüzde pek çok liderin aktif olarak kullandığı sosyal medya hesapları bulunmaktadır. Aynı zamanda pek çok devlet kurumu, bakanlıklar, parti kuruluşları gibi büyük oluşumların sosyal medya hesapları, vatandaşın anında haber alabileceği mecralar haline dönüşmüştür. Bu özelliğiyle medya araçları adeta resmi makamların sözcüsü konumuna gelmiştir.

Ülkemizde, Suriyeli sığınmacıların siyasetin üst sıra başlıklarında bulunan gündem konularından biri olduğu varsayılırsa, göç ve mültecilik konusu da medyada sık sık yer almaktadır. “Sosyal ağların kullanımı öyle bir boyuta ulaştı ki, örneğin bazı siyasi partilerin Facebook hesaplarındaki üye sayısı, gerçekteki üye sayılarını geçmiş durumdadır.” (Özerim, Tolay, 2020: 5).

Bir siyasetçinin TV yada sosyal medya kanalları aracılığıyla sığınmacılar hakkında açıklamalar yapması artık oldukça sıradan bir durum haline gelmiştir. Siyasetçiler için sığınmacılar hakkında popülist bir politik söylem üretmek, politik görünürlüğü artırmak adına bir gereklilik haline almıştır (Özerim, Tolay, 2020: 12). Politikacılar tarafından geliştirilen olumlu/olumsuz siyasi söylemlerin, halkın mültecilerle ilgili tavrını doğrudan etkilediği gözlemlenmektedir. Suriyelilerle ilgili toplum kanaatinin şekillenmesinde bu

söylem ve tutumlar oldukça etkilidir. Durum böyle olunca politikacılarla sokaktaki vatandaşın söylemleri neredeyse birbirinin aynı olması kaçınılmazdır. Öyle ki ya sokaktaki insanın mültecilerle ilgili günlük konuşmalarını bir politikacı ağzından daha terimsel ifadelerle duyarız, ya da politikacıların benzer söylemlerini ya da aynılarını, halkın ağzından dinleriz. Çünkü her iki durum da birbirine göre şekillenir (Kaplan, 2021).

İnteraktif medya organları, insanların siyasete ilgisini ve dahil oluşunu gün geçtikçe daha da artırmaktadır. İnternetin kendisi herhangi bir siyasi düzeni direkt olarak inşa etmese de, yeni oluşumların inşasında bir araç görevi görmektedir (Howard, Duffy, Freelon, Hussain, Mari, Mazaid, 2011: 5). Toplum çevrimiçi ağlar üzerinden, pasif bir siyasi etki yaratmaktadır. Kimi zaman halktan sıradan bir insan, üst düzey bir politikacı ile sosyal medyada etkileşim kurmayı başarabilmektedir. Böylelikle, iletişim araçları, hangi düşünceye sahip olursa olsun, tüm tarafların katılımını sağlamaktadır. Bu, bazen muhalif bir ses olarak ortaya çıkmakta, bazen ise bir düşünce taraftarının övgü ve takdir mecrası olarak kullanılmaktadır.

Türkiye’de ve dünyada, kitle iletişim araçlarının politik kavgalara alet edildiğini çokça görmekteyiz. Suriyeli mülteciler konusu politikada o kadar geniş bir yer tutmaktadır ki, neredeyse bu konuyla ilgilenen politikacıya/partiye seçim kazandırıp kaybettirecek bir kamusal etki alanı vardır. Medya gücünün kamusal fikri şekillendirebildiği gibi, politika üretim aşamasına da etki ettiği artık bilinen bir gerçektir. Ancak zaman zaman bunun tam tersi de yaşanabilmektedir. Bazı siyasetçiler kendi politikalarının desteklenmesi ve kamuoyu rızasını alabilmek için medyayı manipüle edebilmektedir. Böylece siyasetçiler fikirleri kontrol etmiş ve yönlendirmiş oluyor. Bu elbette ki muazzam bir güç sayılmaktadır. Ancak ne kadar etik olduğu tartışmaya açık bir konudur (Simons, 2016: 4). Örneğin Suriyeliler hakkında çizilen dramatik tablo, siyasileri göçmenler hakkındaki başarısız politikaları sebebiyle eleştirme söylemine dönüşebilir. Bir anlamda hükümet eleştirisi yapmak için Suriyeliler kullanılmaktadır (Efe, 2015: 60).

Bununla birlikte, siyasi partilerin ve kişiliklerin çevrimiçi ağlarda ulaşılabilir ve şeffaf olmaları her zaman çoğulculuk ve çok seslilik anlamına gelmez. Sosyal medya popülizmi aynı görüşte olan grupların seslerini daha yüksek bir şekilde duyurmasını teşvik ederken, alternatif görüşlere yaşam hakkı sunmaz (Özerim, Tolay, 2020: 5). Tüm

bu gelişmeler, günümüzün modern dünyasında değişen ve evrimleşen siyasi hayatın yansımalarındandır.

Medya organlarının üslubu mensubu oldukları ideolojiye göre şekillenir. Mültecilerle ilgili söylemler çoğunlukla mevcut siyasi iktidarın eğilimleri ile paralel gider ve medya organlarında bu eğilimlerle uyumlu içerikler üretilir (Şen, 2017: 29).

Siyasilerin söylemleri toplumda kolayca kabul görebilir ve içselleştirilebilir. Bu anlamda, Suriyeli sığınmacılarla ilgili konular tartışılırken, topluma önderlik eden politikacıların üsluplarını iyi seçmeleri, huzur ve barış ortamının sağlanması için büyük önem taşır. Suriyelilerin imajını karalayacak ve onları hedef tahtasına koyacak söylemlerden kaçınılması gerekir. Bununla beraber Türkiye toplumunu artık tatmin etmeyen, geçerliliğini yitirmiş politik söylemlerden vazgeçilmeli, makul ve kabul edilebilir gerekçeleri açıklama yolu tercih edilmelidir.

Dünyayla ilgili görüşlerimiz medyanın bize sunduğu ve gösterdiği bilgilerden doğrultusunda şekillenir olmuştur. Küreselleşme ile çevrimiçi bilgi akışı önüne geçilemez bir şekilde genişleyip, herkesçe benimsenmiş, kullanım pratikliği ve erişim kolaylığı sayesinde toplumların birincil iletişim aracı ve bilgi kaynağı haline gelmiştir. Gelişen ve değişen iletişim teknolojileri, herkesin bir şekilde kendi görüşünü diğerleriyle hızlı bir şekilde paylaşmasına olanak sağlamıştır. Bu pratik iletişim yöntemi, bir kişinin veya bir grubun doğrudan ve kolaylıkla sesini duyurmasına imkan verir (Meriç, 2012: 2-3). Sosyal içerik üretim ağlarının birinden dolaşıma giren bir fikir ya da olay, kolayca popülerite kazanabilir. Ve bu fikir ya da olay bir anda tüm ülkenin konuştuğu, tartıştığı bir gündem maddesi haline gelebilir. Bu haliye sosyal medya, sıradan insanların da gündemi belirleyebileceği bir mecradır. Böylelikle gündem belirleme işi yalnızca belli güç merkezlerinin elinde olmaktan çıkmış, sıradan bir vatandaşın bile oluşturabileceği bir iş haline dönüşmüştür.

Sosyal medyanın, kişilerin ve hayatlarımızın üzerinde iki farklı (ya da zıt) etkiye sahip olduğu söylenebilir. İlki, sosyal medyanın kamu fikrinin oluşturulması ve geliştirilmesinde ve aynı zamanda sosyal hareketlerin organizasyonunda kolaylık ve pratiklik sağlanmasında, sıradan insanların normal şartlar altında ulaşamayacakları kişi veya kurumlara sesini rahatça duyurabilmeleri ve böylelikle dolaylı aktör olmaktan çıkıp doğrudan aktörlere dönüşmesinde etkili bir kullanım aracı olduğu düşünülebilir. Bir diğeri

ise popülizmin etkisi altında, mevcut çoğunluk görüşün aksine düşünüyor olsa bile insanların fikirlerini ifade edemediği, etse bile toplumsal lince maruz kaldığı, alternatif görüşlerin dışlandığı, yanlış veya saptırılmış bilginin kolayca çevrimiçi ağlara girdiği bir araçtır (Özerim, Tolay, 2020: 2). Bu anlamda sosyal medya ağlarındaki herhangi bir bilgiyi değerlendirirken oldukça titiz davranmak gerekir. Sosyal medyanın hızı ve kullanım kolaylığı gibi avantajlarının yanında, herkesin kolayca erişebildiği bir kaynak olmasından dolayı oluşabilecek günlük popülizm hareketleri ve bilgi kirliliği gibi dezavantajları olduğu unutulmamalıdır.

Türkiye’de zaman zaman ön plana sürülen mülteciler konusu, hemen hemen her gün sosyal medya mecralarında tartışılan, özellikle Twitter gibi fikir paylaşımlarının yapıldığı platformlarda sık sık gündem olmuştur. Suriyelilerle ilgili birçok haber, tüm dünyayı dramatik bir şekilde etkisi altına alan ve tüm gündemleri uzun süreliğine değiştiren Korona pandemisinden önceki dönemde neredeyse her gün TT listesine girmiştir. Suriyeli mülteciler konusu artık Türkiye’nin değişmez gündemi maddesi haline gelmiş, toplumun birçok kesiminden insanın, hakkında fikir yürüttüğü, tartıştığı bir konu olmuştur. Bu fikir alışverişi ve tartışmalarının en yoğun olarak yaşandığı mecra sosyal medyadır.

Medya araçları bilgi akışı sağlamasının dışında, bireylerin/grupların hızlı ve etkili bir şekilde iletişim kurmasını da sağlar. Bu durum beraberinde aktivist hareketlerin organize edilmesinde medyanın etkin bir şekilde kullanılmasını beraberinde getirir. Bir araya gelme, kolektif hareket etme, protestolar gibi oluşumların başını çeken genç gruplar, kitle iletişim araçlarını ve özellikle de görsel medya araçlarını sıklıkla kullanmaktadırlar (Meriç, 2012: 1). Bu anlamda kitle iletişim araçlarının en büyük özelliklerinden biri de geniş kamuoyu oluşturma gücüdür. Bu özelliği ile sosyal hareketlerde başrolü oynamaktadır. Aynı arzuları paylaşan sıradan insanları birleştirme gücünün farkına varılmasıyla beraber bu gücü daha da belirgin hale gelmiştir.

Sosyal medya, 2011 yılı için dünyaya yabancı bir kavram değildi. Dünyanın hemen hemen her bölgesinden pek çok gencin ilgi alanını oluşturuyordu. Arap Baharı olayları patlak verdiğinde, sosyal medya ilk kez bu kadar geniş çaplı bir toplumsal hareketin öncüsü olmuştu. Yalnızca bir vatandaşın kişisel ama etkili protestosu, sosyal ağlarda konuşulmaya başlandığında yerel ve uluslararası arenalarda domino etkisi yarattı.

Elbette medya hareketlerinin tek başına, doğrudan siyasi değişimler getirdiği söylenemez. Ancak alternatif bir strateji geliştirme alanı olması itibarıyla, itici bir güç olduğunu söylemek de abartı olmaz. Meriç'in (2012: 8) ifade ettiği gibi, Arap Baharı ile çok konuşulan eylem örneklerinde olduğu gibi toplumsal hareketler ve yeni medya arasındaki ilişkinin hızlı ve etkili bir şekilde işlerlik göstermesi dünya üzerindeki pek çok muhalif toplumsal hareketlere, aktivist kişi ve gruplara ilham kaynağı olmuştur.

Sosyal medya üzerinden organize edilen Arap Baharı protestoları, Orta Doğu yöneticilerini hazırlıksız yakalamıştı. Sosyal medyada yayılan mesajlar, halkların ayaklanmaların başarılı olacağına dair ümitlerini yeşertiyor ve bu ümitleri besliyordu. Böylelikle göstericiler, protestolarında istikrar gösterebilmeleri için ihtiyaç duydukları motivasyonları internet üzerinden birbirlerine destek olarak sağlıyorlardı. Mısır'ın diktatör devlet başkanı Hüsnü Mübarek, ülkesinde ayaklanmalar baş gösterince, protestocular arasındaki iletişim kanallarını kısıtlamaya ve hatta kesmeye çalıştı. Ancak başka alternatif yollardan iletişimde kalmaya devam eden teknoloji uzmanları karşısında bu hamlesi başarısız oldu (Howard, Duffy, Freelon, Hussain, Mari, Mazaid, 2011: 9-16).

Arap Baharı furyasının ilk dönemlerdeki başarısı hızlı iletişim ağların kurulması ve ortak paylaşımlarla açıklanabilir. Hiç şüphesiz Arap Baharı, sosyal medya platformları ve çevrimiçi iletişim ağları vasıtasıyla, halkların siyasi katılımı ve organize toplumsal hareketlerin oluşumunda ilklere imza atmıştır. Bu duruma, Libya'yı 40 seneden fazla yöneten Muammer Kaddafi'nin yakalanışı ve ölümü, cep telefonları vasıtasıyla dünyayla an be an paylaşılması örnek olarak verilebilir (Önder, Çokuludağ, Yüce, 2018: 10-11). Bu görüntü gerçekten de çok sıra dışı, ve toplum hafızasından kolayca silinmeyecek bir hatıra olarak kalacaktır.

Çevrimiçi teknolojiler sayesinde sosyalleşme kavramı yeni bir boyut kazanmış, haber alışverişi konusunda da yeni bir alan açılmıştır (Önder, Çokuludağ, Yüce, 2018: 6). Ancak bunun yanında geleneksel medya araçlarının günümüzde hala tercih edilir olduğu, bu araçların başında ise televizyonun geldiği ve haber alma önceliğinde toplumsal kültürümüzün bir parçasını oluşturduğu bir gerçektir. Günümüzde son derece gelişen ve yaygınlaşan sosyal medya ağları hayatımızın pek çok alanında etki sahibi olmaya devam etmektedir. Ancak geleneksel medya organlarının tamamen yeni medya araçlarının gölgesinde kaldığını söylemek iddialı bir ifade olacaktır.

Her ne kadar Arap Baharı ayaklanmaları için internet devrimi gibi abartılı ifadeler kullanılsa da televizyonun da gözle görülür bir etkisi olduğu Al Jazeera gibi kanalların takip edilme oranına bakıldığında net bir şekilde anlaşılmaktadır. TV gibi geleneksel medya kanalları olmadan, yeni medya kanallarının etkisinin sınırlı kalabilmektedir. Yeni medya ile eski medya araçlarının etkileşim halinde olmasıyla, daha geniş kaynaklı bilgi aktarımının olduğu söylenebilir (Aday, Ferrell, Lynch, Sides, Freelon, 2012: 3-8).

Arap Baharı döneminde, TV yayınları ve sosyal medya mecralarındaki paylaşımlar bir anlamda göstericilere protestoları başarılı kılmak için adeta yol gösterici bir araç olmuştur. Ardıç'a (2012: 20-23) göre, Arapça ve diğer dillerde yayın yapan televizyon kanalları, özellikle El Cezire, El-Arabiyya, TRT El-Turkiyya gibi 24 saat yayın yapan haber kanalları, alternatif haber kaynakları ve bakış açıları üretme işlevi görmüşlerdir.

Geleneksel medya ile yeni medya araçları arasındaki farklardan biri, birinin tek taraflı iletişim biçimine sahipken, diğerinin interaktif iletişim biçimine sahip olmasıdır. Yeni medyada, iletişimin çevrimiçi etkileşimle ölçülür hale geldiğini söylemek yanlış olmaz. Bir diğer fark ise, yeni medya araçlarının bir konuda farkındalık yaratma gücünün, geleneksel medyaya oranla daha etkili olmasıdır. Bu durum yeni medyanın kitlelere erişim kolaylığı sayesinde etki alanının oldukça geniş olmasıyla da ilgilidir (Çokuludağ, Yüce, 2018: 23).

2.6 Suriyeli Sığınmacıların Görsel Basındaki Haberlerde Eşleştirildiği

Kavramlar

Her medya organı herhangi bir haberi dolaşıma sokarken öncelikle kendi ideolojik süzgecinden geçirdiği bir sır değildir. Bu durum her ne kadar haber etiğiyle çelişse de bir realite olarak karşımıza çıkar. Bu fikirsel filtreler gerçekliğin nasıl sunulacağını şekillendirmekle birlikte aynı zamanda, söz konusu haberle ilgili bilinç altı inşa ederek bazı bakış açıları geliştirilmesine sebep olur. Mültecilerin/sığınmacıların medyadaki olumlu/olumsuz temsili, toplum tarafından nasıl kabul göreceğini de doğrudan etkiler (Pandir, Efe, Paksoy, 2015: 6).

Türk görsel basınında Suriyelilerle ilgili içerik analizi yapılırken, sığınmacılarla alakalı çeşitli vasıflar ve kavramlar kullanıldığı dikkati çeker. Bu yakıştırmaların bir kısmı zihinlerde olumlu algılar oluştururken, diğer bir kısmı ise olumsuz algıları içerir. Suriyeli

sığınmacıların medya temsili sırasında en sık karşılaşılan kavramları şöyle sınıflandırmak mümkündür:

2.6.1 Mağdur / Mazlum / Kurban / Dram

Mültecilerin medya temsilinde kurban olarak konumlandırılması, düşünüldüğü gibi her zaman onların toplumsal kabulünü destekleyici bir argüman olarak karşımıza çıkmaz. Çünkü kişinin “kurban” olma durumu bittiğinde eskisi gibi merhamet görmez ve artık ülkesine geri dönmesi beklenir, ki bu çoğu zaman mülteci için oldukça zordur, çünkü ülkesine geri dönecek şartlar henüz olgunlaşmamıştır (savaşın sona ermesi, güvenliğin sağlanması, ekonomik toparlanma vs..) veya artık ev sahibi ülkede belli bir hayat düzeni kurmuş olan mülteci geri dönmeyi tercih etmez. Ancak mülteci, misafir olarak kaldığı ülkede artık istenmez ve ülkesine geri dönmediği müddetçe yerli toplumun tepkisi çeker (Pandir, 2020: 105). Bunun yanında, dram veya mağduriyet gibi kavramlar haber dilinde kullanıldığında, merhamet, acıma yada empati duygularını harekete geçirirse de, bu sıfatlarla tanımlanan kişileri savunmasız kimseler olarak tasvir ettiğinden hedef haline getirebilir, istismara açık hale getirebilir (Efe, 2015: 49-50).

Diğer yandan, mültecileri kurbanlaştırmak onların sosyal hayattaki diğer rollerini görünmez kılabilir. Böylece yalnızca mağdur veya mazlum olma kalıpları içinde sıkıştırılır. Öyle ki zaman zaman, kendi adlarına karar veremez, harekete geçemezler (Efe, 2015: 105). Bununla beraber, sığınmacıları rakamsal değerlere sıkıştırıp, yalnızca mazlum kitleler olarak tanımlamak, Suriyelileri sığınmacı olmaya iten pek çok gerekçenin arka planının görmezden gelinmesine sebep olabilir.

Mülteci olmak bir tercih değil, zorunluluktur. Bu açıdan bakıldığında mülteciler mağdur kimseler olup, korunmaya muhtaç kimselerdir. Ancak mültecilerin yer aldığı haberlere bakıldığında, bu anlamların tam aksine, onların, tehdit, istenmeyen kişi, yük, kaçak gibi sıfatlarla temsil edildiğine sık sık şahit oluruz. Bu tanımlama onların insanlığını kabullenmemek, bir anlamda reddetmek anlamına gelir (Pandir, Efe, Paksoy, 2015: 4).

Türk toplumu, Suriyeli sığınmacılar topraklarımıza ilk adım attıkları yıllarda her zamanki yardımsever kimliği ile, ülkelerindeki zulümden kaçan bu insanlara elini uzatmıştır. Her ne kadar sığınmacı kelimesi kavram olarak geçiciliği ifade etse de Suri-

yelilerin bir süre daha aramızda yaşayacakları gerçeğinin kabullenilmesiyle beraber Suriyelilerin kurban ve mazlum sıfatı artık Türk milletinde geçerliliğini yitirmeye başlamıştır. Bu durum kolektif öfkenin de ana kaynağı haline gelmiştir.

2.6.2 Misafir / Kardeş / Muhacir

Suriyeliler ilk geldikleri günlerde Türk misafirperverliği ile karşılaşmış olsalar da, durumun misafirlikten öte bir boyuta ulaşacağına anlaşılmasıyla işler karışık hale geldi. Açık kapı politikası sebebiyle gittikçe büyüyen göç dalgasını kontrol etmek oldukça güçtü. Bunun yanında gelen Suriyelilerle ilgili yaşanan statü belirleme kargaşası uzun yıllar sürdü. Mülteci krizinin ilk yıllarında siyasi söylemde sıkça yerini alan kardeş halk, ensar-muhacir stereotipleri zamanla etkisini ve geçerliliğini yitirmiş, sosyal kabulü destekleyen ifadeler olmaktan çıktı (Boztepe, 2017: 94).

2013 yılında çıkarılan Geçici Korum Kanunu'nun öncesine kadar siyasi statü karmaşası yaşayan Türkiye'deki Suriyeliler, bu kanunla beraber "geçici koruma altındaki sığınmacılar" olarak özel bir statü aldılar. Ancak bunun öncesindeki dönemde, ülkelerindeki karışıklık bittiğinde dönecekleri de varsayılan Suriyeliler misafir konumunda kaldılar. Suriye iç savaşının ilk yıllarında, ülkelerindeki şiddet olayları yüzünden Türkiye'ye sığınan Suriyeliler büyük bir sempatiyle ve misafirperverlik duygularıyla karşılandılar.

Suriye krizinin çözüme kavuşup kavuşmayacağı konusundaki belirsizlikler yüzünden, Türkiye'de daha ne kadar kalacağı belli olmayan Suriyelilerin misafirliği artık anlamını yitirmeye başlamıştı. Büyük bir ortak kültür ve medeniyeti paylaştığımızı varsaydığımız Suriyeli 'kardeşlerimiz' ilk yıllardaki sempatikliğini de kaybediyordu. Bu durum Suriyelileri istenmeyen, pek de hoş gelmeyen bir misafirlik süreci içine soktu. Artık toplumun Suriyeliler hakkında beslediği sosyal kabul duyguları yerini öfke ve gerginliğe bırakıyordu.

Türkiye 2011'de başlayan krizle beraber sınırlarını Suriyelilere açtığında, bu krizin hızlı bir şekilde çözüme ulaştırılınca kadar sığınmacıların Türkiye'de kalacağını, ardından da ülkelerine geri döneceklerini varsayıyordu. Sözde mülteci krizinin tarafları

olduğunu iddia eden Avrupa Birliği ülkeleri ise, nedense konu sorumluluk almaya geldiğinde o kadar da istekli davranmadılar. Verilen maddi yardım sözleri, birlik içinde politika üretme çağrıları, konuyla ilgili aksiyon almaktansa Türkiye'nin mültecilere büyük bir erdemle kucak açmasını kuru bir ifadeyle takdir eden siyasetçiler, ne yazık ki mültecilerin yaşadığı insani krizi çözmekte doğrudan etkili olamadılar. Suriye mültecilerle ilgili öfke ve ayrımcılık, iç savaşın seyrinin değişip uzun yıllar süreceği anlaşıldığında ve artık bu insanların ülkede kalıcı olacaklarının anlaşılması süreciyle beraber zirveye tırmandı. Bu öfkenin artık söylem olmaktan çıkıp düşmanlık seviyesine ulaştığını söylemek mümkün hale geldi.

2.6.3 Suç / Tehdit / Karmaşa / Çatışma

Mülteciler göç ettikleri ülkelerde genel olarak yerli halk tarafından kendi güvenliklerine karşı bir tehdit unsuru olarak kabul edilirler. Kitleler halinde ülkelere gelmiş bu grubun suçla özdeşleştirilmesi oldukça kolaydır.

Suriyeliler özellikle son yıllarda Türk toplumunda da güvenlik kaygısı yaratmaktadır. Ancak gerçekten de Türk-Suriyeli halkları arasındaki suç oranı karşılaştırıldığında Suriyelilerin çok küçük bir orana sahip olduğu görülmektedir. İçişleri Bakanlığı'nın 2017 yılında yaptığı açıklamada; "Suriyelilerin Türkiye'de işlenen toplam suçlara oranı Türkiye'deki toplam nüfusları göz önünde bulundurulduğunda ülkemiz genel suçlarına göre oldukça azdır. Suriyelilerin karıştıkları olayların Türkiye'deki toplam asayiş olaylarına oranı 2014-2017 arasında yıllık ortalama %1,32'dir. Bu olayların önemli bir kısmı kendi aralarındaki anlaşmazlıklardan kaynaklanan olaylardır." denmiştir (<https://www.icisleri.gov.tr/basin-aciklamasi05072017> - Erişim: 06.10.2021).

Haber dilinde kullanılan kavramlar toplumun mülteciler hakkındaki görüşünün inşasında önemlidir. Örneğin kanun dışı fiil olarak kabul edilen suç kavramı, haberlerde kolektif anlamı ifade eden çatışma/olay kavramıyla yer değiştirmiştir. Böylece olayın bireyselliği değil çoğulculuğu ön plana çıkarılmaya çalışılarak mültecilere genel bir tehlike unsuru manası atfedilmiş olur (Göker, Keskin, 2015: 242).

Salt göçmen/mülteci olmak direkt olarak suçla ilişkilendirilemez. Göç ile suç arasında organik bir bağ olduğunu söylemek zordur. Ancak zor yaşam koşulları zaman zaman bu dezavantajlı grubu suça meyilli hale getirmektedir. Çoğunluk içinde azınlık

olarak kendi kimliğini koruma ve pekiştirme çabaları sonucunda da kendi aralarında bir suç örgütü oluşturma potansiyeli taşıyabilirler. Göçmenlerin suç işleme ihtimaline karşılık, ırkçılık konusu gündeme gelir. Bu durum güvenlik açısından çok daha büyük bir sorunu bünyesinde barındırır. Bazı spesifik olaylar, göçmen karşıtlığını kolayca ateşlemekte ve göçmenlere karşı ırkçı tavırların, hatta ırkçı saldırıların oluşmasına sebep olmaktadır (Sarıkaya, 2019: 93-94).

Suriyeliler hakkında yapılan tüm kriminalizasyon çalışmalarına karşın, Suriyelilere yönelik işlenen nefret suçları gündemde yeteri kadar yer almamıştır. Hatta Suriyelileri hedef alan saldırılar desteklenmiş, sosyal adalet halk magandaları tarafından sağlanmaya çalışılmıştır. Bu, sosyal devlette kabul edilemez bir durumdur. 2017 yılında, Sakarya'da yaşayan Suriye uyruklu dokuz aylık hamile kadının, yanındaki on aylık bebeğiyle beraber ormanlık bir alana kaçırılmış, olay sonrasında suçlarını itiraf eden iki zanlı(öldürülen kadının eşinin aralarında husumet olan iş arkadaşları) tarafından kadına önce tecavüz edilmiş, ardından hem kadının hem de bebeğin başına taşla vurularak canice katledilmiştir (<https://www.haberturk.com/gundem/haber/1554867-sakarya-da-suriye-uyruklu-hamile-kadin-10-aylik-bebegi-ile-olduruldu>-Erişim:06.10.2021).

Vicdanları derinden yaralayan bu olay, ne yazık ki çabucak unutulmuş, bir intikam meselesi yüzünden böyle dehşet verici biçimde öldürülen hamile anne ve çocuğunun hayatının, belki de bir Türk vatandaşının hayatı kadar gündem oluşturmadığını gözler önüne sermiştir.

Mültecilerden git gide daha da rahatsız olmaya başlayan halklar, toplumsal huzursuzluklarını da mültecilere atfetmeye başlarlar. Böylelikler mülteciler gittikleri ülkelerde düzen bozucu bir grup olarak konumlandırılmış olurlar (Şen, 2107: 28). Suriyeli sığınmacıların varlığının sosyal düzene ve huzura karşı bir tehlike arzettiği varsayıldığında toplumsal çatışmaların baş göstermesi beklenen bir durumdur. Ülkemizde sık sık hedef tahtasına konulan mülteciler, kötüleşen ekonomi, siyasi istikrarsızlık, iç siyasetteki karışıklıklar, emniyetsiz sosyal yaşam, toplumsal kavgalar gibi pek çok problemin ana sebebi olarak gösterilmektedir. Mültecilere yönelik bu bakış açısı dünyanın pek çok yerinde benzer şekilde kendini gösterir. Mülteciler istenmeyen, hor görülen ve yerel halkın konfor alanının dışına itilmek istenen bir gruptur.

Çoğu zaman abartılan bazen de gerçek dışı olan söylenti ve dezenformasyonlar Suriyeli kimliğini kriminalleştirmekte ve Suriyeli sığınmacıların toplumsal adaptasyon sürecini zorlaştırmaktadır.

2.6.4 Ekonomik Yük / Ucuz İş

İnsana yaşam bağlayan en önemli motivasyonlardan biri de hiç şüphesiz gelecek tahayyülüdür. Uğruna çabalayacağı bir hedefi olmayan insan iç dünyası çöküntüye sürüklenir. Suriyeli mültecilerle pek çok defa yapılan mülakatlar, bu insanların çoğunun yalnızca hayatta kalma içgüdüğü dışında, yaşamla ilgili bir ümitleri kalmadığı görülür. Elbette bunda savaş sırasında tecrübe edilmiş korkunç travmatik olaylar ana faktördür. Bu insanların yeniden topluma kazandırılıp onlara bir gelecek tasavvuru vermek, maddi ve fikri üretimin sürekliliği için hayati önem arz eder.

Suriyeli sığınmacılar ile ilgili servis edilen haberlerde ekonomide yaşanan olumsuz tablonun Suriyelilerin varlığı ile bağdaştırılması zaman zaman gördüğümüz bir temsil biçimidir (Çağlar, Özkır, 2014: 488). Ancak medyanın, bunun gibi sosyal kavgaları ve toplumsal nefreti besleyen, dışlamacı bir üsluptan öte, dengeli bir bakış açısıyla meseleyi ele alması gerekir.

“van Dijk’a göre mültecilere ilişkin geliştirilen söylemin geleneksel teması ise “yük”tür (akt, Göker, Keskin, 2015: 236). Sosyal yük, demografik yük, maddi yük gibi kavramlar bu temanın örnekleri sayılabilir. Mülteciler göç ettikleri ülkelerin ekonomik dengelerinde değişiklikler yarattığı, ev sahibi ülkeye büyük maddi külfetler doğurduğu şeklindeki bazı suçlamalara maruz kalırlar. Yerli halkın işini kaybetmesi, iş bulamaması, düşük ücretle çalışması, fiyatların artması gibi sebepleri de göçmenlerle ilişkilendirme eğilimi vardır. Yani ekonomik anlamda istediği noktada bulunmayan vatandaş, bu durumun sorumluları olarak Suriyeli sığınmacıları görebilir, asılsız ve mesnetsiz bazı iddialar ortaya atabilir. Ancak bu duruma mukabil olarak işverenin ucuz iş gücü olarak gördüğü sığınmacıların, zaman zaman muhtaç durumda olduğu için emeklerini sömürdüğü veya yine mecbur durumda olan bir sığınmacıya ev sahiplerinin hakkından daha yüksek bir değere kiraya veren ev sahibinin yaptıkları gibi uygulamalar da göz önünde bulundurulmalıdır (Türk, 2019: 27). Sigortasız ve kanunsuz, muadil çalışanlarına göre düşük

ücretle ağır iş gücü gerektiren işlerde çalıştırılan işçiler, bir Türk vatandaşına göre daha yüksek kiralar ödemek zorunda kalan Suriyeliler bu duruma örnek gösterilebilir.

Donelli'ye (2018) göre, genel olarak, ev sahibi ülkelerde mülteciler ekonomik kaynaklar üzerinde bir yük ve hatta gerçek bir tehlike potansiyeli olarak kabul edilir. Türkiye üzerindeki ekonomik etkilere bakıldığında ise riskler ve fırsatların iç içe geçtiği görülmektedir. Buna göre, doğru ekonomik değerlendirmeler ile Suriyeli mültecilerin iş gücü doğru kanalize edildiğinde riskler fırsatlara evrilebilir. Uzun süredir göç alan, gelişmiş ülkelerdeki çalışmalar mültecilerin ev sahibi ülkelere kısa yada uzun vadede kazanımlar sağladığını ortaya koyar. Çaresizlik ve imkansızlık içindeki insanlar üretime, icraate yada keşifler yapmaya daha meyillidirler. Çünkü yaşamak için üretim faaliyeti göstermekten başka seçenekleri yoktur. Bu kazanımların yanında yine de ev sahibi toplum tarafından mülteciler hakkında üretilen olumsuz anlayış bir tezatlığı ortaya koyar. İşte burada medyanın çarpık yada eksik temsili ve inşa ettiği ayrımcı yaklaşımların toplumun genel tutumunu oluşturduğu söylenebilir (Efe, 2015: 11). Bugün, dünya çapında aktif olan, devasa ölçekteki pek çok şirketin sahibinin göçmen kökenli kişilerdir. Apple, Amazon, Facebook, Google, Uber gibi şirketlerin sahiplerinin kökleri, ABD'ye sonradan göç etmiş ailelere dayanmaktadır (Özipek, 2018: 127).

Ekonomi tek bileşenli bir denklem değildir. Ekonomi çarkı içinde tüketim olduğu gibi, üretim de söz konudur. Girdi ve çıktılarıyla bir bütünü oluşturur. Göçün, ekonominin işlerliği açısından da bir fırsat olduğu, pek çok gelişmiş ülkenin de, göçmenlerden faydalandığı bilinmektedir Suriyeli sığınmacılar Türkiye'ye geldiğinden beri özellikle sınır illerde ticaretin canlandığı, Suriyelilerin Türk ekonomisine pek çok alanda görünmez bir katkı sağladığını söylemek mümkündür. Özellikle, bir Türk vatandaşı tarafından beğenilmeyen işlerde çalışan sığınmacılar, vasıfsız işçi açığının kapatılmasında önemli rol oynamaktadırlar.

2.6.5 Bedavacılık

Suriyeli sığınmacılarla ilgili özdeşleştirilen bir diğer kavram ise, Suriyelilerin bedavacı olarak, ayrıcalıklı bir şekilde pek çok hizmetten bedava ve kolaylıkla yararlanması, Suriyelilere tanınan bazı ayrıcalıklı hakların Türk vatandaşına tanınmadığı yönündeki

birtakım suçlamalar etrafında birleşir. Buna göre Türk vatandaşlarına verilmeyen bazı imkanlardan, Suriyelilerin rahatça faydalanması, ancak muhtaç durumda olan asıl vatandaşların bu gibi haklara sahip olmadığı iddia edilir. Yani meseleye Suriyeli sığınmacılara verilen sosyal imkanlara bir hak gözüyle değil, onlara tanınan bir imtiyaz olarak bakılmaktadır (Bolgün, Uçan, 2020: 259). Bu bakış açısına göre bir Suriyeli, asıl hak sahibi olan Türk vatandaşının hakkını gaspetmekte, yalnızca mülteci olması gerekçesiyle birçok imkandan faydalanmakta ve bir Türk'e göre daha yüksek standartlarda yaşamaktadırlar.

Suriyeli sığınmacıların aylık para ve kira yardımı aldığı, vergi muafiyetlerinin olduğu, Suriyeli gençlerin sınıvsız üniversiteye girdiği, ücretsiz olarak sağlık hizmetlerinden faydalanması gibi bir takım gerçek dışı söylemler bugün hala tartışılmaktadır. Bugün hala pek çok kişi bu iddiaların doğru olduğuna inanmakta, yetkili kimselerin yaptığı açıklamalardan ve sayısal verilerden bile tatmin olmamaktadırlar.

Bunun gibi dezenformasyonlar sığınmacılara karşı nefreti pekiştiren propaganda çalışmalarına dönüşmekte, zaten kırılğan ve hassas bir grup olan sığınmacılara yönelik önyargı ve düşmanlığı daha da beslemektedir (Özipek, 2018: 125). Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından yayınlanan Suriyeliler hakkında doğru bilinen yanlışlar kitapçığı, ülkemizde geçici koruma kanunu kapsamıyla bulunan sığınmacılarla ilgili gerçekleri göz önüne sermekte, Suriyelilerle ilgili yapılan dezenformasyon çalışmalarının, toplumsal gerginliğin ve provokasyonların önüne geçmek adına bilgilendirici bir özellik taşımaktadır (TC İçişleri Bakanlığı, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 16.01.2020).

2.6.6 Demografik Değişim

Suriyeli sığınmacılarla ilgili toplumun demografik yapısını bozduklarına dair söylemler sıkça dile getirilmektedir. Buna göre Suriyeliler aile planlaması yapmadığı, düzensiz ve hızlı bir şekilde sayılarının arttığı, bu durumun da toplumun demografik yapısına bir tehdit oluşturduğu varsayılmaktadır. Türk halkı, özellikle Suriyelilerin yoğun olarak yaşadığı bölgelerde ve sınır illerde toplumun demografik yapısını değiştirdiğini ve bu durumdan rahatsızlık duyduklarını dile getirmektedirler.

Suriyelilerin Türk vatandaşı olma yönündeki arzularını dile getirmesi, Türk vatandaşlarına kaygı vermektedir. Bu kaygının sebeplerinin başında, sayıları hızla artan Suriyeli sığınmacıların Türk nüfusu içindeki oranlarının artacağı, Türk kültürünün yo-zlaşacağı, gelecekte muhtemel birer Türk vatandaşı olacak Suriyelilerin ülkede söz sahibi olacakları yönündeki endişeler gelmektedir (Bolgün, Uçan, 2020: 259).

Demografik değişimle ilgili kaygıların bir diğer gerekçesi de Suriyelilerin nüfus artış oranının fazla olmasından kaynaklanan ve bir nefret söylemi olarak kendini gösteren yabancıların ülkemizi istila etmesi şeklindeki söylemlerdir (Yaman, 2017: 104). 31 Aralık 2020 tarihi itibarıyla TÜİK tarafından açıklanan verilerde, Türkiye'nin nüfusu son olarak 83 milyon 614 bin 362 olduğu belirlenmiştir (TUIK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2020). Bunun yanında geçici koruma altına alınan kayıtlı Suriyeli sığınmacıların sayısı ise yaklaşık 3.6 milyondur (BM Mülteciler Yüksek Komiserliği, 30 Haziran 2021 itibarıyla). Buna göre Suriyelilerin toplam Türk nüfusuna oranı ise ülke genelinde %4,28'dir (<https://muletciler.org.tr/turkiyedeki-suriyeli-sayisi/> - Erişim: 17.01.2022). 15 Eylül 2021 tarihinde, Ankara'da yapılan Göç Kurulu Toplantısı'nda konuşan İçişleri Bakanı Süleyman Soylu, Türkiye'nin gerçekleştirmiş olduğu Suriye'ye yönelik sınır ötesi operasyon ile terörden arınan ve huzura kavuşan bölgelere, 2019'dan bu yana gönüllü olarak geri dönen Suriyeli sayısının 462 bin 26 olduğunu söylemiştir(<https://www.aa.com.tr/tr/gundem/icisleri-bakani-soylu-afganistandan-yeni-goc-hareketi-taliban-ekseninde-yeni-bir-gelisme-gibi-lanse-ediliyor/2365540> - Erişim :07.10.2021). Bu veriler ışığında, Suriyeli nüfusun, geçen on yıla rağmen Türk nüfusu içinde oldukça küçük bir oranla yer aldığını, ülkesindeki şiddet olaylarının bitmesinin ardından geri dönmeyi tercih edebileceklerini söylemek mümkündür.

Yerlerinden edilen ve daha iyi bir hayat kurma ümidiyle ülkemize gelen Suriyeli sığınmacıların toplumsal hayatla mümkün olduğu kadar bütünleşmesi hayati bir önem taşır. Bu gibi söylemler toplumda sığınmacılara yönelik ırkçılığı artırdığı gibi, Suriyelilerin entegrasyon sürecine zarar vermekte, Türk toplumunun da sosyal kabulünü zora sokmaktadır.

2.7 Suriyelilerin Basında Temsili

Suriyeli sığınmacılar Türkiye'ye geldikleri ilk andan itibaren medyanın ilgi odağı haline gelmiştir. Televizyon ekranlarında sığınmacılarla ilgili bir haberin olmadığı gün hemen hemen yoktur. Özellikle sosyal medya kanallarında neredeyse her gün Suriyeliler ile ilgili paylaşımlara rastlamak mümkündür.

Boztepe'ye göre (2017: 98), medya temsiliyle ilgilenen araştırmacılar, medya temsili ile gerçek hayattaki manalar arasında bulunan sebep sonuç ilişkisinin yarattığı bir takım kaygılara sahiptirler. Buna göre sunulan temsil kalıpları, gerçek hayatta da bazı yansımalara sebep olurlar.

Suriyelilerle ilgili yapılan haberler incelendiğinde, haber dili ve içeriğinin daha çok magazinsel olduğu gözlenir. Bu durum sığınmacılarla ilgili yapılan haberlerin sağlığını etkileyen bir faktördür. İzlenirliği veya takip edilmeyi artırmak adına doğrular ve yanlışlar birbirine karıştırılabilir, ki bu da toplumsal düzenin sağlanmasını olumsuz etkiler. Türk televizyonlarındaki mültecilerle ilgili kullanılan söylem ve temsiller, toplumda zaten var olan tedirginlikleri daha da alevlendirdiğini söylemek mümkündür (Boztepe, 2017: 116-117).

Sığınmacılar hakkında haber servis eden medya organlarında sıkça rastlanan bazı temsil biçimleri şöyledir:

2.7.1.Önyargılı / Olumsuz Temsiller:

Göç edilen/göç alan ülkede mülteciler yada temelde mültecilik olgusu, problem kavramıyla özdeşleştirildiğinde meseleye objektif bir başlangıç yapma şansı ortadan kalkmaktadır. Çünkü başlangıçta mülteciler için problem tanımlaması yapılarak bu konuya önyargılı bir giriş yapılmış olur. Pek çok göç alan ülke, mültecilik konusuna bir sorun/gerginlik kaynağı olarak yaklaştığında bu kavram kendiliğinden olumsuz bir ruha bürünmektedir. Bu da geniş ölçekte bakıldığında mültecilerin toplumdan dışlanması anlamına gelir.

Medyada, mülteciler hakkında iki farklı uç yaklaşım geliştirildiği gözlemlenmektedir. Bir tarafta mülteci ile ilgili mağdur kişi çerçevesiyle olumlu bir imaj çizilirken, diğer tarafta tehdit unsuru olarak olumsuz bir imaj verilir.

Mülteciler hakkında yapılan olumsuz ve önyargılı haberler toplumda ortak bir nefret duygusu uyandırarak, mülteciler ve ev sahibi toplum arasındaki gerilimi besler. Bu durum sorunun çözümünden daha da uzaklaşılması ve problemlerin daha da uzaması anlamına gelmektedir. En nihayetinde Suriyeli mültecilerin medyadaki olumsuz bir portre içinde temsil edilmesi her iki grubun (mülteciler-ev sahibi toplum) da aleyhine işler. Kendileri iyi tanıtılmayan, günlük hayatta aşağılanmaya, haksızlıklara, ayrımcılığa maruz kalan mülteciler, zamanla kendilerini ait hissetmedikleri, uyum sağlayamadıkları bu toplum için gerçekten de problem yaratan kişiler haline dönüşebilirler.

Bazı medya kuruluşları, Suriyeli olmayı neredeyse küçümseme etiketi olarak kullanmaya başladı. Bu insanlar önce mülteciliğe indirgendiler daha sonra krizle eş değer kıldılar (Sajir, Aouragh, 2019: 567). Bu da kamuoyu nezdinde Suriyeliler hakkında huzur ve güvenliği bozan bir imajın çizilmesine sebep olmaktadır.

Suriyeli sığınmacılarla ilgili olumsuz temsiller çoğu zaman direkt olarak takipçiye sunulmaz. Alt metinde çıkarım yapılması gereken bir mana vardır, bu imaların farkedilmesi beklenir (Boztepe, 2017: 100). Bu gibi haberlerin iyi niyetli bir çalışmanın ürünü olduğunu söylemek güçtür. Örneğin, pek çok medya kuruluşu, Suriyeli sığınmacılarla ilgili haber servis ederken, genelde Suriyelilerin kültür ve yaşayışlarını, Türk toplumundan farklı ve uzak olduğu alt metin bilgisi olarak sunarlar (Pandır, 2021: 348). Günlük konuşmaların içinde Suriyelilerle ilgili, ortak bazı şikayetlerin sık sık duyulması bu algının bir sonucudur. Bu durum ev sahibi ülke ile mülteciler arasında sosyal bağların gelişmesini engeller. Sosyal yakınlık kuramamış iki grup ise her zaman birbirine uzak ve yabancı kalacaklardır.

Pek çok göç alan ülke, başta bu ülkelerin siyasetçileri olmak üzere mültecilik konusuna bir sorun/gerginlik kaynağı olarak yaklaştığında kavram kendiliğinden olumsuz bir manaya bürünmekte, hem yerel halka hem de mülteciler nezdinde gerginliğin derinleşmesine sebep olmaktadır.

2.7.2 Tektiplendirme / Genelleme:

Suriye toplumu, kendi içinde, dinsel, dilsel, ırksal, mezhepsel, kültürel vs. olarak pek çok rengi bünyesinde bulundursa da, savaş şartları bu ayrımı yapmamış, Suriye

halkının çoğunu etkilemiştir. Ancak bu çeşitliliğe rağmen, Suriyeliler göç ettikleri toplumda genelde tek bir kalıbın içine sokulur, tek bir sıfatla vasıflandırılır, o da mülteci olmaktır.

Suriyeli sığınmacılarla ilgili haberlerde genelde, bir kişiden bahsedilirken genelde onun yalnızca “Suriyeli” olarak tavsif edildiğini görürüz. Bu durum, hem Suriyelilerin direkt olarak hedef gösterilmesine, hem de onları tektipleştirilerek kendi içindeki çeşitliklerinin reddedilmesi anlamına gelir. Diğer yandan ise bu şekilde yansıtılan vasıflar oldukça eksiktir ve Suriyeli sığınmacıların siyasi ve politik statülerinin belirsiz kalmasına yol açarak karmaşaya sebep olur. Bu durum Suriyelilerin insan hakları açısından durumlarının tartışılmasını da zorlaştırır (Pandır, 2020: 110-111).

Sığınmacıların, “Suriyeli”ler başlığı ile genelleştirilmesi ve tek bir homojen gruba indirgenmesi, Suriyelilerin toplumsal sınıfları arasındaki çalışan, işsiz, genç, yaşlı, eğitilmiş, eğitimsiz, kadın, erkek, çocuk gibi çeşitliliği de görünmez hale getirmektedir. Bu duruma şöyle bir örnek verilebilir; mültecilerle ilgili görseller servis edilirken genelde toplu haldeki gruplar gösterilir ve bu da insanların zihinlerinde Suriyeli sığınmacıların kişisel olarak değerlendirilmesini zorlaştırır, onların bir “insan yığını” veya “mülteci kitlesi” olduğu algısını oluşturur (Pandır, 2021: 354-358).

Suriyeli sığınmacıları rakamsal ifadelerle indirgemek, genellemek ve onları yığınlar / küteller olarak yansıtmak Suriyelilerin alt ve üst kimliklerini ve toplumdaki varlıklarını görünmez kılabilir, sığınmacıların imajını zedeleyebilir, ‘onlar ’ve ‘biz ’algısını derinleştirebilir.

2.7.3.Mağdur Olarak Resmetme:

Televizyon haberlerine bakıldığında sığınmacılarla ilgili haberlerin, mağdur sıfatı ön plana çıkarılarak, dar bir perspektiften verildiği gözlemlenir. Suriyeli sığınmacılar çoğunlukla insani dramla özdeşleştirilir ve haber kurgusu bu trajedi teması üzerine inşa edilir. Mültecilerin toplumdaki mağdur ve yardıma muhtaç imajı, Türk toplumu ile Suriyeli mülteciler arasında bir hiyerarşi ayrımı inşa eder. Bu durumda Türkler yardım eden, Suriyeliler ise yardım alan kişilerdir. Bu ayrım Türkleri güçlü, Suriyelileri güçsüz bir pozisyona sokar. Mülteciliğin haberlerde insani duygularla değerlendirilmesi mülteciler nezdinde bir olumlama gibi gözükse de, hak temelli bakış açılarının geliştirilmesi daha

doğru bir yaklaşım olacaktır. Haberlerde, Suriyelilerin uluslararası anlaşmalarla korunma altına alınmış siyasi ve sosyal hakları değil, yardım eden tarafın yüce gönüllülüğünün altının çizildiği farkedilir (Pandır, 2021: 352).

Mağdur görüntüsü her ne kadar mültecinin ev sahibi ülkedeki konumunu meşrulaştırıp sosyal kabulün hızlı gelişmesine katkı sağlasa da, bazı sakıncaları da beraberinde taşır. Özellikle kültürel ve tarihsel yakınlık ön plana sürülerek oluşturulan, kardeş, misafir gibi kavramlar, göç süresinin uzamasıyla beraber meşruiyetini yitirebilir. Bu durumda mağdur kişinin, mağduriyet durumu bittiğinde ülkesine geri dönmesi beklenirken, uzun vadede mültecilerle beraber yaşama ve sosyal uyum düşüncesini zorlaştırmaktadır (Pandır, 2021: 356).

2.7.4.İnsan Haklarından Yoksunluk:

Mülteci sorununa yalnızca duygusal bir açıdan yaklaşıldığında, sorunun toplumsal, siyasi ve insan hakları çerçevesinde değerlendirilmesi zorlaşır. Medya organlarında Suriyeli sığınmacılarla ilgili haber yapılırken çoğu zaman Suriyelilerin insan haklarından ve siyasi statülerinden bahsedilmeden servis edildiğini görürüz.

Mültecilik, göçmenlik, sığınmacılık gibi kavramlar bazı siyasi ve sosyal hakları bünyesinde barındırır. Ancak bu kavramların haber dilinde kullanılmayışı, Suriyeli sığınmacıların sahip olduğu haklarının ve Türkiye'ye geliş sebeplerinin görmezden gelinmesine neden olabilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SURIYELİ SIĞINMACILARIN TELEVİZYON HABERLERİNDE KULLANILAN SÖYLEMLER BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

2011 yılında Arap Baharı olayları başlayan ve zamanla can güvenliğini daha fazla tehdit etmeye başlayan şiddet olayları yüzünden milyonlarca Suriye vatandaşı hem ülke içinde hem de ülke dışında göç tecrübesini yaşamak zorunda kalmışlardır. Açık kapı politikasının da etkisiyle, günümüzde sayıca en fazla Suriyeli sığınmacı Türkiye’de yaşamaktadır. Türk ve Müslüman kültürünün bir yansıması olan misafirperverlik ve yardıma muhtaç kimselerin yanında olma anlayışı ile, göç hareketlerinin ilk yıllarında Türk toplumunun Suriyeli sığınmacıları kabullenme oranı oldukça yüksek olduğu söylenebilir. Ancak günden güne artan sayıları ile toplumda görünürlükleri de artan Suriyeli sığınmacılar, artık bir anlamda göze batar hale gelmiş, yaşanan problemlerin kaynağı olarak günah keçisi ilan edilmeye başlanmıştır. Bu durumun başlıca etkenleri arasında, Suriyeli sığınmacıların televizyonlarda nasıl resmedildiği sayılabilir.

Herhangi bir olgunun televizyondaki temsil biçimi, toplumsal fikre ve genel kanaate yön verebildiği gibi, önyargı ve olumsuz söylemlerin de şekillenmesine öncülük edebilir. Bu anlamda medyada yer alan temsillerin kamuoyunun genel görüşünü yönlendirebildiği gibi, politika önderlerinin de siyaset biçimlendirmesine etki ettiği söylenebilir.

Suriyeli sığınmacılar ülkemize ilk adım attığı andan itibaren medyanın ilgi odağı olmuştur. Geldikleri günden beri hem Suriyeliler, hem de Türk toplumu bu zorunlu göçün geçici bir misafirlik olacağını varsaymış olup, Suriyeliler Türk toplumu nezdinde hoşgörü ve merhametle karşılanmıştır. Türk toplumunun yardımseverliği ile biraz da olsa yaralarını saran Suriyeli sığınmacılar, yıllar boyunca sempatiyle kucaklanmıştır. Ancak sonu gelmeyen iç savaş yüzünden uzayan misafirlik rahatsızlık yaratmaya başlamıştır. Medyada Suriyeli sığınmacılar hakkında çizilen olumlu portre, zamanla yerini önyargılı ve olumsuz temsil biçimlerine bırakmıştır.

Suriyelilerin ülkemizdeki ilk yıllarında, Türk politikacıların söylemlerinde sığınmacılar hakkında misafir, kardeş, muhacir benzetmeleriyle sık sık karşılaşmak mümkündür. Bu durum sosyal kabulü kolaylaştırmış, geçicilik vurgusuyla beraber yardımseverlik duyguları perçinlenmiştir. Ancak bu denli büyük bir göç dalgasına hazırlıksız yakalanan Türkiye, sosyal, siyasi, ekonomik, güvenlik vb. pek çok alanda

çözüm bekleyen problemle karşı karşıya kalmıştır. Üstelik yıllarca geri dönecekleri var-sayılan sığınmacılar, Türkiye’de kendilerine yeni bir hayat kurmuş olup, son dönemde ülkemizde kalıcı olacakları tezi üzerinden senaryolar üretilmeye başlanmıştır. Tüm bunların neticesinde, son yıllarda Suriyeli sığınmacılarla ilgili televizyonlardaki temsil biçimleri olumsuz bir perspektife evrilmiştir. Bu durum, nefret ve ayrımcılığı beslemekte olup, toplumsal gerilimi de artırmaktadır. Suriyeli sığınmacılarla birlikte huzur ve sükunet ortamında yaşama fikri gittikçe uzaklaşmaktadır. Bu noktada, toplumsal yargıların zaman içinde şekillenmesinde medya temsillerinin rolü ön plana çıkmakta ve bu konudaki çalışmaları önemi göz önüne serilmektedir.

Bu çalışmada, Türkiye ve Avrupa Birliği arasında 18 Mart 2016 yılında imzalanan ve 20 Mart 2016 tarihinden itibaren Türkiye’den Yunan adalarına geçen tüm düzensiz göçmenlerin Türkiye’ye iade edileceğinin kabul edildiği Geri Kabul Anlaşması temel alınarak, bu dönemden itibaren Türkiye televizyonlarında Suriyeli sığınmacılarla ilgili haber temsillerinin nasıl şekillendiği incelenecektir. Bu doğrultuda iki ana akım medya kuruluşu seçilmiştir. Bunlar; daha muhalif ve eleştirel bir çizgide yer alan ve mülteci karşıtı söylemleri ile dikkat çeken Fox TV ile daha liberal kanat sayılan ve mülteciler hakkında daha ılımlı söylemleri bulunan Habertürk kanallarıdır. Çalışmada tarih aralığı olarak 20 Mart 2018 - 30 Aralık 2021 dönemi seçilmiştir. Bu tarih aralığının seçilmesinin gerekçesi olarak Avrupalı ülkeler için düzensiz göçün kontrol altına alınabilmesi için bir çözüm yolu olma özelliği taşıyan Türkiye - AB Geri Kabul Anlaşması’nın yürürlüğe girdiği tarihi çalışmanın başlangıç tarihi olarak tercih edilmiş, ve çalışmanın bitiş tarihi olarak, yakın döneme yönelik güncel analiz sonuçlarını yansıtması açısından 2021 yılının sonu belirlenmiştir. Ancak, 2019 yılının sonu itibariyle tüm dünyayı etkisi altına alan Koronavirüs pandemisinin etkisiyle dünya gündeminin merceği tümüyle bu konuya odaklandığından çalışmanın temel odak noktasının 2016 - 2019 yılları arasında olduğunun altını çizmek gerekir. Çalışmanın amacı doğrultusunda seçilen iki TV kanalının, Suriyeli sığınmacılarla ilgili ana haber bültenlerinde yayınlanmış haberleri incelenmiştir. Ancak tarih aralığının oldukça geniş olması tüm haberleri erişimi kısıtlamış olduğundan örnek haberler incelenmiş, ve bu haberlerin analizi van Dijk’in eleştirel söylem analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. İçerik çözümlemesi yapılırken çalışmanın bel kemiğini oluşturan araştırma sorusuna cevap ararken, buna yönelik bir sınıflandırma sistemi yapılmış, bazı

değişkenler belirlenmiştir. Bu değişkenler kanalın ismi, haberin TV kanalında yayınlanma tarihi, haberde geçen konu yada temalar, haberde geçen kişi ve kurumlar, haberin tonu, vurgulanan/sık tekrarlanan kelimeler, haber metnini tamamlayan altyazılar (KJ), haber metninin ilk cümleleri, haberde kullanılan görsel çeşitleri, varsa haberde kullanılan müzik türü, haberin içerik kapsamı, söz konusu Suriyeli sığınmacıların eşleştirildiği kavramlar, haberin temsil biçimi şeklinde kategorize edilmiş ve bu değişkenler doğrultusunda değerlendirilmiştir

Çalışmada, akademik çalışmalarda sıkça rastladığımız gazete haberlerinin analizinden farklı olarak, TV haberlerinin Suriyeli sığınmacılarla ilgili söylemlerinin incelenmesi ve TV dilindeki temsil biçimlerinin analizi ortaya konulmuştur.

3.1 Yöntem

Çalışmada Teun A. van Dijk'in geliştirdiği eleştirel söylem analizi yöntemi kullanılmıştır. Buna göre medya metinlerinde dil aracılığıyla ifade edilen söylem ve ideolojilerin içerikleri irdelenmekte ve toplumsal yapıların nasıl dilsel kurgulara dönüştüğü incelenmektedir. Bu sebepler ideolojilerin anlamlandırılmasında dil pratikleri oldukça önemlidir. Bu yöntem metinlerin içindeki mesajın tek seferde anlaşılamayacağı, kastedilen ideolojik unsurların ancak derinlemesine incelenerek anlaşılacağı varsayımından yola çıkar.

Söylem analizi disiplinlerarası bir yöntem olarak medya söylemlerinde verilmek istenen alt mesajları ideolojik boyutuyla ele alır. Eleştirel söylem analizi yönteminin en çok kullanıldığı alanlardan biri de haber metinleridir. Buna göre bir haber kendi bağlamı içinde ve üretim şartlarında konjonktürel olarak incelenmelidir. İdeolojiler toplumsal gerçekliğin inşasında vazgeçilmez bir unsurdur. van Dijk'e göre egemen ideolojik söylem bu gerçekliği düzenleyen en önemli faktördür. Haber içeriğinin oluşumu sırasındaki çeşitli toplumsal dinamikler de bu inşa sürecinden ayrı tutulamaz. van Dijk bu yöntemle haber ile kavramsallaştırma arasında anlamlı bir ilişki kurmayı amaçlamaktadır.

Eleştirel söylem analizi medya haberlerine uygulanırken metnin yapısına odaklanır. Metinde geçen söylemlerin hangi baskın güç altında oluşturulduğunu anlamak bu yöntemin temel odak noktasıdır (van Dijk, 1993: 252-255).

Eleştirel söylem analizi belirli kavramlar üzerinden geliştirilen zihinsel kodların oluşturulmasındaki nedensellik araştırmalarına katkı sağlamaktadır. Bununla beraber haber analizi yapılırken sosyal ve siyasi yapıların analizini yapmayı da kolaylaştırmaktadır (Karaduman, 2017: 31-33).

van Dijk eleştirel söylem analizi metoduyla, egemen güç ile söylem arasında anlamlı bir ilişki kurar ve bunu bazı dinamiklerle eşleştirir. van Dijk bu yöntemle toplumsal eşitsizliğin incelenmesi ve eleştirilmesini amaçlar. Eleştirel söylem analizi sayesinde, egemen söylemlerin ve toplumsal eşitsizliğin temeline inilir, neden-sonuç ilişkileri araştırılır. Buna bağlı olarak belirli söylem yapılarının ve sosyal temsillerin, zihinsel süreçler üzerindeki etkileri değerlendirilir.

van Dijk'ın söylem çözümlenmesi modeli iki bölümden oluşmaktadır: "Makro yapı ve mikro yapı". Makro yapı bölümü iki başlık altında incelenmektedir: "Tematik çözümlenme ve şematik çözümlenme." (Van Dijk, 1998: 13). Makro yapı analizinde başlıklar, haber girişi, fotoğraflar gibi haberin başlangıç noktalarını ve üretim süreçlerini ifade eden unsurlar ele alınmaktadır. Bunlar tematik çözümlenme kapsamında ele alınır. şematik yapıda ise haberin olay örgüsü, durum aşamaları ve tarafların tepkileri değerlendirilir (Özer, 2011, s. 83). Mikro yapı analizinde ise sentaktik çözümlenme, bölgesel uyum, sözcük seçimleri ve haber retoriki gibi unsurlar incelenir. Sentaktik çözümlenme cümlelerin yapıları, aktif, pasif, basit veya karmaşık kurulumlu olmalarına göre çözümlenme yapılır. Bölgesel uyum aşamasında kurulan cümlelerin işlevselliği, uyumlu olup olmadığı ve cümlelerin birbirleriyle olan ilişkilerine bakılır. Sözcük seçimi ise ideolojik yapılanmanın irdelenmesinde büyük ipuçları verir. Haber retoriki aşamasında ise başta görsel öğeler olmak üzere, haberin inandırıcılığını destekleyen unsurların incelenmesine yer verilir (van Dijk'tan aktaran Özer, 2011: 84). Eleştirel söylem analizinde, tüm bu unsurlar bir araya getirilip incelendiğinde, haber metninin dilsel kurgularından, bu kurguların üretim aşamasında temel alınan ideolojik inançların incelenmesine kadar pek çok unsur detaylarıyla bir bütün olarak değerlendirilir.

3.2 Habertürk Haberleri İncelenmesi

Habertürk kanalının Suriyeli sığınmacılarla ilgili ana haber bültenlerinde yayınlan haberleri incelendiğinde, zaman zaman dönüşen söylemlere yer verildiği ancak genel anlamda, kanalın sığınmacılara yönelik pozitif bir tutum içinde olduğunu söylemek mümkündür. Çalışmanın araştırma evreni dahilindeki dönemin ilk başlarında sığınmacılarla ilgili dram ve mağduriyet temasının ön planda olduğu dikkat çekmiştir. Haberlerin çoğu zaman sığınmacı kriziyle alakalı siyasi içeriği olsa da, Suriyeli sığınmacıların sosyal hayatlarını ve Türk toplumuyla yaşanan çeşitli toplumsal olayları da ele aldığı görülmüştür. Haberin içerik ve temasını ortaya koyması bakımından, haberlerin giriş cümleleri, kullanılan alt yazılar ve haber kurgusu için seçilen görsellerin önemi büyüktür. Bu temalar üzerinden haber örneklerini özetleyerek haberlerin değerlendirilmesi yapılacaktır.

SURİYELİ MÜZİSYENLERDEN KONSER-50 Kişilik Orkestra 23.İstanbul Caz Festivali Kapsamında Sahne Aldı

28 Haziran 2016 tarihli haberde; “Savaştan kaçtılar, farklı ülkelere sığındılar, ancak müzik onları yeniden buluşturdu. Caz festivali açılışını anlamlı bir konserle yaptı. Suriyeli müzisyenler orkestrası izleyenlere unutulmaz bir gece yaşattı.” şeklinde giriş cümleleri kullanılmıştır. Hem haberin başlığında, hem de giriş cümlelerinden anlaşıldığı üzere haberin tonu sığınmacılara yönelik pozitif yaklaşımlar içermektedir. Şematik çözümleme açısından olayın sunuluş şekline bakıldığında, haberde Suriyelilerin dramı ön plana çıkarılarak mağdurlaştırılsa da, aynı zamanda çeşitli ilgi alanları ve yetenekleri sayesinde hayata tutunma arzuları anlatılmak istenmiştir. Suriyeli sığınmacılar için kullanılan ‘anlamlı bir konser’ tanımı, konseri veren kişilerin Suriyeli sığınmacılar olması ile bağdaştırılmış ve buna bağlı olarak özel bir mana katılmak istenmiştir. Konserin kapsamı ve başarısı, dünyaca ünlü müzisyenlerin Suriyelilere eşlik ettiği belirtilerek aktarılmıştır. Aynı zamanda izleyenlerin de beğenisini kazandığı belirtilerek bu mana pekiştirilmiştir.

Mikro yapı unsurlarından olan kelime ve cümle yapıları değerlendirildiğinde, Suriyeli sığınmacılardan bahsedilirken kullanılan kelimelerin yalnızca “Suriyeli” olması, Suriyeli sığınmacıların haberin yapıldığı dönemde, hukuki statüleriyle ilgili bir kafa

karışıklığı yaşandığına işaret etmektedir. Haberin sonunda ise izleyiciler arasındaki Suriyelilerden bahsedilirken Suriyeli mülteci kavramının kullanılmış olması da bu düşüncüyü destekler niteliktedir.

Haberin alt metninde Suriyelilere acıma duygusu ile yaklaşmış olup, aynı zamanda sosyal becerileri ile takdir edilmiştir. Bu durum haber dilindeki pozitif tonunun bir yansıması olarak, haberin geneline hakim bir fikir olarak hissedilmektedir.

Retorik açıdan değerlendirildiğinde, haberde kullanılan görseller haberin içeriği ile uyumlu şekilde kullanılmıştır. Haberin bütününde konserden kareler seçilmiş olup, haberin sonuna doğru izleyiciler de gösterilmiştir.

BU KEZ YÜZLERİ GÜLDÜ-Suriyeli 47 Yetim Çocuk 2 Gün Balıkesir’de Kaldı- Suriyeli Çocuklar İçin Çeşitli Aktiviteler Düzenlendi

31 Ağustos 2017 tarihli haberde Suriyeli yetim çocuklara iki gün boyunca tecrübe ettirilen çeşitli oyun ve aktivitelerden bahsedilmiştir. Mikro yapı analizi açısından incelendiğinde, haberin giriş cümleleri olan “Bu kez gözlerinde yaş, kalplerinde korku yoktu. Acının yerini gülücükler aldı. Suriyeli yetim çocuklar bomba ve silah seslerinden çok uzaktaydı.” ibareleri Suriyeli yetim çocukların mazlumiyetlerini, sanatsal ifadelerle dile getirmiştir. Suriyeli çocuklar tanımlanırken, yaşadıkları savaş travmaları ve aile fertlerini kaybetmeleri üzerinden dram dili genişletilmiştir. Haberin genelinde pozitif bir ton

olduğunu söylemek mümkündür. Şematik yapı unsurları değerlendirildiğinde, haberin sunum şeklinin mağduriyet temsili üzerinden gidildiği anlaşılmaktadır. Haberin başında savaşın masum kurbanları olarak değerlendirilen bu çocuklar için, haberin ortalarından itibaren bu organizasyon vesilesiyle yaşadıkları mutluluk ve sevinç duyguları ifade edilmiştir. Bu açıdan bakıldığında haberin mutlu sonla nihayete erdirildiği gözlemlenmiştir.

Haberin yayımlandığı dönemle ilgili olarak, yine Suriyeli çocukların hukuki statüleri zikredilmemiş, mülteci, göçmen, sığınmacı gibi hiç bir tanımlamaya yer verilmemiştir.

Haberin retorik unsurları, haberin içeriği ve söylemleri ile uyum içindedir. Haberde baştan sona kadar Suriyeli yetim çocukların görüntülerine yer verilmiştir. Haberin sonunda çocukların etkinlikler sırasındaki mutlu halleri göze çarpmaktadır. Bu da haberin pozitif bakış açısını güçlendirmektedir.

TÜRKİYE'DE 3 MİLYON SURİYELİ VAR-Türkiye'de Kayıt Altına 3 milyon Suriyeli Yaşıyor

30 Kasım 2017 tarihli haberde, Türkiye'de bulunan kayıtlı Suriyeli sığınmacı sayısı, vatandaşlık durumları ve Suriyeli sığınmacıların ekonomik etkileri üzerinde durulmuştur. Haberin giriş cümleleri olarak yetkili kişi ve kurumların kayıtlı Suriyelilerin sayısı ile ilgili açıklamalarına yer verilmiştir. Her ne kadar haberin sunum tonu olarak nötr

bir dil kullanılmış olsa da, haberin içeriğindeki bazı cümleler, Suriyeli sığınmacıların sayılarının çokluğuyla ilgili birtakım rahatsızlıkları da dile getirmektedir. Haberin gelişim aşamasında geçen “Türkiye’nin her yanına dağılmış durumdadır. Eğer tüm Suriyeliler tek şehirde toplansaydı, Türkiye’nin en büyük 4.şehri orası olacaktı.” ibareleri bu rahatsızlığı net bir şekilde ortaya koymaktadır. Bu cümlenin bir varsayım cümlesi olduğu kabul edilse bile, Suriyelilerin Türk nüfusuna oranı karşılaştırılması, haber metninin alt mesajı olarak izleyicide olumsuz bir etki bırakmaktadır. Makro yapı unsurları değerlendirildiğinde haberin başlığı, girişi ve haberin başlangıcında verilen toplu halde göç eden Suriyeli sığınmacılar görüntüsü, Suriyeli sığınmacıların Türkiye’nin demografik yapısıyla ilgili endişeleri gözler önüne sermektedir.

Haberde Suriyelileri tanımlarken Suriyeli sığınmacıların hukuki statüsü belirtilmemiş, Suriyeliler içindeki gruplara “Suriyeli çocuklar”, “Suriyeli kadınlar” gibi genellemeler üzerinden tanımlanmıştır.

Haberin şematik çözümlemesi yapıldığında, kurgulan olay örgüsünün gelişim süreci dikkat çekicidir. Kimi zaman pozitif, kimi zaman ise negatif unsurlar vurgulanmıştır. Haberin başında Suriyeli sığınmacıların sayısı belirtilirken kullanılan görseller, toplu halde göç eden Suriyelilerin uzak ve yakın kadrajdan görüntülerine yer verilmiş, alt metin olarak Suriyelilerin sayıca çokluğuna ve kalabalık olmaları mesajı verilmiştir. Haberin devamında “Suriyelilerin çoğu çalışıyor, ...sektörlerine katkı sağlıyor.” gibi ibarelerle, Suriyelilerin ekonomiye yaptıkları pozitif katkılardan bahsedilmiştir.

Haberin diğer retorik unsurlarına bakıldığında, haberin son bölümünde Türk vatandaşlığı almış Suriyelilerden bahsederken, sığınmacı kamplarından görüntüler kullanmak tercih edilmiştir. Vatandaşlık almış Suriyelilerin sayısından bahsedilirken, vatandaşlık almış kişilerin toplam Suriyeli nüfusuyla karşılaştırılması da dikkat çekici bir detaydır.

TÜRKİYE'DEKİ SURİYELİ SAYISI-2017'de Türkiye'deki Suriyeli Sayısı : 3 Milyon 424 Bin 237

17 Ocak 2018 tarihli haberde en dikkat çekici unsurlarından birinin haberin retorijği olduğu görölmektedir. Haber sunumu sırasında seçilen görüntülerin, Suriyelilerin kalabalık görüntüleri, büyük çadır kentler, ve şehir merkezlerindeki toplu görüntülerden oluşması haberin alt metniyle alakalı önemli ipuçları barındırır. Buna göre toplu haldeki karelerde görülen Suriyeli sığınmacıların sayısının yüksekliğine işaret edilmekte, konuyla ilgili endişe ve kaygı duyguları haberin mesajı olarak hissettirilmektedir.

Haberin tematik çözümleme unsurları incelendiğinde, haber metninin başından sonuna kadar İçişleri Bakanlığı'nın resmi verilerinin doğrudan seyirciye aktarıldığı ve haber tonunun nötr bir çizgide seyrettiği farkedilmektedir. Her ne kadar bu nötr dil haber metninin geneline yayılmış olsa da, cümle aralarında bazı dikkat çekici detaylar göze çarpmaktadır. Örneğin haberin gelişim noktalarından birinden geçen "Yaklaşık üç milyon Suriyeli'den sadece 228.251'i barınma merkezlerinde kalıyor. Diğerleri şehirlerde.." cümlesi şehir merkezlerinde yaşayan Suriyelilerden rahatsızlığı belirtmektedir. Bir diğer ayrıntı ise, yaklaşık 2 dakika 18 saniyelik haberin, yaklaşık 50 saniyesinde ekranda tutulan grafik çalışmasının başlığının "İstanbul'un Yüzde 3.63'ü Suriyeli" olması, Suriyeli sığınmacı sayısının yoğunluğunun altını çizmekle beraber, İstanbul'un Suriyelileştiği ile ilgili bir mesajı içinde bulundurmaktadır. Buna ek olarak verilen Kilis'te yaşayan Suriyeli

sığınmacı sayısının, Kilis'in yerli nüfusunu geçtiği bilgisi de haberde bilgi olarak verilmektedir. Tüm bu bilgiler ışığında, haberin resmi verileri doğrudan ve tarafsız olarak izleyiciye sunulduğu düşünülse de, haber metni içinde geçen bazı söylemlerden yola çıkarak, haberin tonunun nötrden negatife dönen bir renkte olduğu söylenebilir.

2018 yılına gelindiğinde hala Suriyeli sığınmacılarla ilgili yasal mevzuat karışıklığının devam ettiğini söylemek mümkündür. Söz konusu haberde, sığınmacılar tanımlanırken herhangi bir statünün belirtilmediği, "Suriyeliler" genellemesinin sürdüğü gözlemlenmektedir.

Bir önceki haberdeki benzer bilgiler içeren bu haberin yayınlanma tarihi de üzerinde durulması gereken bir başka konudur. Yaklaşık bir buçuk ay arayla yayınlanan bu haberle, Suriyeli sığınmacıların nüfus yoğunluğu ve Türk toplumunun demografik yapısına olan etkileriyle ilgili kaygıların zamanla arttığı tespit edilmektedir. Göçün ilk yıllarında Suriyeliler ile ilgili yapılan tanımlamalarda geçen kardeş, muhacir, misafir gibi kavramların, geçen yıllarla beraber etkisini yitirdiği anlaşılmaktadır.

SURİYELİLERİN BAYRAM DÖNÜŞÜ-Bayramı Memleketlerinde Geçiren 125 Bin Sığınmacı Dönüyor

27 Haziran 2018 tarihli haberde bayram tatilini geçirmek için ülkelerine giden ve tatilin bitimiyle Türkiye'ye geri dönen Suriyeli sığınmacılardan bahsedilmiştir. Haberde sıklıkla Suriyeli sığınmacılardan röportajlar alınmış ve mutluluklar dile getirilmiştir. Bu

röportajlarda belirtilen bir diğer unsur ise Suriyelilerin döndüğü bölgelerin güvenli ve huzurlu olduğudur. Mikro yapı analizi bakımından incelendiğinde, sözcük seçimleri ve cümle kurgularından haberin genel tonunun pozitif olduğu söylenebilir. Şematik yapı unsurları incelendiğinde ise haberin sunum temasının memleket ve hasret kavramlarından yola çıkılarak, dram ve mağduriyetle özdeşleştirildiği ancak bu dramın bir nebze de olsa bu ziyaretlerle hafiflediği mesajı verilmektedir. Bununla beraber haberin yapım amacının ve ana mesajının, Türkiye'nin sınır ötesi operasyonlarla terörden arındırdığı bölgelerin, Suriyeliler için artık güvenli bölgeler olduğunun anlatılmak istemesi olduğu söylenebilir.

Haberin retorisi ile içeriği uyum içindedir. Haberın sunumu için seçilen görüntüler, sınır kapılarında işlem yaptıran ve bu kapılardan geçen Suriyeli sığınmacılardan oluşmaktadır.

Haberde Suriyeli sığınmacılar tanımının kullanılarak hukuki statülerinin belirtilmesi, insan haklarının da netleştirilmesi açısından önemli bir detaydır.

SURİYELİ MAYA TÜRKİYE'DE-Konserve Kutusu Ayaklardan Kurtulacak Protezle Yürüyecek

29 Haziran 2018 tarihli haberde bedensel engelli küçük Suriyeli kız çocuğunun Türkiye'ye getirilmesi ve tedavisi anlatılmaktadır. Tematik yapı unsurlarından biri olan,

haberin giriş cümlelerindeki “Dünyanın bu görüntülerle tanıdığı Suriyeli Maya Meri tedavi için İstanbul’a getirildi. Suriyeli Maya hem ellerinde hem de bacaklarında bir rahatsızlıkla dünyaya geldi.” ifadeleri Suriyeli kız çocuğunun yaşadığı acıları dramatik bir dille ortaya koymaktadır. Haberin devamında Maya’nın sağlığıyla ilgili yaşadığı sıkıntıların süreci anlatılmaktadır. Ülkelerinde yaşanan savaşın patlak vermesiyle Maya ve ailesinin hayatının daha da zorlaştığı ifade edilmesiyle beraber acıma duyguları tetiklenmekte, babasının yürümesine yardımcı olması için konserve kutulardan yaptığı ilkel protezlerin anlatımıyla da mağduriyet kurgusu daha da derinleşmektedir. Bu anlamda haberin şematik yapı unsurları incelendiğinde olay örgüsünün dram üzerinden kurgulandığı görülmektedir.

Retorik açıdan Suriyeli Maya’nın mülteci kampındaki hayatından karelerle başlayan haber sunumu, küçük kızın ve babasının Türkiye’ye getirilmesi ve tedavisiyle ilgilenen doktordan ve babasından röportaj alınmasıyla tutarlı ve doğru bir görüntü seçimini ortaya koymaktadır.

OSMANGAZİ’DE SURİYELİ GERİLİMİ-Suriyeliler ile Halk Arasında Gerilim Arbedeye Dönüştü

3 Temmuz 2018 tarihinde yayınlanan haberde yerli halka Suriyeli sığınmacılar arasında çıkan gerilimden bahsedilmiştir. Haberin giriş cümlelerinden biri olan “Suriyelilerle mahalle sakinleri arasında gerilim hat safhaya çıktı.” cümlesi, haberin tonunun

değil ama içeriğinin negatif bir tonu olduğunu söylemek mümkündür. Mikro yapı analizi unsurlarından biri olan sözcük seçimleri incelendiğinde gerilim, arbede, saldırı gibi kelimelerin seçimi bu argümanı destekler niteliktedir.

Haberin yayın tarihi de göz önüne alındığında, Suriyeli sığınmacıların Türk toplumu nezdinde istenmeyen bir grup haline dönüştüğü gözlemlenmektedir. Bunun bir delili olarak da haberde geçtiği üzere, yerli halkın Suriyeli karşıtı gösteri yapmaları gösterilebilir. Medya dilinde Suriyeli sığınmacıların suç ve tehdit unsurlarıyla eşleştirilmesi, Türk toplumunun güvenliğini tehdit ettikleri fikirleriyle anılmaları dönemin hakim söylemini yansıtmaya açısından önemli bir detaydır.

Retorik açıdan değerlendirildiğinde, toplu protesto görüntüleri, slogan atma görüntüleri, zarar gören iş yeri görüntüleri tansiyonun yüksekliğini anlatan kareler olması sebebiyle haberin içeriğiyle uyumludur.

MÜLTECİLERE PSİKOLOJİK DESTEK-Başkentte Mülteci Ruh Sağlığı Merkezi Açıldı

21 Eylül 2018 tarihli haberde Avrupa Birliği desteği ile Ankara'da açılan mültecilere yönelik psikolojik destek merkezinden bahsedilmektedir. Şematik yapı açısından incelendiğinde, haberin olay örgüsü mağduriyet teması üzerinden kurulmuştur. Bunun yanında, bu merkez ile Suriyeli sığınmacıların, savaş travmalarından kurtularak sosyal

hayata kazanımları hedeflenmektedir. Bu düşüncenin altında, Suriyeli sığınmacıların Türkiye’de kalıcı olacaklarının kabulü yatmaktadır.

Haberde Suriyeliler tanımlanırken mülteci kavramının kullanılması, psikolojik destek merkezinin adlandırılmasından kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

Görüntü kullanımı haberin içeriğiyle uyumludur.

KAYDI OLMAYAN SURIYELİLER-Soylu:Türkiye'nin İnsani Politikası Devam Edecek

21 Ağustos 2019 tarihinde yayınlanan haber, İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'nun kayıtlı olmayan Suriyeliler ile ilgili yaptığı açıklamaları içermektedir. Dönemin tartışmalı konusu olan kaydı olmayan Suriyeli sığınmacılar ve kaydı başka şehirde olup, kendisi başka şehirde yaşayan Suriyelilerin kayıtlı oldukları illere gönderilmesi tartışılmaktadır. Şematik yapı analizi unsurlarından olan haberin olay örgüsü kurgulanırken, Soylu'nun açıklamaları üzerinden Suriyeli sığınmacılar için oldukça kucaklayıcı bir anlayışın olduğunu söylemek mümkündür. Haberin ana yapısını oluşturan ana kaynak bakanın ifadeleridir. Buna göre, devletin sığınmacılarla ilgili ılımlı tutumunu devam ettirdiği anlaşılmaktadır. Bakanın açıklamalarında sığınmacılara yönelik zorlama uygulamaların olmadığı, bu insanları korumaya yönelik insani politikaların devam ettirileceği ifade

edilmektedir. Soylu'nun Suriyelilerden bahsederken bir ara cümle içinde kullandığı "Suriyeli kardeşlerimiz" ibaresi, pozitif yaklaşımın bir göstergesidir.

Retorik açıdan değerlendirildiğinde, haberde Süleyman Soylu'nun röportajının yer aldığı görseller dışında başka bir görsel içerik bulunmamaktadır.

SURİYELİLER SINIR DIŞI EDİLDİ İDDİASI-İletişim Başkanı Fahrettin Al-

tun'dan O İddiaya Sert Tepki

24 Ağustos 2019 tarihli haberde Amerika merkezli haber sitesi Foreign Policy'nin Türkiye hakkında, Suriyelileri sınır dışı ettiğine yönelik iddialarına yer verilmiştir. Haberde geçen "Türkiye'nin Suriyelileri koruma sorumluluğundan kurtulmaya çalıştığı ve Suriyelileri sınır dışı ettiği" iddialarına yönelik İletişim Başkanı Fahrettin Altun'un cevabı yer almaktadır.

Haberin kurgusunun temeli Altun'un açıklamalarından oluşmaktadır. Altun'un, iddiaları kesin bir dille reddetmektedir. Haberin alt yazısında geçen "sert tepki" vurgusu Altun'un reddiyesini destekler niteliktedir. Buna ek olarak, haberde Altun'un açıklamalarından alınan bölümlerdeki sert yalanlama dilinin ve reddetme, saçmalık gibi sivri kavramların ön plana çıkarılması da bu fikri doğrulamaktadır. Buna göre, haberin tonundan hareketle, alt metinde bu iddialara kesin ve net bir şekilde karşı çıktığı ve doğru olmadığı mesajı yatmaktadır.

Mikro yapı unsurlarından olan, haberin retoriği incelendiğinde Fahrettin Altun'un açıklamaları yazılı grafik olarak verilmiş, bunun yanında gümrüklerde işlem yapan ve bu noktalardan geçen Suriyeli sığınmacıların görseline yer verildiği anlaşılmaktadır. Bu görsellerde, Suriyelilerin toplu haldeki görüntüleri, sayıca çokluğun bir işareti olarak göze çarpmaktadır. Bu kalabalık görüntüler, Altun'un ifadelerinde belirttiği milyonlarca Suriyeliye ev sahipliği yapan bir Türkiye'nin olduğu gerçeğinin altını çizmekte, haberin vermek istediği mesajla uyumlu hale gelmektedir.

30 BİN KİŞİLİK GEÇİCİ BARINMA MERKEZİ- Suriyeliler İçin Yapılan En Büyük Konteyner Kent Adana'da

25 Kasım 2019 tarihli haberde Türkiye'de yaşayan Suriyeli sığınmacılar için kurulmuş en büyük barınma merkezinden bahsedilmektedir. Makro yapı analizi unsurlarından olan haberin giriş cümleleri incelendiğinde, haberin tonunun pozitif olduğu anlaşılmaktadır. "İki bin dönümlük alana kurulu, 30.600 kişi kapasiteli. Adana'daki geçici barınma merkezi Suriyeli sığınmacıların adeta evi konumunda." şeklindeki giriş cümleleri, Türkiye'nin Suriyeli sığınmacılar için cazip bir yaşam alanı olduğu vurgusu yapılmaktadır.

Haberin devamında sayılan, barınma merkezi içindeki hizmetler ise Suriyelilerin insani yaşam standartlarına yakışır bir şekilde yaşaması için Türkiye'nin gösterdiği çabalar, haberin alt metnine yerleştirilmiştir. Haberın teması, mağduriyet ve kardeşlik temaları üzerinden şekillense de, aslında bu merkezin gelişmişlik seviyesi ve hizmet kapasitesiyle, Türkiye'nin sığınmacılara bakış açısı ve muamelesi pozitif anlamda değerlendirilmektedir. Bunu destekleyen en büyük unsur, şüphesiz haberin retorığıdır. Haberın başlangıcında kuş bakışı açıdan çekilen barınma merkezinin görüntüsü, bu merkezin büyüklüğünü açıkça ortaya koymaktadır. Haberın gelişim bölümündeki görüntülerde yer alan, konteyner evler, okullar, oyun parkları, sağlık merkezleri, hobi alanları gibi çeşitli kareler de merkezin imkanlarının genişliğini yeterince izah etmektedir. Bunun yanında bölgenin kaymakamından alınan ek bilgiler ve bu merkezde yaşayan Suriyelilerden alınan röportajlar da, hoşnutluğun bir göstergesidir. Tüm bunların neticesinde hem cümle kurgusu hem de görseller bakımından, haberde verilmek istenen mesajın van Dijk'in de ifade ettiğı gibi direkt bir yolla değil, dolaylı olarak yerleştirildiğı anlaşılmaktadır.

SURİYELİLER TOPRAKLARINA DÖNÜYOR-MSB Dönüş Yolundaki Suriyelilerin Videosunu Paylaştı

25 Kasım 2019 tarihli haberde Milli Savunma Bakanlığı'nın yayınladığı, Suriyelilerin topraklarına geri dönüş videosu yer almaktadır. Haberin girişi, evlerine dönen Suriyelilerden alınan röportajlarla başlamaktadır. Tematik yapı unsurları incelendiğinde haberin başlangıç cümleleri olarak "Cumhurbaşkanı Erdoğan'a ve Mehmetçiğe teşekkür ettiler. Ülkelerine dönmenin mutluluğunu yaşadılar." gibi ibarelerin kullanılması, haberin kurgusunun, Türk ordusunun başarılı operasyonları üzerinden ilerlediğine işaret etmektedir.

Milli Savunma Bakanlığı'nın sayfasında yayınlanan bu görüntüler, çift taraflı bir hoşnutluğun ifadesi olarak göze çarpmakta, haberde verilmek istenen mesajın da bu karşılıklı mutluluk hali olduğu dikkat çekmektedir. Hem terörden arındırılan bölgelere dönen Suriyelilerin sevinci, hem de bu vesileyle Suriyeli 'yükünü' hafifletmekte olan Türkiye'nin zaferi haber içinde işlenmiştir. Nitekim haberin retoriğinin neredeyse tamamını kaplayan, vatanlarına dönen Suriyelilerin röportajlarındaki mutluluk bunun en büyük işaretidir. Haberin son görüntüsünün, yaşlı bir Suriyeli'nin 'Türk askerinin başımızın üstünde yeri var.' cümlesi de minnettarlığın bir ifadesidir.

SURİYELİ GENÇ YARDIMA KOŞTU-Dilek Apartmanı'nın Enkazında Kalan Çifti Kurtardı

27 Ocak 2020 yılında yayınlanan haber, Elazığ’da meydana gelen depremde enkaz altında kalan bir çifti kurtaran genç bir Suriyeli olan Mahmud El Osman’ı konu almıştır. Haber gençle yapılan röportajdan oluşmaktadır. Haberin girişinde dikkat çekici olan unsurlardan biri gencin adının ve soyadının tam bir şekilde belirtilmesidir. Suriyeli sığınmacıları konu alan haberlerde bu gibi durumlara pek rastlanmadığı, genelde kişinin kimliği belirtilirken “Suriyeli, Suriyeli sığınmacı, mülteci” gibi sadece nereli olduğu veya hukuki statüsünün belirtildiği gözlemlenmiştir. Bunun sebebinin göstermiş olduğu cesaret ve kahramanlık yakıştırmaları olduğu söylenebilir.

Röportajı gerçekleştiren muhabirin giriş cümlelerinden sonra, ekranın ikiye bölündüğü, ekranın bir yanında gençle röportaj, diğer yanında ise gencin kurtardığı aileyle sonrasında görüştüğü görüntüler yer almaktadır. Genç röportajda kurtarma sırasında neler yaşandığını anlatmaktadır. Ekranın diğer yanında görülen karelerde ise kurtarılan çiftin, özellikle kadının Suriyeli Mahmud El Osman’a duydukları minnettarlık açıkça görülmektedir.

Tematik yapı unsurlarından olan haber başlıkları incelendiğinde, haberin ortalarında görülen alt yazıda geçen “Ellerimle Enkazı Kazıdım-Suriyeli Genç Kendi Canını Düşünmeden Enkaza Girdi” ifadeleri Suriyeli gencin çabalarının ve fedakarlığının altını bir kere daha çizmektedir.

ALTINDAĞ'DA GERGİN GECE-Bir Gencin Bıçaklanması Sonucu Çıkan Olaylar Son Buldu

12 Ağustos 2021 tarihli haber, Suriyeli birkaç kişinin bir Türk gencini bıçaklanacak öldürülmesinin ardından çıkan olayları konu edinmektedir.

Haber, muhabirin olayların çıktığı mahalleden yaptığı canlı yayından ve mahalleden canlı olarak aktarılan görüntülerden oluşmaktadır. Haberin başlangıcında ekran ikiye bölünmüş, olay gecesi çıkan çatışmalardan birtakım görüntüler ekrana yansıtılmıştır. Muhabir yayın sırasında sıklıkla gerginliğin azaldığını ve tansiyonun düştüğünü dile getirmektedir. Aynı zamanda polisin güvenliği sağlamak adına nöbet tuttuğunu da sözlerine eklemiştir. Nitekim kamera da bu sırada bölgede bekleyen polis ve bekçilerin görüntüsünü ekrana getirmiştir. Sonuç olarak verilmek istenen mesajın, olayların ardından bölgede sakinliğin hüküm sürdüğünü izleyiciye aktarmak ve ikna etmek olduğu söylenebilir.

Yayın yapan muhabirin dile getirdiği bir başka konu ise sağ duyu çağrısı yapan yerli halk, Suriyeliler ve siyasetçiler olduğudur. Herkesin, tüm bu yaşanan olaylara rağmen itidal ve sakinlikten yana olduğunun bu şekilde altını çizmektedir.

Haberde dikkat çeken bir diğer unsur ise, habere konu olan şahısların Suriyeli olduğunun bilinmesine rağmen, bu kişilerde bahsedilirken “yabancı uyruklu kişiler”

tanımının kullanılmasıdır. Bunun gerekçesi olarak Suriyeli sığınmacıların hedef gösterilme çekincesi olduğu gösterilebilir. Yayından önce bölgedeki yabancı uyruklu kişilerle konuşan muhabirin cümle içinde aktardığı bir detay ise oldukça dikkat çekicidir. Muhabir bu yabancıların “ülkelerindeki savaş bitince geri dönme temennileri” olduğunu söylemesi, Suriyelilerin Türk toplumu içinde istenmeyen kişiler hale geldiğini ve bu duyguyu yatıştırmak için Suriyeli sığınmacıların burada geçici olduklarının yansıtılması bu durumun bir göstergesidir.

BU SORUNU ÇÖZMEK ZORUNDAYIZ-Suriyeli Sorununu İnsani Yollarla Çözeceğiz

17 Temmuz 2021 tarihli haber, CHP lideri Kemal Kılıçdaroğlu'nun Suriyeli sığınmacılarla ilgili problemlerin çözümüyle alakalı açıklamalarını konu almaktadır. Haberin tamamı Kılıçdaroğlu'nun açıklama yaptığı görüntülerden meydana gelmektedir.

Kemal Kılıçdaroğlu'nun konuşmasının genelinde Suriyeli sığınmacılar problem ve şikayet unsuru olmalarıyla eşleştirilmiştir. Kılıçdaroğlu, iktidara geldiklerinde bu “problemi” ivedilikle çözeceklerini iddia etmekte, nasıl çözeceklerini de özetle açıklamaktadır.

Kılıçdaroğlu'nun açıklamaları, muhalefet partisinin konuya yaklaşımını anlamak adına önemlidir ve önemli ipuçlarını içermektedir. Bir diğer dikkat çekici unsur da,

Kılıçdaroğlu Suriyeli sığınmacılardan bahsederken, oldukça özensiz bir dil kullanarak, yalnızca “Suriyeliler, Suriyeli sorunu” gibi tanımlamalar kullanmıştır.

Haberin, retorik açıdan ve haberin tonlaması açısından değerlendirilmesi pek mümkün olmamaktadır. Çünkü haber kanalı Kemal Kılıçdaroğlu’nun açıklamalarını olduğu gibi aktarmıştır.

BOLU’DA YABANCIYA SU VE NİKAHA ZAM-Nikah Ücreti 100 Bin Lira, Suyun Metreküpü 2,5 Dolar

23 Kasım 2021 tarihli haber, Bolu Belediyesi tarafından alınan, yabancılara zamlı su faturası ve nikah ücreti kararını konu edinmektedir. Haberin konusu, yabancılarla ilgili tutumun değerlendirilmesi açısından önemlidir. Daha önce de Suriyeli sığınmacı karşıtı söylemlerle gündeme gelen Bolu Belediye Başkanı Tanju Özcan, yetki alanı dahilinde sığınmacı karşıtı bir kararı açıkça resmi olarak aldırın ilk siyasi kişiliktir denebilir.

Makro yapı analizi unsurlarından biri olan, haberin girişinde kullanılan alınan kararlı ilgili “Tartışmalı teklif belediye meclisinden geçti.” cümlesindeki tartışma ibaresi, haber kanalının bu karar karşısındaki duruşu hakkında ipuçları vermektedir. Nitekim haberde kullanılan bir röportajda konuşan, Ak Partili bir meclis üyesi olduğu anlaşılan kişinin-altyazı verilmediği için kim olduğu anlaşılammamaktadır- kararın Millet İttifakı’nın oy çokluğuyla geçtiğini belirtmesi de kanalın ideolojik yatkınlığını belirleyen bir araç

olarak karşımıza çıkar. Ayrıca Tanju Özcan'ın önceki açıklamaları göz önüne alındığında, haberde "yabancılar" olarak nitelendirilen kişilerin Suriyeli sığınmacılar olduğunu anlamak çok da zor değildir.

Retorik açıdan değerlendirildiğinde, haberde görsel olarak, belediye meclisi, Tanju Özcan röportajı, zaman zaman aralara giren su ve nikah görüntüleri haberin içeriğiyle uyum içindedir.

Haber, yayınlanma tarihi, alınana kararın Türk toplumunun bir kısmı tarafından desteklenmesi, Suriyeli sığınmacılara bakış açısının zaman içerisinde nasıl pozitif bir yaklaşımdan negatif bir yaklaşıma dönüştüğünün en büyük göstergelerindedir. Özellikle Tanju Özcan ve kendisi gibi düşünen siyasetçilerin toplum tarafından destek görmesi, sığınmacı karşıtı fikirlerini kamuoyu ile çekincesiz, özgürce paylaşmaları ve en nihayetinde alınan bu belediye meclisi kararı, toplumsal düşüncenin anlaşılması için büyük önem arz etmektedir.

Kararın insan haklarına aykırı, son derece ayrımcı ve ırkçı bir karar olduğunun notunu düşmek de gereklidir...

SURİYE SAVAŞINDA 10 YIL GERİDE KALDI- 'Dünya Verileri Yüzde 70-80 Kalıcı Olacaklarını Söylüyor'

27 Kasım 2021 tarihli haber, Suriyeli sığınmacıların Türkiye'ye uyum sağlayıp sağlamadıklarını konu edinmiştir. Türkiye Sosyal Ekonomik Siyasal Araştırmaları Vakfı'nın yaptığı bir etkinlikten yola çıkılarak oluşturulan haberin tonunun pozitif olduğunu söylemek mümkündür. Haberde röportajları bulunan göç uzmanlarının, Suriyeli sığınmacılarla ilgili olumlu açıklamaları da destekler niteliktedir.

Haberin genelinde hakim olan fikrin Suriyeli sığınmacıların çoğunun kalıcı olacakları ve varlıklarının ekonomiye olan pozitif etkileri olduğunu söylemek mümkündür. Tematik çözümleme unsurlarından biri olarak, haberin alt başlığında geçen "Dünya Verileri Yüzde 70-80 Kalıcı Olacaklarını Söylüyor" ibaresine bakıldığında da bu durum anlaşılmaktadır. 2.22 saniyelik haberin yaklaşık iki dakikasında bu başlık ekranda kalmıştır.

Retorik açıdan değerlendirildiğinde, haberin çoğunu göç uzmanlarının röportajları olduğu gözlemlenmektedir. Haberin geri kalanında ise, Suriyelilerin toplu görüntüleri ve iş hayatından kareleri ekrana getirilmiştir. Bir başka dikkat çekici unsur ise, çoğunlukla müzik kullanmayan haber kanalının, bu haberde arka planda hızlı bir müziğin kullanılmasıdır. Ayrıca haber içindeki bazı görsellerin hızlı bir efektle geçiş sağladığı da farkedilmektedir. Göç uzmanlarının ayrı ayrı toplamda 12 karesinin kullanıldığı göz önüne alınırsa, bunun sebebinin kısa zaman içerisinde çok bilgi vermek amaçlı yapıldığı söylenebilir.

Haberin sonuna yerleştirilen, çözümün ancak uyum içinde yaşamak olduğunun aktarılması, konuyla ilgili ideolojik yaklaşımın bir göstergesidir.

3.3 Fox TV Haberleri İncelenmesi

Fox TV kanalının Suriyeli sığınmacılarla ilgili ana haber bültenlerinde yayınlanan haberleri incelendiğinde, her ne kadar göçün ilk yıllarında ılımlı bir dil kullanmış olsa da, özellikle son yıllarda Suriyeli sığınmacılarla ilgili içeriklerinde oldukça yüksek tonlu negatif söylemler ürettiği gözlemlenmiştir. Haberlerin, sığınmacılarla ilgili temalar oluşturulurken ekonomik yük, demografik değişim, suç ve tehdit unsurları, sosyal rahatsızlıklar gibi pek çok tema üzerine kurgulandığı görülmektedir. Kullanılan kavramlar, seçilen görüntüler, alt yazılar gibi pek çok inceleme unsurundan kanalın Suriyeli sığınmacılara karşı negatif bir tutum içinde olduğu anlaşılmaktadır. Haberin içerisine yerleştirilmiş, ilk anda hissedilmeyen, ancak haber gelişim sürecinde daha net anlaşılacak olacak alt mesajlar Fox Haber'in en çok yararlandığı uygulamalardan biridir. Haberin yapım süreci ve kurgu yöntemleri dikkate alınarak, haber örnekleri üzerinden değerlendirmeler yapılacaktır.

İŞİD'TEN TEMİZLENEN CERABLUS'A DÖNÜŞ BAŞLADI-300 SURIYELİ VATANINA KAVUŞTU

7 Eylül 2016 tarihli haberde, Cerablus bölgesinde gerçekleştirilen operasyonun ardından temizlenen bölgelere Suriyelilerin dönüşü anlatılmaktadır. Haberin tonu ve Suriyeli sığınmacılarla ilgili genel tutumu incelendiğinde oldukça pozitif bir dilin hakim olduğu anlaşılmaktadır. Hem habere konu olan Suriyeliler, hem de bölgeden haberi aktaran muhabir gazetecinin heyecanlı ve sevinçli halleri dikkat çekmektedir.

Makro yapı analizi unsurlarından olan haberin giriş özellikleri değerlendirildiğinde, mutlulukla sınır kapısına koşan birkaç aile ile Cumhurbaşkanı Erdoğan'a övgülerde bulunan ve ülkesine döndüğü için sevincini dile getiren yaşlı bir kadının görüntüleri göze çarpmaktadır. Mikro yapı analizi açısından, kelime seçimleri değerlendirildiğinde ise "vatan, memleket, hasret" gibi sözcüklerin ön planda olduğu görülmektedir. Buna göre genel teması mağduriyet ve misafirlik temaları üzerinden ilerleyen haber, Suriyeli sığınmacıların vatanlarına geri dönmesiyle beraber mutlu sona ulaşmıştır.

Retorik açıdan değerlendirildiğinde, eşyalarıyla beraber sınırdan geçenler, sıra olarak işlemlerinin tamamlanmasını bekleyenler, toplu halde bir yerde duran Suriyeliler göze çarpmaktadır. Özellikle, sık sık verilen Suriyelilerden alınan röportajlar, haberde vatana dönüş sevincinin vurgulandığının bir diğer göstergesidir. Bir diğer dikkat çekici

detay ise, bir ara Suriyeli bir sığınmacının gurbetle ilgili türkü söylemesidir. Bu detay habere hareketlilik katmış olup, haberin vermek istediği mesajı da desteklemiştir.

Muhafif ve eleştirel çizgisiyle dikkat çeken Fox TV'nin, özellikle haberin yapım yılı dikkate alındığında, Cumhurbaşkanı Erdoğan ve sınır dışında yürütülen askeri operasyonlara karşı tavrının sonraki yıllara göre daha ılımlı olduğu söylenebilir.

KAN DONDURAN VAHŞET-9 AYLIK HAMİLE KADIN VE 10 AYLIK BE-

BEĞİNİ KATLETTİLER

7 Temmuz 2017 tarihli haber, Sakarya'da tecavüz edildikten sonra öldürülen 9 aylık Suriyeli hamile kadın ve 10 aylık bebeğini konu edinmiştir.

Haberin başlangıcında kullanılan, adliye önündeki öfkeli kalabalığın görüntüleri, olayın vehameti ve bu vahşete verilen toplumsal tepkinin gösterilmesi adına önem arzemektedir. Bunun yanında "Sakarya'da yaşanan vahşet tüm Türkiye'nin kanını dondurdu." şeklindeki, yüksek tonlamalı cümleler ve "vahşet, katliam, cani" gibi şiddet içerikli kelimelerin seçilmesi, mikro yapı analizi bakımından değerlendirildiğinde olayın sarsıcılığını bir kere daha ortaya koymaktadır.

Habere konu olan kişilerin tanımlaması yapılırken, Suriyeli anne veya Suriyeli aile gibi yalnızca milliyet belirtilen ibarelerin kullanılması, hem olayın ve olayla ilgili yürütülen soruşturmanın güvenliği açısından, hem de olayın vehametinin büyüklüğünün tüm hukuki statülerin önüne geçmesi açısından hoş karşılanabilir.

Retorik açıdan incelendiğinde, haberin başından sonuna kadar aralıklarla gördüğümüz bağırın, slogan atan, polis barikatını aşmaya çalışan öfkeli grupların görüntüleri, bu olayla derinden etkilenen toplumsal vicdanın ve öfkenin izleyiciye aktarılması açısından haberin içeriğiyle uyumludur.

ERDOĞAN'DAN SURIYELİLERE VATANDAŞLIK SİNYALİ/SURIYELİLERE VATANDAŞLIĞIN GEREKÇESİ KAYIT DIŞI İSTİHDAM/SURIYELİLER ER-

KEN SEÇİMDE OY KULLANABİLECEK Mİ

5 Mayıs 2018 tarihli haber, aynı yılın Haziran ayında yapılan cumhurbaşkanlığı ve genel seçimler öncesi Suriyelilere vatandaşlık verilmesi durumunu konu edinmiştir.

Haberin girişinde Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Mısır Çarşısı'ndaki pek çok dükkanda çalışan yabancı uyruklu kişilerin kayıt dışı çalıştırılmamaları adına vatandaşlığa alınmasıyla ilgili açıklamaları yer almaktadır. Açıklamalar detaylı incelendiğinde, Erdoğan'ın yalnızca Suriyelileri değil, Türkiye'de çalışan ama kaydı olmayan diğer milletlerden insanları da saydığı görülecektir. Haberın bir başka bölümünde, meslek sahibi Suriyelilerden bahseden Erdoğan, aslında kalifiye olan kimselerin vatandaşlığa alınmasıyla ilgili de bir sinyal vermiştir. Ayrıca açıklamaların bir bölümünde yer alan "Hep biz bakalım onlar geçinsin yok, kendi kendini geçindirir hale gelir." ifadeleri ile, bu kişilerin vatandaşlığa geçmeleri durumunda, hem onların haklara sahip ve insan onuruna yakışır şartlarda çalışmalarına imkan verilmesi, hem de bu kişilerin Türk ekonomisine

yapacakları katkı göz önüne alındığında, vatandaşlık konusu makul bir şekilde gerekçelendirilmektedir. Ancak haberde tüm bu olumlu gelişmeler görmezden gelinerek ve vatandaşlıkla beraber kazanılan diğer tüm hakların ötesinde, yalnızca Suriyelilerin seçimlerde oy kullanıp kullanamayacağı argümanı tartışılmıştır. Bu durumun, kanalın ideolojik anlamda mevcut siyasi iktidarın düşüncelerinden uzak olması ve Suriyelilerin vatandaşlığa geçmesi durumunda Erdoğan'ın oylarının artabileceği yönündeki endişeleri sebep gösterilebilir. Nitekim haberin genelinde hakim olan gerginlik tonu da buna işaret etmektedir.

Haberin yapım yılı göz önüne alındığında, 2018 yılında gelindiğinde İçişleri Bakanlığı'na bağlı Göç İdaresi Başkanlığı gibi ilgili kurumların çoktan kurulduğu, Suriyelilerle ilgili hukuki statü meselesindeki karışıklığın çoktan giderildiğini söylemek yanlış olmaz. Bu durumda haberde Suriyeli sığınmacılardan bahsedilirken yalnızca uyruk belirtilerek "Suriyeliler" tanımı kullanılması, ya özensiz bir gazeteciliğin, yada Suriyeli sığınmacıların insan haklarından uzak, alt kimliklerinin yok edildiği kasıtlı bir dil kullanımının işaretidir.

Haberin retoriği incelendiğinde, giriş bölümünde ekran iki pencereye ayrılmış, bir yanda Erdoğan'ın açıklama yaptığı görüntüler dönerken, pencerenin diğer tarafında Erdoğan'ın yabancı esnafla ve halkla çekilmiş görüntüleri yer almaktadır. Haberin konusuyla alakalı olarak, oy verme görüntüleri ve Suriyeli sığınmacıların iş yerlerinden görüntülerine de yer verilmiştir. Ancak dikkat çekici olan, Suriyeli sığınmacılardan bahsedilirken bir ara ekranda yer alan toplu haldeki göç etme görüntülerinin seçilmesidir ve bu tercih iki gerekçeyle açıklanabilir. Bunlardan ilki toplu halde görünmeleri, sayılarının çokluğuna atıftır, ikincisi ise en zor durumdaki yani göç etme anlarındaki fotoğraflardaki perişan görüntüler, Suriyelilerin güvensiz ve eğitimsiz kimseler olduğu alt mesajını barındırmaktadır.

Haberin sonunda yer alan "Gözler hükumette" ibaresi, konuyla ilgili hükumeti suçlamakta olup ve Suriyelilerin vatandaş olma ihtimalinin korku ve endişeyle beklendiğine işaret edilmiştir. Buna göre kanalın, sığınmacıların sorumluluğunu bütünüyle iktidar hükumetine yüklediği ve Suriyeli sığınmacıların sosyal problemlerin temel kaynağı olarak gördüğü anlaşılmaktadır. Bu durumun kanalın ideolojik yönelimleriyle uyumlu olduğunu söylemek mümkündür. van Dijk'in eleştirel söylem analizinde en

çok üzerinde durduğu, söylemlerin ideolojilere göre şekillendiği kanısına göre, haberin vermek istediği alt mesajın kolayca toplumsal söylemlere dönüştüğü tespit edilmektedir.

MUADİL İLACI KABUL ETMEYEN SURİYELİLER ECZANE BASTI/SURİYELİLER ECZACILARA SALDIRDI BİRİ AĞIR 4 YARALI

1 Temmuz 2018 tarihli haber, eczacı tarafından kendilerine verilen muadil ilacı kabul etmeyen Suriyeli bir grup ile eczacılar arasında geçen tartışmadan bahsetmektedir.

Haberin girişinde “İddiaya göre eczacı istedikleri ilacın yerine eşdeğerini verdi, sonrasında olan oldu. Suriyeliler eczaneyi bastı, ortalık savaş alanına döndü.” ifadeleri kullanılmıştır. Haberin devamında da sıkça vurgulanan saldırı, baskın gibi kelimelerin seçilmesi, mikro yapı analizi açısından incelendiğinde, haberin genel tonunun negatif olduğunu belli etmektedir. Bu gibi vurgulamalar, toplumda Suriyelilerle ilgili manipülatif söylemlerin önünü açmaktadır. Kanalın genel duruşu göz önüne alındığında, bu gibi haberlerin yayınlanmasının kasıtlı olabileceğini değerlendirmek gerekir.

Söz konusu kişilerden bahsedilirken yine yalnızca “Suriyeliler” kavramı kullanılması, olayın tüm Suriyelilere genellenmesi anlamına gelebilmektedir. Buna bağlı olarak bu gibi genellemeler Suriyeli sığınmacıların suç ve tehdit kavramlarıyla eşleştirilmesine sebep olabilmektedir. Haberin alt metninde yer alan mesajın da bu olduğu söylenebilir.

Retorik açıdan, haberin görseli için seçilen malzemelerin tamamı eczanenin güvenlik kamerasına yansıyan kavga görüntüleridir ve haberin içeriğiyle uyumludur.

Haberle ilgili diğer kaynaklara bakıldığında, bazı haber sayfalarında eczane baskını olayına karışan kişilerin Suriyeli olmadığı yönündeki açıklamalar göze çarpmaktadır. Konuyla ilgili resmi bir açıklama yapılmamış olsa da bu ihtimal değerlendirildiğine, haberin inşa aşamasında gerekli araştırma çalışmalarının gerçekleştirilmediği ve kanal tarafından herhangi bir haber düzeltmesi yapılmadığı anlaşılmaktadır.

SURİYELİLER ÜLKELERİNE DÖNECEK Mİ?

9 Ekim 2018 tarihli haberde, Suriyelilerin dünyaya gelen bebek sayılarından hareketle, Suriyeli sığınmacıların Türkiye’de kalıcı olup olmayacakları tartışılmaktadır.

Haberin başlangıcından itibaren sarfedilen cümleler, kullanılan görüntülerle beraber habere hakim olan tonlamanın negatif eğilimli olduğu anlaşılmaktadır. İltica ve Göç Araştırmaları Merkezi’nin yaptığı araştırmanın sonuçlarının aktarıldığı haberde, alt metne yerleştirilmiş, Suriyeli sığınmacıların sayılarının çokluğundan duyulan rahatsızlık, bununla beraber Suriyelilerin Türkiye’nin demografik yapısına etkilerinden duyulan endişe duyguları da kolaylıkla hissedilebilmektedir. Mikro yapı analizinde kullanılan unsurlardan olan kelime seçimleri incelendiğinde, Suriyelilerin nüfuslarıyla ilgili veriler

aktarılrken “...bini aştı, ...milyonu geçti” gibi çokluk ve abartı ifade edilen kelimelerin seçilmesi, duyulan endişenin bir diğer işaretidir.

Haberin retoriği incelendiğinde, ilginç detaylar göze çarpmaktadır. Ağlayan bir bebek, ve onunlar ilgilenen muhtemelen kardeşi olan bir çocuğun görüntüsüyle başlayan görseller, haberin devamında, sokaklarda, kamplarda toplu halde görülen büyük ailelerin görüntüleriyle devam etmektedir. Yeni doğan bebeklerle ilgili bilgi verilirken, yakın çekim Suriyeli bebek ve çocukların görüntülerine yer verilmiştir. Suriyelilerin çalışma ve eğitim durumlarıyla ilgili bilgi verilirken ise seçilen görüntüler, Suriyeli iş yerleri veya okullardan görüntüler olmayıp, toplu halde perişan şekilde göç eden Suriyeli grupların kullanılması dikkat çekicidir.

Haberin, Suriyelilerin eğitim seviyesinin düşüklüğü ile kapatılması, Suriyeli sığınmacıların yüksek oranda eğitimsiz olduğunun vurgusunun yapılmasıyla, Suriyeliler hakkındaki “cahillik” söylemini beslemektedir.

SURİYELİLERE HARCANAN PARA TARTIŞMASI-ERDOĞAN:SURİYELİ MUHACİRLERE DİL UZATIYORLAR-KILIÇDAROĞLU:VATANDAŞIMIN HAKKINI KORUYORUM

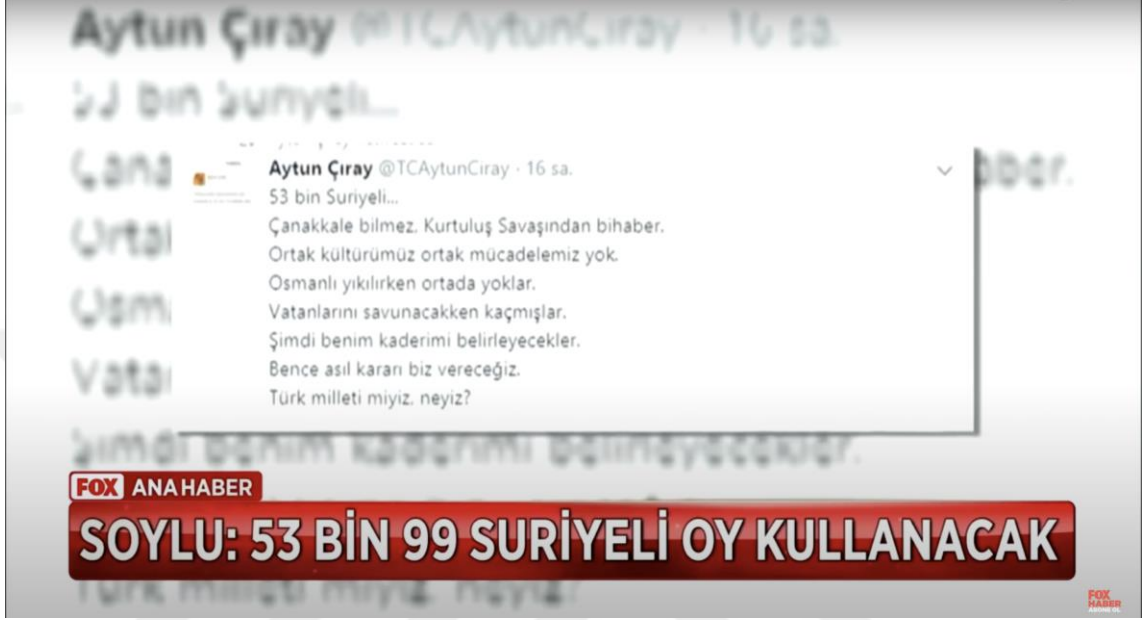
22 Ekim 2018 tarihli haber, Suriyeli sığınmacılar için harcanan parayla ilgili tartışmalar ve Türk ekonomisine yansımalarını konu edinmektedir.

Dünyanın mülteci alan pek çok ülkesinde tartışılan baş konulardan biri, mülteciler için devletin yaptığı masraflar konusudur. van Dijk'a göre mültecilere ilişkin geliştirilen söylemin geleneksel temasının "yük" olması, durumun daha iyi anlaşılması için önemli bir ipucudur. Bu tartışmalar sonucunda, mülteciler ekonomik yük, bedavacılık veya ucuz işçilik gibi suçlamalara maruz kalmış, toplumda bu kavramlarla eşleştirilme hale gelmişlerdir. Söz konusu haber de, Suriyeli sığınmacılar için harcanan parayı tartışmaya açmıştır. Tematik açıdan incelendiğinde, haberin başlangıcında ana muhalefet partisi lideri Kemal Kılıçdaroğlu'nun açıklamaları ile cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın açıklamaları arka arkaya verilmiş, birbirlerinin iddialarına karşılıklı cevap veriyormuş gibi bir hava hazırlanmıştır. Hem Kılıçdaroğlu, hem de Erdoğan'ın tonlamalarının oldukça yüksek olması, konunun tansiyonunun oldukça yüksek olduğuna işaret etmektedir. Erdoğan açıklamalarında, mazlum, kardeş muhacir gibi tanımlamaları ön planda tutarken, Kılıçdaroğlu'nu ırkçılıkla suçlamaktadır. Kılıçdaroğlu ise bu paraların, ülkenin kendi vatandaşlarına harcanmasının gerekliliğinin altını çizmektedir. Bu iki açıklamanın yola çıktığı temel düşünce mekanizmaları incelendiğinde, iktidarın Suriyeli sığınmacıları 2018 yılına gelindiğinde hala mağduriyet teması üzerinde değerlendirildiği görülür. Muhalefet ise, dönemin konjonktürüne göre söylemlerini yumuşatsa da Suriyeli sığınmacılar hakkında olumsuz bir tutum içinde olduğu söylenebilir.

Haberin retoriki karşılıklı atışma formatında olup, karşı fikirli siyasilerin görüntüleri sıra sıra ekrana getirilmesi haber içeriğiyle uyumludur. Kanalın adeti olduğu üzere, Suriyeli sığınmacıların da zaman zaman ekrana getirilen toplu haldeki göç görüntüleri kanalın Suriyeli sığınmacılarla ilgili ideolojik yönelimi hakkında ipucu vermektedir.

Suriyeli sığınmacılar hakkındaki sert açıklamalarıyla dikkat çeken CHP sözcüsü Faik Öztrak'ın, yine benzer tondaki açıklamalarının haberin kapanışında kullanılması dikkat çekici olup, haberin son cümlesi olarak geçen "Suriyeliler polemiği raftan yeniden indi." ibarelerinin kullanılması, Suriyelilerin polemik veya tartışma kaynağı olarak görüldüğünün bir ifadesidir.

SURİYELİ SEÇMENLER TARTIŞMASI/SOYLU: 53 BİN 99 SURİYELİ OY KULLANACAK/OKTAY:HER SURİYELİ OY KULLANACAK DİYE BİR ŞEY YOK

19 Ocak 2019 tarihli haber, Suriyelilerin seçimde oy kullanması tartışmasını konu edinmektedir. Mikro yapı analizi bakımından incelendiğinde, haberin genelinde oldukça abartılı ve ırkçı söylemlere yer verildiği görülmektedir. Haberin girişinde açıklama yapan İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'nun "vatandaşlık hakkı kazanmış Suriyeli kişilerin" oy kullanabileceği şeklindeki ifadelerinin ardından ekrana getirilen İyi Partili Aytun Çıray'ın oldukça ayrımcı twitter gönderisi, haberin negatif tonlamasını ön plana çıkarmıştır. Dünyanın her yerinde belirli şartları yerine getirerek vatandaşlık hakkı kazanmış, belirlenen oy verme yaşını geçmiş her bir yabancı'nın ülkenin seçimlerinde oy verme hakkının olduğu bir gerçektir. Bu gerçeğin göz ardı edilip haber dilinde, vurgulu bir biçimde Suriyelilerden vatandaşlığa geçenlerin neden ve nasıl oy kullandığına dair cevap aranması bir kısır döngü tartışması yaratmaktadır. Cumhurbaşkanı yardımcısı Fuat Oktay'ın her Suriyelinin oy kullanacağı yönündeki iddiaları reddetmesinin ardından, ekrana tekrar getirilen Aytun Çıray'ın gönderisi, kanalın ideolojik yöneliminin ve vermek istediği alt mesajın açıkça ortaya çıkmasını sağlamaktadır. Haberin sonuna doğru, Hatay Belediye Başkanı'nın bir Suriyelinin aday olması durumunda seçim kazanacak kadar çok

sayıda Suriyelinin olduğunu ima etmesi yönündeki açıklamalarına yer verilmesi de, bu düşüncenin bir başka göstergesidir.

Haberin genel yapısı siyasilerin karşılıklı açıklamaları üzerine kurulduğundan, retorik de buna göre düzenlenmiştir. Haberde aralara serpiştirilmiş birkaç Suriyeli sığınmacının görsellerini de görmek mümkündür.

SOYLU'DAN SURIYELİ GÖÇMEN ÇIKIŞI-İSTANBUL'A KAYITLI OLMAYAN SURIYELİLER GÖNDERİLECEK

23 Temmuz 2019 tarihli haberde, İstanbul'da kayıtlı olmayan Suriyelilerin kayıtlı oldukları ile gönderilmelerinden bahsedilmektedir. Haberin girişinde konuyla alakalı İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'nun açıklamalarına yer verilmiştir. Soylu'nun, İstanbul'da kayıtlı olmayan Suriyeli göçmenlerin kayıtlı oldukları illere sevkedileceği yönündeki açıklamaları karşısında, muhalefet partisinin bu gibi önlemlerin, mevcut probleme etkisinin olmayacağı yönündeki açıklamalarına yer verilmiştir.

Haberin yapıldığı dönemde, Türkiye'de yaşayan Suriyeli sığınmacı sayısına ait veriler kullanılırken "Suriyeli göçmen" tanımının yapılması, eksik bir tanımlama olması hasebiyle önemli bir ayrıntıdır. Bu durumun gerekçesi olarak haberde Suriyelilerin sık sık kaçak göç ve suçla bağdaştırılması gösterilebilir.

Haberin retoriğinde siyasilerin açıklamaları ve Suriyeli sığınmacıların genel görüntüleri hakimdir. Bazı Suriyelilerin polisle beraber olan görüntülerinin seçilmesi, Suriyelilerin bilinçaltında suçla bağdaştırılması adına dikkat çekici bir detaydır.

SURİYELİLER NASIL DÖNECEK-Türkiye'deki 4 Milyon Suriyeli Ne Olacak?

24 Ekim 2019 tarihli haberde, Suriyeli sığınmacıların ülkelerine nasıl dönecekleri tartışılmaktadır. Haberin başlangıcında, cumhurbaşkanı Erdoğan'ın, Suriyeli sığınmacılarla ilgili Avrupa ülkelerini eleştirdiği açıklamalar yer almaktadır. Erdoğan açıklamalarında, Suriyelilerin ülkelerine dönmeleriyle alakalı bazı ipuçları vermektedir. CHP'li yetkililer ise buna cevaben Esed rejimiyle anlaşmadan Suriyeli sığınmacıların geri dönüşünün makul olmadığı savunmaktadırlar.

Mikro yapı analizi açısından, kelime seçimleri değerlendirildiğinde ise, haberde Suriyelilerden bir kavram karmaşası yaşandığı gözlemlenmektedir. Haberi okuyan gazeteci "mülteci" tanımını kullanırken, röportaj veren siyasilerden de "sığınmacı", "Suriyeli" gibi tanımlamalar kullandıkları gözlemlenmektedir. Savaşın onuncu yılına yaklaşıldığında Suriyeli sığınmacılarla ilgili tanımlama ve hukuki statü karmaşası devam etmektedir.

Retorik açıdan değerlendirildiğinde, haberin görsel materyalleri için, siyasilerin açıklamaları, Avrupalı bazı liderlerden kareler ve Suriyeli sığınmacıların zor şartlar

altındaki sınır bölgeleri ve kamplardaki hayatlarından görüntüler kullanılmıştır. Suriyeli sığınmacıların özellikle bu görüntülerinin seçilmesi kasıtlı bir davranış olarak göze çarpmaktadır.

ERDOĞAN'DAN İDLİB GÖÇÜ ÇIKIŞI-Türkiye Suriye Kaynaklı Yeni Göç Dalgasını Kaldıramaz

23 Aralık 2019 tarihli haberde, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın Türkiye'ye gelen yeni göç dalgasıyla ilgili açıklamaları yer almaktadır.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Esed rejiminin İdlib'e saldırılarını artırmasıyla beraber, Türkiye'ye doğru yönelecek muhtemele yeni göç dalgasıyla ilgili açıklamalar yapmakta, Avrupa ülkelerine bu yeni göç dalgasıyla ilgili göz dağı vermektedir. Haberde, Erdoğan'ın ardından muhalefet partisi yetkililerinin de açıklamalarına yer vermektedir. Erdoğan açıklamalarında, bu duruma büyük ölçüde insani yaklaşmakta, ancak yeni gelecek sığınmacıların ekonomik anlamda sorumluluğunu almak noktasında Avrupa ülkelerine yönelik söylemlerini sertleştirdiği gözlemlenmektedir. Muhalefet ise gelecek olan kişilerin mali yükünü kimin yükleneceğini, içlerinde radikal grupların olup olmadığını, vatandaşlık verilip verilmeyeceği gibi sorular sormaktadır. Anlaşıldığı üzere, Suriyeli sığınmacılar siyasilerin söylemleri üzerinden ekonomik yük ve suçla bağdaştırılmaktadır.

Haberin genelinde, Türkiye'ye göç etmesi muhtemel seksen bin yeni sığınmacının getireceği sosyal ve ekonomik yüklerle alakalı, bir endişe havası yaratılmaya çalışıldığı hissedilmektedir. Özellikle haberin kapanışında CHP sözcüsü Faik Öztrak'ın yönelttiği "Bu gelenlerin içinde kafa kesen radikaller var mıdır, bunun kontrolü nasıl yapılacaktır, bunlara vatandaşlık verilecek midir?" sorularındaki üslubu ve bu açıklamaların haberin sonuna yerleştirilmesi, vatandaşın Suriyeli sığınmacılarla ilgili tutumunu etkileyebilmesi ve zihin dünyasındaki karışıklıkları daha da artırabilmesi bakımından güçlü bir gazetecilik hamlesidir. Bu gibi cevaplanmamış sorularla haberin kapatılması, kafa karışıklığını artırabilmektedir.

Haberin görselleri olarak kullanılan siyasilerin açıklama görüntüleri, İdlib'e saldırı görüntüleri ve göç görüntüleri, haberin içeriğiyle uyumludur.

SURİYELİ BABA KIZIN SAVAŞ OYUNU-Suriyeli Baba Kızını Savaş Travmasından Korumak İçin Oyun İcat Etti

18 Şubat 2020 tarihli haberde, Suriyeli bir babanın kızı savaş seslerinden korkmasını diye patlama anlarını oyuna dönüştürmesi konu edinilmiştir.

Haberin başlangıcında Suriyeli baba ve kızının oyun görüntüleri yer almakta devamında ise, "Suriyeli baba dört yaşındaki kızının bomba sesinden korkmaması için oyun icat etti. Baba kızın görüntüleri iç savaşın acımasız yanını ortaya koydu." anonsu ile haber

devam etmektedir. Bu unsurlar bir araya geldiğinde, haberin mağduriyet ve dram teması üzerine kurulduğu gözlemlenmektedir. Nitekim şematik olarak çözümlendiğinde, haberin gelişim sürecinde de savaşın insanlar üzerindeki özellikle çocuklarda bıraktığı psikolojik etkilerinden bahsedilmesi bunu destekler niteliktedir.

Haberin görselinde kullanılan, baba-kızın oyun görüntüleri ve savaş görüntüleri, dram temasının vurgulanması için doğru seçim yapılmış görsellerdir. Bu görüntüler, haberde altı çizilmek istenen savaşın karanlık yüzünü açık bir şekilde ortaya koymaktadır.

SANAYİYİ ONLAR AYAKTA TUTUYOR-Özhaseki'nin Sözleri Hem Siyasette Hem De Ak Parti İçinde Tartışma Başlattı

27 Temmuz 2021 tarihli haber, Suriyeli sığınmacıların Türkiye sanayisindeki yerleri ve konu hakkında siyasi tartışmalar konu edinmiştir.

Haber, bazı Ak Partili siyasetçilerin Suriyeli sığınmacılar hakkında sanayiye onlar ayakta tutuyor anlamlarındaki açıklamalarıyla başlamaktadır. Buna göre Türklerin çalışmayı tercih etmediği ağır işlerde çalışanların çoğunun Suriyeli sığınmacılar olduğu savunulmaktadır. Muhalefet partisi siyasetçileri ise bu iddiaları Türk ekonomisinin gücüne yapılmış bir haksızlık olarak nitelemektedirler. Aynı zamanda Türk toplumu içindeki işsizliği Suriyelilerin Türklerin işini elinden almasıyla açıklamaktadırlar. Buna göre makro yapı unsurları incelendiğinde haberin olay örgüsü Suriyeli sığınmacıların ucuz iş

gücü olarak kavramsallaşması üzerine kurulmuştur. Bu kadar yoğun bir göç dalgasına maruz kalan ülkelerde bu gibi konuların tartışılması oldukça doğaldır. Yaşadığı zor şartlardan kaçan sığınmacı, ulaştığı ülkede her ne iş olursa olsun çalışmak zorundadır. Bu durum zaman zaman yerli halkın tepkisine sebep olmakta, ellerindeki işleri bu grupların aldığı varsayılmaktadır. Artan işsizliğin sebebi zaman zaman sığınmacı grupların omuzlarına yüklenmektedir. Söz konusu haberde de benzer bir tutum vardır. Özellikle muhalefetin bu gibi konularda şiddetle iktidar partisinin karşısında durması ve sert söylemleri dikkat çekicidir. Bu gibi yüksek tonlamalı açıklamaların ekrana yansıtılması, toplumun da sığınmacılara karşı tepkisinin büyümesine sebep olabilecek birtakım spekülasyon söylemleri içinde barındırmaktadır. Toplum içinde zaten var olan gerginliğin artmasında, bu gibi yüksek reytingli kanalların haberlerinde yer alan içeriklerin etkisi oldukça büyüktür. van Dijk'in iddia ettiği ideolojiler üzerinden söylem üretilmesi süreci böyle işlemektedir.

Haberin retoriği incelendiğinde, oldukça fazla siyasetçinin açıklamalarının ekrana yansıtıldığı görülmektedir. Bu da, söz konusu tartışmanın genişliğinin gösterilmesi adına önemli bir detaydır.

BOLU BELEDİYE BAŞKANINA SORUŞTURMA-Özcan Hakkında Nefret ve Ayrımcılık Suçlarından Soruşturma Başlatıldı

28 Temmuz 2021 tarihli haber, Bolu Belediye Başkanı Tanju Özcan'ın yabancılar hakkında aldığı kararlardan sonra hakkında başlatılan soruşturmayı konu edinmektedir.

Haber, Bolu Belediye Başkanı'nın yabancılar yönelik ayrımcı uygulamaları devreye sokacaklarını söylediği açıklamalar üzerine yapılmıştır. Haberin yayınlanma tarihinde, belediye başkanının belirttiği kararlar henüz belediye meclisinden geçmemiş olsa da ileriki günlerde bu teklifin meclisten geçerek kabul edildiği bilinmektedir.

Haberin başlangıcında CHP'li bir milletvekilinin Özcan'ı koruyan ifadelerinin görüntüleri ile Özcan'ın kendisinin Suriyeliler hakkındaki ırkçı ve ayrımcı açıklamaları birbiri ardına getirilmiştir. Bu unsurların, tematik yapı çözümlemesi açısından haberin henüz üretim aşamasının başlangıcında yayımlandığı göz önüne alındığında, haberin konusu olan fikrin vurgulanma amacı olduğu söylenebilir. Nitekim haberin tümüne yayılmış, Tanju Özcan'ın Suriyeli sığınmacıları hedef alan nefret içerikli ve ayrımcı açıklamaları sık sık ekrana getirilmiş olması bunu desteklemektedir.

Haberin retorik unsurlarından olan görsellerde dikkat çeken bir diğer detay ise, kendisi hakkında suç duyurunda bulunacağını ifade eden bir Ak Partili milletvekiline, Tanju Özcan'ın Twitter gönderisiyle verdiği cevabın ekrana getirilmesidir. Gönderide "Sayın Arzu Aydın, eğer bu kadar samimi isen, göçmenlere annelik duygusuyla sahip çıkıyorsan, işte sana samimiyetini gösterme fırsatı. 3 göçmen çocuğa bakacak kadar maaşın var. 3 çocuğu evlat edin, ben de sizden özür dileyeyim. Takdir Bolu kamuoyunundur." şeklindeki meydan okuma ifadesi, belediye başkanının nefretinin bir diğer göstergesidir. Haberde parçalar halinde ekrana getirilen Tanju Özcan'ın açıklamaları ile, sokaktaki vatandaşın Suriyeli sığınmacılar hakkındaki söylemlerinin benzerliği, medyanın kamuoyunun zihinsel süreçler üzerinde etkisini ve sosyal temsillerin inşasındaki rolünü anlamlandırmak adına oldukça önemlidir.

TEHLİKELİ PROVAKASYON-Ankara Altındağ'da Gergin Bir Gece Geçti

12 Ağustos 2021 tarihli haber, Ankara'da bir gencin yabancılar tarafından öldürülmesinin ardından çıkan gerginlikten bahsetmektedir.

Makro yapı analizi unsurlarından haberin başlığı, haberin yayın süresi boyunca en dikkat çeken detaydır. Altyazıda görülen "Tehlikeli Provokasyon" ifadesi, gerginliği yansıtmaktadır. Mikro yapı unsurlarından olan, haberde kullanılan kelime tercihlerinin kavga, saldırı, gerginlik gibi olumsuz tabirler olması, haberde yaratılan gerginlik havasını tamamlar niteliktedir.

Haberin retoriğinde sıkça kullanılan emniyet güçleri görüntüleri, suç ve çatışma gibi zihinsel kodları tetiklemektedir.

Çeşitli partilere mensup siyasilerin itidal çağrısı ve provakasyona karşı sağduyulu olma mesajlarının ekrana getirilmesi, sakinlik ve huzur dilinin kullanıldığı bir ifade sayılabilir. Ancak haberin sonlarına doğru ekrana getirilen Ankara Belediye Başkanı Mansur Yavaş'ın Suriyeli sığınmacılara yönelik acil eylem planı oluşturulması çağrısını ifade ettiği Twitter gönderisi, Suriyelilerin güvenlik endişesi oluşturan ve adli suçlar işleyen kimseler olduğunun bir imasıdır. Yani haberin alt mesajının Suriyelilerin suçla eşleştirilmesi olduğu söylenebilir.

ANKARA GEÇİCİ KORUMA KAYDINA KAPANDI-Kaydı Başka İlde Olan Suriyeliler, Kayıtlı Olduğu İle Gönderilecek

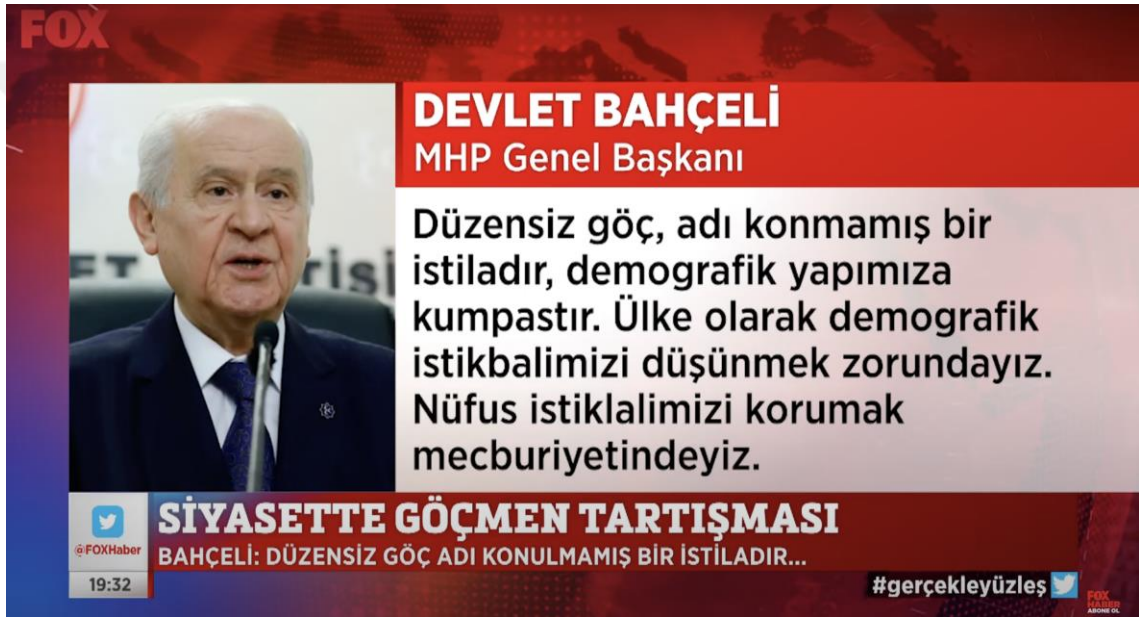
2 Eylül 2021 tarihli haber, başkent Ankara'nın Suriyeliler için geçici koruma kanununa kapanmasını konu edinmektedir.

Haberin en dikkat çeken unsuru tercih edilen retorik unsurlar, yani görsel çeşitleridir. Haberin başından sonuna kadar kullanılan bu görseller, son derece yardım muhtaç ve perişan haldeki insanlardan seçilmiştir. Suriyeli sığınmacılardan bahsedilirken, neden sadece bu tarzda görüntülerin tercih edildiği, sosyal hayata karışmış ve adapte olmuş Suriyeli sığınmacıların görüntülerinin hiç kullanılmadığı başka bir tartışma konusudur. Haberdeki kişilerin gelişigüzel mekanlardaki görüntülerinin kullanılması bir soru işareti yaratmaktadır. Çünkü genel anlamda, Suriyeli sığınmacıları konu edinen haberlerde kamplardan, sınır kapılarından veya sosyal hayatta toplu halde görülen karelerin kullanılması haberciliğin alışkanlığı haline gelmiştir. Bununla beraber Suriyelilerin çoğunlukla yaşadığı yerler olan bunun gibi bölgelerden görüntülerin seçilmesi, haberde kullanılan görsellerin Suriyelilere ait olduğunun ispatı için de önemli bir ayrıntıdır. Ancak haberdeki kişilerin çoğunun Suriyeli olup olmadığı bile şüphelidir. Nitekim daha esmer ten renkleri, farklı giyim ve saç tipleri, farklı yüz yapılarıyla bu kişilerin Suriyeli olduğunu söylemek oldukça güçtür. Haberin yayınlandığı dönemin, Taliban'ın Afganistan'ın yönetimini ele geçirdiği ağustos ayından biraz sonra olması, görüntülerdeki kişilerin Afgan olduğunu

güçlendirmektedir. O günlerde, Türkiye'ye yönelik Afgan göçü konusu çok tartışılan konulardan biridir.

Haberin sonunda yer alan, Ankara'daki metruk bölgelerde göç, uyuşturucu ve asayiş olaylarına kaynaklık eden kimselerin aranacağı bilgisinin yer alması, göçmenleri suç olayları ile ilişkilendirmektedir.

SİYASETTE GÖÇMEN TARTIŞMASI-Bahçeli:Düzensiz Göç Adı Konulmamış Bir İstiladır-Bahçeli:Bayramda Ülkesine Dönenlerin Geri Dönmelerine Lüzum Yoktur

31 Temmuz 2021 tarihli haber, Fox Haber'in dosya haber olarak hazırladığı "Siyasette Göçmen Tartışması" başlığı altında yayınlanmıştır.

Haberin içeriği siyasetçilerin açıklamalarından oluşturulmuştur. Haberde, muhtemel Afgan göçü üzerinden, Suriyeli sığınmacılarla ilgili yapılan eleştiriler ön plana çıkmaktadır. Özellikle MHP'nin lideri Devlet Bahçeli'nin mültecileri hedef alan açıklamalarına sık sık yer verilmiştir. Bunun sebebi olarak partisinin Cumhuriyet İttifakı'na mensup olmasından dolayı, genelde iktidar partisi Ak Partili siyasetçilerle benzer açıklamalarda bulunan Bahçeli'nin, bu sefer Ak Parti'nin düşünceleri ile zıt düşmesinin gösterilmek istenmesi gösterilebilir.

Haberin göçmenlerle ilgili pek çok tema üzerinden kurgulandığı gözlemlenmektedir. Buna göre göçmenlerin hem demografik yapıya etkilerinden, hem de suç ve tehdit

unsuru olarak görülmelerinden, hem de sosyal ve siyasi problemler yarattığından bahsedilmektedir. Haberin bir bölümünde yer alan Suriyelilerin plajlarda vakit geçirmelerinin eleştirilmesi, Suriyeli sığınmacıların sosyal hayattan izole edilmesi gereken bir grup oldukları alt mesajı verilmektedir.

Haberin retoriği incelendiğinde göçmen görselleri seçilirken kaçak Afgan göçmenlerin görüntüleri, Suriyeli sığınmacıların bayram ziyaretlerinden ve sahillerden görüntüleri yer almaktadır. Kaçak göçmen görüntüsü güvensizlik duygusunu beslerken, sosyal hayattan seçilen sığınmacıların görüntüsü ise göçmen ve sığınmacılardan duyulan rahatsızlık duygularını beslemektedir.

SİYASETTE GÖÇMEN TARTIŞMASI-Kılıçdaroğlu: Biz Üçüncü Sınıf Bir Ülke Miyiz, Sizin Taşeronunuz Muyuz?-Erdoğan:Düzensiz Göçmenlerin Yol Açtığı Huzursuzluğun Farkındayız

25 Ağustos 2021 tarihli haber, Fox Haberin dosya haber olarak hazırladığı "Siyasette Göçmen Tartışması" başlığı altında yayınlanmıştır.

Haberde göçmenler ekonomik yük kavramıyla eşleştirilmektedir. Ana temada da bu konu üzerine yoğunlaşmıştır. Pek çok siyasetçinin açıklamalarının yer aldığı haberde, göçmenler ve bu göçmenlerin ekonomiye olan maliyetleri şiddetli bir tonda tartışılmaktadır. Muhalefet partisi siyasetçilerinin süregelen negatif tutumunun yanında, iktidar partisi siyasetçilerinin de uzun süredir göçmenler hakkındaki pozitif eğilimlerinin de artık

negatife evrildiği, makro yapı unsurları incelendiğinde, haberin içine alt mesaj olarak yerleştirildiği anlaşılmaktadır. Nitekim Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın, "Düzensiz göçmenlerin ülkemizde yol açtığı huzursuzluğun farkındayız." ve Ak Parti sözcüsü Ömer Çelik'in "Türkiye'nin bir tane daha fazla mülteci alacak, bu yükü kaldıracak bir kapasitesi yoktur." cümlelerinin kullanılması buna delil gösterilmiştir. Böylelikle hem hangi ideoloji sahibi olursa olsun pek çok siyasi grubun, hem de toplumun pek çok kesiminin göçmen konusunu çözülmesi gereken bir problem olarak gördüğü anlaşılmaktadır.

Haberin retorğinde, kaçak Afgan göçmenlerin ve açıklama yapan siyasilerin görüntülerinin çoğunlukta olduğu görülmekte, haberin içeriğiyle görseller uyum sağlamaktadır.

TÜRKİYE'NİN KAÇAK GÖÇMEN SORUNU-Vatandaş Kaçak Göçmenden Dert Yandı, Muhalefet İktidara Yüklendi-Akşener: Yarın Başka Türü Hak İsteyen Grup Problemlerinizi Olur

3 Eylül 2021 tarihli haber, Fox Haber'in dosya haber olarak hazırladığı "Siyasette Göçmen Tartışması" başlığı altında yayınlanmıştır.

Haberin anonsunu yapan muhabirin, giriş cümlesi olarak sarfettiği "Türkiye'deki yasadışı göçmen konusuna geçelim. Biliyorsunuz Ankara'da bir karar alınmıştı, bu genelge ile ortalıkta görünmemeleri sağlanmaya çalışılıyordu." ifadesi oldukça talihsiz bir cümledir. Bu cümleden Suriyeli sığınmacıların toplum içindeki varlıklarının dahi

görülmek istenmemesi ve toplumun bu derece rahatsız olduğu alt mesajı daha haberin başlangıcında verilmektedir. Ayrıca sunucun arkasındaki “Her Şehirde Aynı Problem” yazısı da dikkat çekicidir. Haberin içinde de sıkça değişen negatif tonlu altyazılar (KJ ler) makro yapı analizi kapsamında incelendiğinde, kanalın ideolojik yönelimi net bir şekilde anlaşılmaktadır.

Haberin ana yapısı Suriyeli sığınmacılarla ilgili açıklama yapan, şikayet eden ve şikayet dinleyen siyasetçiler üzerinden kurulmuştur. Bu gibi haberlerde, mikro yapı analizi unsurlarından olan sözcük seçimi dikkatle üzerinde durulması gereken, haberin yapı taşlarından biridir. Haberin bir bölümünde geçen “Ankara Suriyelilerden arındırılırken” tabirinin ırkçı anlamı göze çarpmaktadır. Bu sırada geleneksel kıyafetlerini giymiş Suriyelilerin görsellerinin kullanılmaktadır.

Haberde problem, şikayet gibi kavramlarının sık sık Suriyeliler ile yan yana getirilmesi, bu kavramlarla eşdeğer tutuldukları anlamına gelmektedir. Aynı zamanda Türkiye’deki göçmenlerin çeşitli alt kimlikleri görmezden gelinerek hepsi bir kefeye konmuş olup, alt metinde hepsinin kaçak olduğu genelleme yapılmıştır.

Haberin retoriğinde dikkat çekici olan detay ise, çoğunlukla Suriyeli sığınmacılardan bahsedilen haberde, görsel olarak çoğunlukla toplu halde görülen kaçak Afgan göçmenlerin tercih edilmesidir. Bunun sebebinin hem muhtemel Afgan göçünden korkutmak, hem de Suriyelilere göre daha zor şartlar altında bulunan Afganların ekrana getirilerek güvensiz bir portre çizme isteği sebep gösterilebilir.

SİYASETTE GÖÇMEN TARTIŞMASI-Akşener:Bu Suriyelileri Kim Getirdi?- Vatandaşlar Düzensiz Göçmenleri Kılıçdaroğlu'na Şikayet Etdiler-81 İldeki Kayıtdışı Sığınmacılar Sınırdaki Kamplara Gönderilecek-Türkiye Göçmen Politikasını Değiştiriyor Mu?

9 Eylül 2021 tarihli haber, Fox Haber'in dosya haber olarak hazırladığı "Siyasette Göçmen Tartışması" başlığı altında yayınlanmıştır. Haberde en dikkat çekici unsur, göçmenler hakkında oldukça sert bir dilin kullanımı olmasıdır. Haberin tümüne yayılmış olan bu üslup, haberi anons eden sunucunun arkasındaki ekranda yazılı olan "Göç Korkusu" ifadesiyle başlamış olup, haberin sonuna kadar bu negatif tonlamada devam etmiştir. Bu ifade aynı zamanda göç ve korku kavramları arasında anlamlı bir bağ kurularak zihinsel bir kodlama üretilmesine sebep olmaktadır.

Haberde yer alan siyasilerin açıklamaların yer alan mülteci karşıtı ve ırkçı söylemleri bir yana, söz konusu kimseler olan Suriyeli sığınmacıların hukuki statüleri neredeyse hiç belirtilmemiş, Suriyeli sığınmacı karşıtı olan siyasiler de genel olarak Suriyeliler hakkında "bunlar" şeklinde ifadelerde bulunmuşlardır. Elbette insan onuruna yakışmayan, ötekileştiren ve aşağılayıcı bir imada bulunan bunun gibi ifadeler, hem hiç bir siyasetçinin hem de hiç bir haber kanalının üslubuna yakışmamakta olup, insanlık değerleri ve haber etiğiyle çelişmektedir. Ekranda sıkça görülen ayrıştırıcı ifadeler, ne yazık ki toplumsal söylemlerin inşasında başrolü oynamaktadır. Herhangi bir siyasetçinin

ağzından çıkan bir kavram, yada haberleştirilen bir ifade, toplum tarafından hızla benimsenmekte ve günlük hayatın içine karışmaktadır.

Dikkat çekici olan bir başka konu ise, kaydı olmayan Suriyelilerin yakalandıklarında sınırdaki kamplara gönderilecek, şehirlerde yaşamalarına izin verilmeyecek gibi ifadelerin haberde okunmasıdır. Ardından ekrana yansıtılan Türkiye gazetesi manşetinde geçen “Kaçak Göçmen İl İl Toplanacak” şeklindeki ifadeye yer alan kelimelerin de oldukça itici olduğu görülmektedir. Mikro yapı analizi açısından incelendiğinde, toplamak, göndermek, şehir merkezlerinden uzakta tutmak gibi sözcük ve cümlelerin kullanılması son derece rahatsız edicidir. Haber kanalı tarafından tercih edilen bu kavramlar, toplumsal öfkeyi daha da körüklemekte, gerginliği artırmaktadır. Nitekim ne zaman haber kanalları veya sosyal medya mecraları sığınmacılar konusunu gündeme getirdikçe, kamuoyunda her gün daha çok büyüyen bir nefretin olduğu gözlemlenmektedir.

Haberin sonunda Suriye'ye geri dönmeyeceğini belirten bir Suriyeli sığınmacı röportajının kullanılması, Suriyelilerin Türkiye'de kalıcı olma niyetlerini anlatmaktadır. Bu durum bilinç altında göç ile korku kavramlarının beraber anlamlandırılmasına, toplumsal öfkenin körüklenmesine sebep olmaktadır. Bu haberin yapılaş amacındaki alt mesajın bunun gibi zihinsel yargıların oluşması olduğu söylenebilir.

Haber bittikten sonra, sunucunun uzun uzadıya, haberi ve haberde geçen olguları değerlendirmesi de dikkat çekicidir. Sunucunun Suriyeli sığınmacıları, suç, ekonomik yük, hastalık taşıyıcı ve demografik değişim gibi pek çok suçlamaya maruz bıraktığı ve olumsuz kavramlarla eşleştirildiği görülmektedir. Sonuç olarak haberin başından sonuna kadar oldukça yüksek tonlamalı ve negatif eğilimli bir inşa sürecinin olduğunu ve ırkçı yaklaşımların sıkça vurgulandığı söylenebilir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Çalışmada, Suriyeli sığınmacıların televizyonlarda yayınlanmış haberlerdeki temsil biçimleri incelenmiştir. Erişilen sonuçlara göre, sığınmacıların televizyonlarda nasıl temsil edildiği, söylem karakterleri, söylemlerin üretim süreci ve sonucu, dil kullanımı ve şekilleri, görsel malzemeler, kanalların ideolojik çıkış noktaları detaylıca irdelenmiştir.

Son yüzyılın en büyük krizlerinden biri olan, zorunlu göç konusu gün geçtikçe daha çok ülkeyi etkiler hale gelmiştir. Suriye’de 2011’de başlayan iç savaşla beraber, sığınmacılık konusu Türkiye’nin gündeminde ilk sıralarda yer almıştır. Güncel resmi verilere göre yaklaşık dört milyon kayıtlı Suriyeli sığınmacıya ev sahipliği yapan Türkiye için yeni bir tecrübe olan göç olgusu, biraz da süreçle beraber gelişmiş ve daha iyi anlaşılmıştır. Yaşanan bu süreçte, değişen konjonktüre göre medyanın da söylemlerinde farklılığa gittiği anlaşılmaktadır. Göçün ilk yıllarında hoşgörü ve sempatiyle karşılanan Suriyeli sığınmacılar, git gide uzaklaşan eve dönüş hayalleriyle beraber, zamanla Türkiye’de istenmeyen gruba dönüşmüşlerdir. Artan sayıyla beraber, misafirlikten kalıcı oturma evrilen bu noktada, olumlu algıların kırılıp, olumsuz algıların hüküm sürmeye başladığı gözlemlenmiştir.

Medyanın söylem inşa etme ve gündem oluşturuıcı özellikleri göz önüne alındığında, göç gibi kırılgan bir konuda aktardığı haberlerin temsil biçimiyle toplumsal kanaatinin şekillenmesinde etkili rol oynamaktadır. Televizyon dilinde geliştirilen söylemler, medyanın Suriyeliler meselesini nasıl aktardığı, hangi bakış açıları çerçevesinden sunduğu kamuoyu algısının oluşumunda oldukça önemlidir.

İncelenen televizyon haberlerinden yapılan çözümlemelere göre, medyanın temsil biçimlerinin ve Suriyelilerle ilgili üretilen kavramlar oldukça problemlidir. Özellikle son yıllarda geliştirilen medya üslubu, toplumsal barış ve anlayışı zedelemekte, birlikte uyumla yaşamayı zorlaştırmaktadır. Buna göre kamuoyundaki egemen söylemlerin belirleyicisi konumunda olan medya araçlarının konuyu ele alış şekli büyük önem taşımaktadır.

Medyada yer alan haberlerin, genel olarak televizyon kanalının benimsediği ideolojik yaklaşımlar çerçevesinde, sığınmacılarla ilgili söylemleri oluşturduğu gözlemlenmektedir. Zaman zaman birbirine yakın yönelimler içerseler de, çoğu zaman olayı ele alış bakımından farklılıklar olduğu göze çarpmaktadır. Bu noktada Habertürk’ün

sığınmacıları daha büyük geniş bir hoşgörüyü benimsediği, Fox'un ise daha dışlayıcı bir yaklaşımda olduğunu söylemek mümkündür. Habertürk'ün toplumsal kabulü yüksek söylemlerine karşın, Fox'un ötekileştirici, biz ve onlar ayrımına daha sert vurgu yaptığı görülmüştür. Toplumsal vicdanı yaralayacak derinlikteki haberler dışında Fox Tv'nin sığınmacılarla ilgili oldukça olumsuz bir tutum içinde olduğu gözlemlenmektedir. Bu anlamda haberlerini işleyiş bakımından zaman zaman çarpıtma ve manipülasyona başvurduğu anlaşılmaktadır.

Habertürk'ün sığınmacılarla ilgili temasını oluştururken, mağduriyet ve dram temalarını ön plana çıkardığı tespit edilmiştir. Bu özelliğiyle acındırma duygusu üzerinden Suriyelilerle ilgili olumlu tutumunu devam ettirirken, sosyal uyum ve adaptasyon içerikli haberleriyle de, sığınmacıları toplumsal kimliğe dahil ederek, aidiyet duygusunu besleyici söylemler geliştirdiği saptanmıştır. Buna karşılık Fox'un ise sığınmacılarla ilgili söylem üretiminde başvurduğu temaların çoğunlukla suç, tehdit, demografik değişim, ekonomik yük gibi kavramlar olduğu anlaşılmıştır. Buna göre Fox TV'nin Suriyeli sığınmacılarla ilgili dışlayıcı bir tutum içinde ve Suriyelilere yönelik nefret içerikli söylemleri körüklediği gözlemlenmiştir.

Haberler dil kullanımı açısından değerlendirilirken, her iki kanalda da Suriyeli sığınmacıların insani ve hukuki statülerinin doğru bir şekilde belirtilmesinde problemler kullanımların olduğu göze çarpmaktadır. Suriyeli sığınmacı krizinin başında bunun gibi hataların varlığı tolere edilebilirken, günümüze yaklaştığımızda hala bu gibi yanlışlıkların olması hem habercilik açısından gerekli hassasiyetin gösterilmediğini işaret etmekte, hem de insan hakları açısından sorun teşkil etmektedir. Suriyelilerin, uluslararası anlaşmalara göre statüleri sığınmacı olarak belirlenmiştir. Haberlerde sıkça karşılaştığımız mülteci, göçmen yada sadece Suriyeli kavramıyla genellemek yanlış bir kullanımdır. Bu kavramların yanlış kullanımı, sığınmacıların mevcut haklarının da gözden kaçmasına sebep olabilmektedir. Ancak araştırmanın konusu olan kanallara bakıldığında, çoğu kez bu kavramların birbiri yerine kullanıldığı gözlemlenmektedir. 2021 yılına gelindiğinde Afgan göçmenlerin de dahil olduğu bu anlam karmaşası hatasına her iki kanalın da düştüğü görülmektedir.

Haberlerde sıkça kullanılan kelime ve kavramlar incelendiğinde, iki kanalın birbirinden farklılaştığı anlaşılmaktadır. Habertürk'ün haberin içeriğine göre, Suriyeli

sığınmacılar hakkında daha nötr ve pozitif eğilimli kelimeler seçtiği gözlemlenirken, Fox'un daha negatif, ayrıştırıcı ve etiketleyici kavramlara başvurduğu tespit edilmiştir. Habertürk'ün tercih ettiği kavramlar genellikle insani dramla eşleştirilen kelimeler olmakla beraber, haberin konusuna göre Suriyeli sığınmacıların toplumla uyumunu, ekonomiye katkılarını vurgulayan sözcükler seçmiştir. Bu anlamda Habertürk'ün Suriyeli sığınmacıların Türkiye'de kalıcı olacaklarını, Fox'a göre daha erken kabullendiğini ve haberlerin üretim aşamasının bu senaryo üzerinden kurgulandığı gözlemlenmektedir. Mağduriyet teması üzerinden Suriyeli sığınmacıların, topluma kazandırılması ve toplumsal kabulün kolaylaşması adına, sempati kazanılması amacı güdülmüştür. Bu amaca yönelik olarak, Suriyelilerin zaman zaman korumacı bir tavır ile savunulduğu da dikkat çekicidir. Fox'un haberlerinde tercih ettiği kavramlarda ise Suriyeli sığınmacıların suçla ve ekonomik yük olmakla eşleştirildiği, şikayet ve tartışmalara sebep olan bir grup olarak damgalandığı, toplumsal problemlerin kaynağı olarak görüldüğü anlaşılmıştır. Her ne kadar çalışma evreninin ilk yıllarındaki haberlerde, daha ılımlı bir yaklaşım içinde olduğu gözlemlense de, son zamanlarda tekrar şiddetlenen göçmen tartışması ile birlikte haberlerdeki negatif tonlama dikkat çekici bir şekilde yükselmiştir. Bir diğer belirtilmesi gereken unsur ise, Fox Tv'nin haberlerinde Suriyeli sığınmacıların sayısına sık sık vurgu yapıldığıdır. Bu yapılırken seçilen kelimeler, sayının fazlalığının altının çizilmesi adına kullanılan yığın, kitle, kalabalık gibi kelimelerle beraber, sayısal veriler aktarılırken "...aşan...geçen" gibi tamamlayıcı kelimelerin kullanılması, kamuoyundaki rahatsızlığı derinleştirmekte, olumsuz yargıların önünü açmaktadır.

İncelenen haberdeki görsellere bakıldığında, genelde haberin metniyle uyumlu görüntüler seçildiği görülmektedir. Habertürk haberlerinde, dram ve mağduriyet temasıyla örtüşen görüntülere yer verildiği anlaşılmaktadır. Suriyeli sığınmacıların görselleri genelde sınır kapılarında, sığınmacı kamplarında, sosyal hayattaki yaşantılarındaki sıradan günlerden seçilmiştir. Bunun dışında haberin içeriğine bağlı olarak zaman zaman siyasilerin açıklamalarına ve uzmanlardan alınan röportajlara da yer verilmiştir. Bu anlamda Habertürk'ün görsel kullanımı açısından vermek istediği net bir alt mesaj olduğunu söylemek güçtür. Genelde haberin içeriğiyle bağlantı olarak, tutarlı görüntüler tercih edilmiştir. Fox'a gelindiğinde ise görsel seçimleri dramatik anlamda değişkenlik

göstermektedir. Her ne kadar görüntüler haber kurgusuyla uyumlu olsa da, görsel seçimlerinde sığınmacıları olumsuzlayan tutum hemen hissedilmektedir. Suriyeli sığınmacıların sayısal anlamda çokluğunun ifadesi için kullanılan toplu halde görülen sığınmacıların hemen hemen her haberde kullanıldığı gözlemlenmektedir. Gerek sınır kapılarında gerekse şehirlerde görülen Suriyelilerin kalabalık görüntüleri, toplumda sığınmacılara olan tepkiyi artırmakta, sığınmacılarla ilgili korku ve endişeyi beslemektedir. Aynı zamanda sığınmacıların yardıma muhtaç, perişan, zor durumdaki görüntüleri güvensizlik duygusunu beslemekte, Suriyelileri suçla bağdaştıran bir anlamı ortaya çıkarmakta, kriminalize etmektedir. Haber metinlerinde Suriyelilerle ilgili sıkça vurgulanan suç teması, başta kaçakçılık olmak üzere pek çok adli suçla ilişkilendirilmesi bu gibi görsellerin seçiminin amacının sığınmacılara yönelik nefret söylemi toplumsal söyleme dahil etmektedir. Ek olarak belirtilmesi gereken bir diğer nokta ise, çoğu zaman Suriyeli sığınmacılara yönelik ırkı ve ayrıştırıcı bir üslup kullanmayı tercih eden siyasilerin açıklamalarının sık sık ekrana getirilmesi, biz ve onlar arasındaki uçurumu derinleştirmekte, birlikte uyum içinde yaşama fikrini zihinlerden uzaklaştırmaktadır.

Televizyon haberlerindeki bir diğer önemli unsur ise, haberin başlangıcından itibaren ekranda kalan, haberlerin tamamlayıcısı niteliğindeki altyazılardır(KJ). Altyazılarda kullanılan başlıklar, izleyicinin ilk dikkatini çeken detaylardan biri olması sebebiyle oldukça önemli bir ayrıntıdır. Habertürk'ün altyazılarında genel anlamda nötr-pozitif tonlu başlıklar göze çarpmaktadır. Ancak haber metinlerde olduğu gibi alt yazılarda da Suriyeli sığınmacıların hukuki statüsüyle ilgili muğlaklık ve kafa karışıklığının devam ettiği anlaşılmaktadır. Sığınmacılardan bahsedilirken yalnızca 'Suriyeli' kavramına başvurulması eksik bir ifade olup, Suriyeli sığınmacıların genelleştirilmesine de kapı aralamaktadır. Fox Tv'nin haberlerinde kullanılan alt yazılarında, haber metinlerindeki sert dilini sürdürdüğü görülmektedir. Haber esnasında pek çok kere değişen başlıkların, çoğu zaman Suriyeli sığınmacıları problem olmakla eşleştirdiği anlaşılmaktadır. Özellikle açıklama yapan siyasilerin kullandığı en ağır ve sert ifadeyi alt başlıklarda görmek mümkündür. Bu durum izleyicinin zihinsel algılarını haberin başından itibaren ele geçirmekte, sığınmacılarla ilgili zihinsel kodlamaların negatif yönlenemesine sebep olmaktadır.

Fox Tv'nin haberleri incelenirken, 2021 yılının yazına gelindiğinde, kanalın "Siyasette Göçmen Tartışması" adlı dosya haber çalışması yapıldığı görülmektedir. Bu tarz bir dosyalama haberciliği, konunun gündemde tutulması arzusuyla oluşmaktadır. Bu başlıklı haberlerin yayınlanma tarihi de tesadüf değildir. Ağustos 2021'de Taliban'ın Afganistan'ın kontrolünü ele geçirmesiyle beraber, Türkiye'ye yönelik oluşacak muhtemel göç dalgası tartışması, Suriyeli sığınmacılar konusuna eklenmiştir. Bu dönemde yapılmış haberlerde, zaman zaman Suriyeli sığınmacılarla Afgan göçmenleri aynı haberde görmek mümkündür. Öyle ki, incelenen bazı haberlerde Suriyeli sığınmacılar yerine Afgan göçmenlerin görüntüsü kullanılmıştır. Sebep sonuç ilişkisi bakımından birbirinden ayrı değerlendirilmesi gereken bu iki göç durumu, birbiri ile güçlendirilip algısal bir yönlendirme yapıldığı gözlemlenmiştir. Fox Tv'nin böyle bir habercilik anlayışı gütmesi, kamusal söylemlerin inşası noktasında problemleri bir tutumdur.

Türkiye'de son yıllarda gündemin ilk sıralarında yer alan, toplumsal tartışmaların ana konusu haline gelen Suriyeli sığınmacılar konusu medyanın da yakından takip ettiği başlıklardan biri haline gelmiştir. Medyanın söylem gücü göz önüne alındığında, medyada çıkan haberlerin çözümlenmesi, bu söylemlerin üretim sürecinin anlaşılması, kamuoyundaki algıların anlamlandırılması adına oldukça önemlidir. İncelenen her iki kanalda da Suriyeli sığınmacılarla ilgili sorunlu bir temsil biçimi olduğu gözlemlenmiştir. Bu temsil biçimleri kanalın ideolojik yönelimine göre biçimlenmekte, en nihayetinde bir haber kurgusu olarak izleyicilerin takdirine sunulmaktadır. İlk yıllarda geliştirilen misafirlik konseptinin zamanla geçerliliğini yitirdiği ve bu durumun haber üslubunu da değiştirdiği gözlemlenmektedir. Artık geçici olmaktan çıkan Suriyeli sığınmacılar haber dilinde toplumsal problemlerin kaynağı yansıtılmaktadır. Bu durum onların günah keçisi olarak etiketlenmesine sebep olmaktadır. Pek çok kamuoyu araştırmasının neticesinde belirlenen sonuçlara göre Suriyeli sığınmacıların topraklarına dönmesi uzak bir ihtimal olarak görülmektedir. Ancak bu dışlayıcı ve ötekileştiren tavır yüzünden Suriyelilerin toplumsal uyum ve adaptasyonu zorlaşmaktadır. Sempatili besleyen, hümanizm odaklı, savaş coğrafyalarından haber yapılırken propaganda ve manipülasyonu dışlayan, bir anlamda savaşın mağdurlarından yana taraflı bir perspektif çizmeyi hedefleyen "barış gazeteciliği" anlayışı, çözüm odaklı uygulamaları destekleyicisi olması sebebiyle, sığınmacılarla ilgili haberlerin inşasında başvurulabilecek bir gazetecilik tercihi olarak

karşımıza çıkar. Bu anlamda, Türkiye’de bulunan Suriyeli sığınmacılar hakkında medyada yer alan haberlerde, anlaşmazlıkların ve çatışmaların ön plana çıkarılmadığı, biz ve diğerleri ayrımını derinleştirmeyen, çözüm alternatiflerinin değerlendirildiği bir medyacılık anlayışı olarak toplumsal huzurun tesisini destekleyen bir pratik olarak oldukça değerlidir.

Suriyeli sığınmacıların medyada temsili konusu, iki temel unsur üzerinden değerlendirilmelidir. Bunlar; medya etiği ve insani değerlerdir. Medya organları sahip oldukları ideoloji ve yönelimlerini söylemlere dönüştürürken, medya etiğinden uzaklaşmadan, insan hakları ve değerleri göz önüne alarak çalışmalar yapmalıdır. Aksi takdirde toplumsal nefreti körükleyen söylemlerin yansımaları toplumsal huzursuzluk olarak karşımıza çıkacaktır. Medyanın sorumluluklarının farkına vararak, böylesine kırılgan bir konuda daha hassas ve özenli çalışmalar yapması hayati önem taşımaktadır.

KAYNAKÇA

Aday, Sean ve Diğerleri, "New Media and Conflict After the Arab Spring", United States Institute of Peace, Washington 2012.

Aktel, Mehmet / Kaygısız, Ümmühan, Türkiye'de Göç Yönetimi, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt 23, Sayı 2, 2018, s. 579-604.

AMNESTY International, Refugees, Asylum-Seekers and Migrants, <https://www.amnesty.org/en/what-we-do/refugees-asylum-seekers-and-migrants/> (17.01.2022).

Anadolu Ajansı, İçişleri Bakanı Soylu: (Afganistan'dan yeni göç hareketi) Taliban ekseninde yeni bir gelişme gibi lanse ediliyor, <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/icisleri-bakani-soylu-afganistandan-yeni-goc-hareketi-taliban-ekseninde-yeni-bir-gelisme-gibi-lanse-ediliyor/2365540> (17.01.2022).

Ardıç, Nurullah, Understanding the "Arab Spring": Justice, Dignity, Religion and International Politics, Afro Eurasian Studies, Cilt 1, Sayı 1, Bahar 2012, s. 8-52.

Ayvazoğlu, Ayşe ve Diğerleri, Psychological and Socio-cultural Adaptation of Syrian Refugees in Turkey, International Journal of Intercultural Relations, Cilt 80, Sayı 3, s. 99-111.

Belgün, Cemre / Uçan, Gülten, Birlikte Yaşamak Mümkün Mü?: Okur Yorumlarında "Suriyeli Sığınmacı" Söyleminin İnşası, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 18, Sayı 1, 2020, s. 250-269.

Boztepe, Veli, Televizyon Haberlerinde Suriyeli Mültecilerin Temsili, İlef Dergisi, Cilt 4, Sayı 1, Bahar 2017, s. 91-122.

Bruce, Michael D., Framing Arab Spring Conflict: A Visual Analysis of Coverage on Five Transnational Arab News Channels, Journal of Middle East Media, Cilt 10, Sonbahar 2014, s. 1-26.

Çağlar, İsmail / Özkır, Yusuf, Suriyeli Mültecilerin Türkiye Basınında Temsili, Ortadoğu Yıllığı 2014, s. 485-501.

Deren Van Het Hof, Seçil ve Diğerleri, Medya Etkileri Üzerine Deneysel Bir Çalışma: Suriyeli Sığınmacılar, İletişim Çalışmaları Dergisi, Cilt , Sayı 4, 2018, s. 49-78.

Donelli, Federico, Syrian Refugees in Turkey: A Security Perspective, New England Journal of Public Policy, Cilt 30, Sayı 2, 2018, s. 1-9.

Dursun, Çiler, Haber Hakikat ve İktidar İlişkisi, 2. bs, Ankara 2005.

Efe, İbrahim, "Türk Basınında Suriyeli Sığınmacılar", İstanbul 2015.

Elma, Fikret, "Suriyeli Sığınmacı Krizi ve Türk Kamu Yönetimine Etkisi: Göç Yönetiminde Yeniden Yapılanma", Turkish Migration Conference, 12-15 Temmuz 2016, Viyana, s. 1-11.

Elmas, Şeyda / Paksoy, Alaaddin F., Türk Basınında Suriyeli Sığınmacı Kadınların Temsili, Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi, Sayı 35, 2020, s. 184-210

Erdoğan, Murat, "Developments in Turkey the Refugee Crisis and Media", Özgürlük Araştırmaları Derneği, Ankara 2017.

Ergüven, Nasih Sarp / Özturanlı, Beyza, Uluslararası Mülteci Hukuku ve Türkiye, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Derneği, Cilt 62, Sayı 4, s. 1007-1061.

Fabbe, Kristin / Sınmazdemir, Tolga, Syrian Refugees in Turkey and the Politics of Postconflict Reconciliation, Review of Middle East Studies, Cilt 52, Sayı 2, s. 249-262.

Gezik, Zerif, Suriyeli Göçmenlerin Anaakım Medyaya Temsili, Gazetecilik Ana-bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, 2019.

Göker, Göksel / Keskin, Savaş, Haber Medyası ve Mülteciler: Suriyeli Mültecilerin Türk Yazılı Basınındaki Temsili, İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi, Sayı 41, Güz 2015, s. 229-256.

Gölcü, Abdülkadir / Dağlı, Ayşe Nur, Haber Söyleminde "Öteki'yi Aramak: Suriyeli Mülteciler Örneği", Akdeniz İletişim Dergisi, Sayı 28, 2017, s. 11-38.

Habertürk, Sakarya'da Suriye uyruklu hamile kadın 10 aylık bebeği ile öldürüldü, <https://www.haberturk.com/gundem/haber/1554867-sakarya-da-suriye-uyruklu-hamile-kadin-10-aylik-bebegi-ile-olduruldu> (17.01.2022).

Howard, Philip N. ve Diğerleri, Opening Closed Regimes, Project on Information Technology and Political Islam, Washington 2011.

International Organization for Migration, Glossary on Migration, https://publications.iom.int/system/files/pdf/iml_34_glossary.pdf (17.01.2022).

Islam, Thowhidul, Turkey's AKP Foreign Policy Toward Syria: Shifting Policy During the Arab Spring, International Journal on World Peace, Cilt 33, Sayı 1, 2016, s. 7-41.

Karasu, Mithat Erman, Türkiye'ye Yönelik Dış Göçler, Suriyeli Sığınmacı Göçü ve Etkileri, Paradoks Ekonomi Sosyoloji ve Politika Dergisi, Cilt 14, Sayı 1, 2018, s. 21-41.

Karaduman, Sibel, Eleştirel Söylem Çözümlemesinin Eleştirel Haber Araştırmalarına Katkısı ve Sunduğu Perspektif, Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, Cilt 4, Sayı 2, Güz 2017, s. 31-46.

Kolukırık, Suat, Mülteci Ve Sığınmacı Olgusunun Medyadaki Görünümü: Medya Politikası Üzerine Bir Değerlendirme, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 8, Sayı 1, 2009, s. 1-20.

Korotayev, Andrey V. ve Diğerleri, The Arab Spring: A Quantitative Analysis, Arab Studies Quarterly, Cilt 36, Sayı 2, Bahar 2014, s. 149-169.

Livberber, Tuba, Suriyeli Sığınmacıların Türk Basınında Temsili: Haberler Üzerine Eleştirel Bir Analiz, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 13, Sayı 4, s. 1003-1028.

Lortoğlu, Ceylan, “Beklenmeyen Misafir”’: Suriyeli Mültecilerin Medyada Temsili, Gazetecilik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, 2019.

Lynch, Marc, “Obama’s Arab Spring”, <https://foreignpolicy.com/2011/01/06/obamas-arab-spring/>, (16.01.2022).

Meriç, Övünç, “Yeni Medya, Görsel Metinler ve Aktivizm”, International Congress on Visual Culture New Approaches in Communication, Art and Design ‘Digitalization’, 2012, İstanbul, s. 221-230.

Mülteciler Derneği, Türkiye’deki Suriyeli Sayısı Aralık 2021, <https://multeciler.org.tr/turkiyedeki-suriyeli-sayisi/> (17.01.2022).

Önder, Begüm Aylin ve Diğerleri, Suriyeli Mülteci ve Göç Hareketlerinde Geleneksel Medya ile Sosyal Medyanın Etkisi: Aylan Kurdi Bebek Örneği, 2nd International Conference on New Approaches in Social Sciences and Humanities, 26-28 Ekim 2018, İstanbul.

Özdemir, Erol, Suriyeli Mültecilerin Türkiye’deki Algıları, Savunma Bilimleri Dergisi, Cilt 16, Sayı 1, Mayıs 2017, s. 115-136.

Özerim, Mehmet Gökay / Tolay, Juliette, Discussing the Populist Features of Anti-refugee Discourses on Social Media: An Anti-Syrian Hashtag in Turkish Twitter, Journal of Refugee Studies, Cilt 34, Sayı 1, 2021, s. 204-218.

Özipek, Berat Bekir, Ekonomi Temelli Ayrımcılık ve Önyargı Karşıtı Argümantasyona Katkı: “Suriyeli Sığınmacılar ve Türkiye Ekonomisi” Raporu, Liberal Düşünce Dergisi, Cilt 23, Sayı 90, Bahar 2018, s. 125-146.

Özipek, Berat Bekir / Tanrikulu, Faik, Geçmişten Günümüze Türkiye’de Göç ve Suriyeli Sığınmacılar: Algılar, Olgular ve Gerçekler, 1.bs., Ankara 2020.

Paksoy, Alaaddin F. / Şentöregil, Merve, Türk Basınında Suriyeli Sığınmacılar: İlk Beş Yılın Analizi (2011-2015), Selçuk İletişim Dergisi, Cilt 11, Sayı 1, 2018, s. 237-256.

Pandır, Müzeyyen ve Diğerleri, Türk Basınında Suriyeli Sığınmacı Temsili Üzerine Bir İçerik Analizi, Marmara İletişim Dergisi, Sayı 24, 2015, s. 1-26.

Pandır, Müzeyyen, Media Portrayals of Refugees and their Effects on Social Conflict and Social Cohesion, Cilt 25, Sayı 1, İlkbahar-Yaz 2020, s. 99-120.

Pandır, Müzeyyen, Mülteci Temsillerinde Kültürel Farklılık İnşası ve Toplumsal Kabule Etkileri, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 23, Sayı 2, 2021, s. 348-364.

Pinedo-Caro, Luis, Identifying Syrian Refugees in Turkish Microdata, IZ A Journal of Development and Migration, Cilt 11, Sayı 17, 2020, s. 1-21.

Polat, Ferihan ve Diğerleri, Reading Xenophobia in Turkish Media Through Syrian Refugees: Samples of Yeni Akit and Sözcü Newspapers, Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD), Cilt 5, Sayı 10, 2018, s. 135-146.

Sajir, Zakaria / Miriyam Aouragh, Solidarity Social Media and the “Refugee Crisis”: Engagement Beyond Affect, International Journal of Communication, Cilt 13, 2019, s. 550-577.

Sarılar, Naciye Beril Ekşioğlu, Türk Basınında, Ana Akım Medyada Mülteci/Sığınmacı Temsili, İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi, Cilt 10, Sayı 1, s. 139-157.

Sarıkaya, Mehmet Emin, Sosyolojik Açından Göç ve Kültürler Arası Etkileşim: Suriyeli Göçmenler Örneği, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, 2019.

Sayın, Yusuf ve Diğerleri, Uluslararası Göç Olgusu ve Yol Açtığı Etkiler: Suriye Göçü Örneği, KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, Cilt 18, Sayı 31, 2016, s. 1-13.

Simons, Greg, News and Syria: Creating Key Media Moments in the Conflict, Co-gent Social Sciences, Cilt 2, Sayı 1, 2016, s. 1-16.

Sunata, Ulaş / Yıldız, Esra, Representation of Syrian Refugees in the Turkish Media, Journal of Applied Journalism & Media Studies, Cilt 7, Sayı 1, 2018, s. 129-151.

Şen, Fulya, Bir “Öteki” Olarak Mülteciler: Suriyeli Mültecilerin Anaakım ve Alternatif Medyada Temsili, Sayı 12, Ocak 2017, s. 27-41.

Şen, Fulya, Medyanın Savaş Söylemleri: Barış Gazeteciliği Perspektifinden Anaakım ve Alternatif Haber Medyasında Suriye Sorunu, Selçuk İletişim Dergisi, Cilt 8, Sayı 1, 2013, s.164-175.

Tanrıkulu, Faik, Suriye Krizi Sonrası Türkiye'deki Sığınmacıların ve Göçmenlerin Eğitimi: Geçmiş, Bugün ve Gelecek Perspektifleri, Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 11, Sayı 3, 2018, s. 2585-2604.

T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6458.pdf> (17.01.2022).

T.C. İçişleri Bakanlığı, Basın Açıklaması-05.07.2017, <https://www.icisleri.gov.tr/basin-aciklamasi05072017> (17.01.2022).

T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı, <https://www.goc.gov.tr> (17.01.2022).

TUIC Akademi, Türk Medyasında Suriyeli Sığınmacı Temsili, <https://www.tuicakademi.org/turk-medyasinda-suriyeli-siginmaci-temsili/> (17.01.2022).

TUIK Türkiye İstatistik Kurumu, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2020, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-Sonuc-lari-2020-37210> (17.01.2022).

Türk Dil Kurumu, Türk Dil Kurumu Sözlükleri, <https://sozluk.gov.tr> (18.01.2022).

Türk, Emrullah, Türk Basınında Suriyeli Göçmenlere İlişkin Haberlere Yapılan Yorumların İncelenmesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 21, Sayı 1, Mart 2019, s. 17-30.

Türkkol, Fatma, Alternatif Haber Dili Arayışları: Barış Gazeteciliği ve Hak Haberciliği Perspektifinden Türkiye'deki Suriyeli Mülteci Haberleri, İletişim Bilimleri Anabilim Dalı Doktora Tezi, Maltepe Üniversitesi, 2019.

Uluslararası Göç Örgütü, "Göç Terimleri Sözlüğü İkinci Baskı", https://publications.iom.int/system/files/pdf/iml31_turkish_2ndedition.pdf (17.01.2022).

UNHCR, Convention and Protocol Relating to the Status of Refugees, <https://www.unhcr.org/protection/basic/3b66c2aa10/convention-protocol-relating-status-refugees.html> (17.01.2022).

UNHCR, Global Trends Forced Displacement in 2020, <https://www.unhcr.org/flagship-reports/globaltrends/> (17.01.2022).

UNHCR, Türkiye'deki Mülteciler ve Sığınmacılar, <https://www.unhcr.org/tr/turkiyedeki-multeciler-ve-siginmacilar> (17.01.2022).

United Nations High Commissioner for Refugees, Master Glossary of Terms,

<https://www.unhcr.org/glossary/> (17.01.2022).

Van Dijk, Teun A, Discourse Studies A Multidisciplinary Introduction, 2. bs, Londra 2011.

Van Dijk, Teun A, Ideology A Multidisciplinary Approach, 2. bs, Londra 2000.

Van Dijk, Teun A, Ideology and Discourse Analysis, Journal of Political Ideologies, Cilt 11, Sayı 2, 2006, s. 115-140.

Van Dijk, Teun A, Principles of Critical Discourse Analysis, Discourse and Society, Cilt 4, Sayı 2, 1993, s. 249-283.

Yaman, Fatih, Uyum ve Ötekileşme Ayrımında Suriyeli Sığınmacılar, KADEM Kadın Araştırmaları Dergisi, Cilt 3, Sayı 1, Haziran 2017, s. 91-109.

Yıldırım, Sinem ve Diğerleri, Suriyeli Sığınmacıların Toplumsal Kabul ve Uyum Sürecine İlişkin Bir Araştırma, Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi Cilt 35, Sayı 2, 2017, s. 107-126.

Yıldız, Göktürk, Dünyada ve Türkiye’de Barış Gazeteciliği, 1.bs, İstanbul 2012.

Yücel, Ömer Emre / Doğan, Alara, Representation of the Syrian Refugees in Turkish Media, <https://bit.ly/3t9Iv3G> (17.01.2022).

Zuber, Marian / Moussa, Samuel Sahel, International Conference Knowledge-Based Organization, Cilt 24, Sayı 1, 2018, s. 245-251.